

Tampereen yliopisto
Terveystieteen laitos

Siveellisyyttä, vastuullisuutta, vapautta, kohtaloa ja rakkautta –

Tyttöjen seksuaalisuus ja sukupuolimoraali nuortenpalstan kirjoituksissa

Pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto
Terveystieteen laitos
Anu Nuutinen

Joulukuu 2004

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO

Terveystieteen laitos

NUUTINEN, ANU: Siveellisyyttä, vastuullisuutta, vapautta, kohtaloa ja rakkautta –
Tytöjen seksuaalisuus ja sukupuolimoraali nuortenpalstan kirjoituksissa

Avainsanat: diskurssianalyysi, nuortenpalsta, seksi, seksuaalisuus, sukupuolimoraali,
tulkintarepertuaari, tyttö

Pro gradu -tutkielma: 77 sivua, 4 liitesivua

Ohjaaja: Professori Marja Jylhä

Kansanterveystiede

Joulukuu 2004

Tutkimuksen lähtökohtana on ymmärrys seksuaalisuudesta sosiaalisesti tuotettuna, historian ja kulttuurin muovaamana. Seksuaaliset kokemukset ovat ruumiillisia, mutta vasta kielellisesti ilmaistuna ne saavat kulttuurisen merkityksen.

Tutkimuksessa kysytään, millaista seksuaalisuutta tytöt nuortenpalstan kirjoituksissa tuottavat käyttäessään eri tulkintarepertuaareja ja millaisina toimijoina he eri repertuaareissa näyttäytyvät.

Tutkimuksen aineisto koottiin Aamulehden Allakka-viikkoliitteen Posti-palstalla vuosina 1999 ja 2000 julkaistuista nuorten kirjeistä. Repertuaarianalyysiin valittiin koko 153 kirjoituksen aineistosta kaikki ne 43 kirjoitusta, joissa tytöt eksplisiittisesti kertovat omista seksiin ja seksuaalisiin suhteisiin liittyvistä kokemuksistaan tai esittävät näihin teemoihin liittyviä mielipiteitään.

Aineistosta jäsentyy viisi tulkintarepertuaaria: konservatiivinen, kohtalo-, romanttinen, individualistinen ja vastuurationaalinen repertuaari. Repertuaarien avulla tytöt merkityksellistävät esimerkiksi irtosuhteita ja sukupuoliyhdyntöjen odottamista. Samalla he uusintavat ja toisaalta kyseenalaistavat ja muokkaavat kulttuurimme monimuotoista sukupuolimoraalia, joka voidaan tulkita kirjallisesti ilmaistun seksuaalisuuspuheen ideologiseksi seuraukseksi. Sukupuolimoraali on kulttuurinen keino kontrolloida tyttöjen seksuaalisuutta.

Konservatiivisessa repertuaarissa tytöt näyttävät periaatteissaan lujina toimijoina. Itsekontrollin perusteet ovat kuitenkin muiden määrittelemät. Romanttisessa repertuaarissa tyttöjen toimijuudesta muotoutuu ambivalentti, koska toimijuus määrittyy miesten kautta. Kohtalorepertuaarissa tytöt puolestaan näyttävät olosuhteiden uhreina. Individualistisessa ja vastuurationaalisessa repertuaarissa tytöt esittävät itsensä oman seksuaalisuutensa suhteen vahvoina toimijoina. Repertuaareissa toimijuus on kuitenkin erilaista. Individualistinen toimija tekee, mitä itse tahtoo seurauksia punnitsematta. Vastuurationaalinen toimija puolestaan ottaa huomioon, mikä on omalle ja myös toisten hyvinvoinnille parasta.

ABSTRACT

UNIVERSITY OF TAMPERE
Tampere School of Public Health

NUUTINEN ANU: Chastity, responsibility, freedom, destiny and love –
Girls' sexuality and sexual moral in letters to a youth column

Key words: discourse analysis, girl, interpretative repertoire, sex, sexuality, sexual moral, youth column

Master's thesis: 77 pages, 4 supplement pages
Instructor: Professor Marja Jylhä
Public health
December 2004

The study is based on understanding sexuality as socially constructed and molded by history and culture. We experience sexuality in our bodies but only through language our experiences get a cultural meaning.

In the study the key questions are first, what kind of sexuality girls construct in their letters to a youth column when they use different interpretative repertoires and second, what kind of agency they achieve in those repertoires.

The data were collected from a youth column, which is published in the weekly supplement 'Allakka' to the newspaper 'Aamulehti' in 1999 and 2000. The original data set is comprised of 153 letters. Out of those, 43 in which the girls explicitly write about their experiences in having sex and in sexual relationships or express their opinions on these issues, were selected for the repertoire analysis.

Five interpretative repertoires were identified in the data: a conservative repertoire, a fatalistic repertoire, a romantic repertoire, an individualistic repertoire, and a repertoire of rationality of responsibility. The girls use interpretative repertoires for example for making sense of fooling around and of postponing intercourse. Meanwhile, they reproduce and on the other hand, question and mold the diverse sexual moral of our culture. Sexual moral may be interpreted as an ideological consequence of sexuality discourse. It is a cultural means to control girls' sexuality.

In the conservative repertoire girls are represented as empowered actors who are holding tight to moral principles. However, other people have defined the grounds for their self-control. In the romantic repertoire girls' agency is ambivalent because it is defined through men. In the fatalistic repertoire girls appear as victims of circumstances. Both in the individualistic repertoire and in the repertoire of rationality of responsibility girls manage to achieve strong agency, though it is different in these two repertoires. An individualist acts as she pleases without pondering the consequences of her actions. A girl whose behavior is based on the rationality of responsibility takes into account what is best for her own well-being as well as for others.

Sisällys

1 Tutkimuksen tausta ja tutkimuskysymykset	1
1.1 Johdanto	1
1.2 Diskurssianalyttinen viitekehys	4
1.3 Tutkimuskysymykset	8
2 Seksuaalisuus historian ja kulttuurin tuottamana	9
2.1 Biologinen ja sosiaalisesti tuotettu seksuaalisuus	9
2.2 Seksuaalisuus muuttuvassa yhteiskunnassa	11
2.3 Ei-heteroseksuaalisuus	13
2.4 Suomalaisnuorten seksuaalikäyttäytyminen kyselyaineiston valossa	15
3 Näkökulmia tyttöjen seksuaalisuuteen	17
3.1 Patriarkaalin seksuaali-ideologia	17
3.2 Tyttöjen seksuaalisuuden kontrollointi	19
3.3 Sukupuolimoraali	22
4 Nuortenpalstan kirjoitukset aineistona	24
4.1 Mikä on nuortenpalsta?	24
4.2 Aineiston kerääminen	27
5 Aineiston analysointi	30
5.1 Alkuperäisen aineiston rajaaminen	30
5.2 Aineisto teemoittain	33
<i>Seksi ja seksuaaliset suhteet</i>	34
<i>Seksuaalinen suuntautuneisuus</i>	35
<i>Tyttöys ja seurustelu</i>	37
5.3 Repertuaarianalyysin toteuttaminen	39

6 Tulkintoja tyttöjen seksuaalisuudesta	40
6.1 Tulkintarepertuaarien tyyppiirteet	40
6.2 Konservatiivinen repertuaari	42
6.3 Kohtalorepertuaari	44
6.4 Romanttinen repertuaari	45
6.5 Individualistinen repertuaari	48
6.6 Vastuurationaalinen repertuaari	50
7 Tyttöjen seksuaalisuus kontrollissa	53
7.1 Irto-suhteet	53
7.2 Kyllä vai ei seksille	59
<i>Seksi kuuluu avioliittoon</i>	60
<i>Odotan kunnes olen varma pojan tunteista</i>	60
<i>Minulla on oikeus odottaa</i>	61
7.3 Sukupuolimoraali seksuaalisuuspuheen ideologisena seurauksena	64
<i>Oikein ja väärin</i>	65
<i>Kohtalousko vapauttaa vastuusta</i>	67
<i>Rakkaus oikeuttaa</i>	67
<i>Arvostelu ja moralisointi kielletty</i>	69
<i>Oikein ja turvallisesti</i>	70
8 Yhteenveto ja pohdinta	71
Lähteet	78
Liite 1. Aineiston numerointi	84

1 Tutkimuksen tausta ja tutkimuskysymykset

1.1 Johdanto

Seksuaalisuus on monitahoinen elämänaalue, joka voi olla sekä onnen ja nautinnollisuuden lähde että kipeimmässä muodossaan ihmisarvoa kaikkein syvimmin loukkaavan riiston kohde. ”Kaikenlaista seksiä voidaan käyttää hellyyteen, sitoutumiseen, lämpöön ja rakkauteen; kaikenlaisella seksillä voidaan myös alistaa, raiskata ja verisimmin loukata”, Parkkinen (2003) kirjoittaa. Hän painottaa, että seksi on vain yksi tapa toteuttaa seksuaalisuutta (mt.). Sukupuoliyhdyntä eri muodoissaan ja muunlainen seksin harrastaminen, esimerkiksi itsetyydytys, ovat ainoastaan yksi näkökulma seksuaalisuuteen. Seksin ja sukupuoliyhdyntän ja toisaalta seksin ja seksuaalisuuden käsitteet kietoutuvat toisiinsa. Seksi voidaan ymmärtää joko pelkästään sukupuoliyhdyntän synonyyminä tai laajemmassa merkityksessä, kuten tulkitseen Parkkisen edellä seksiin viittaavan. Jokainen ihminen on seksuaalinen ihminen koko elämänsä ajan (Filiberti Moglia & Knowles 1997, 15–22).

Tutkimukseni alkuvaiheissa pohdiskelin, että seksuaalisuuden sijasta olisi helpompaa tarkastella seksuaaliterveyttä, joka on jotenkin kliinisempää, ei niin henkilökohtaista. Seksuaaliterveyttä voi tutkia ulkoistamalla itsensä aihepiiristä. Sen sijaan seksuaalisuus on jokaisessa meissä; seksuaalisuuttaan ei pääse pakoon. Myös nuoruusmuistot – kauniit ja kipeät – kuuluvat jokaisen elämään. Tässä tutkimuksessa tarkastelen tyttöjen seksuaalisuutta heidän omana kokemuksenaan enkä seksuaaliterveydellisenä kysymyksenä. Seksuaaliterveyskeskustelussa keskeiset teemat sukupuoliyhdyntä, ehkäisy, teiniraskaus ja abortti esiintyvät myös tämän tutkimuksen aineistossa tyttöjen omina kokemuksina.

Riikka Pötsönen (1998, 5) kirjoittaa koululaisten seksuaalista kokeneisuutta sekä HIV- ja AIDS -tietoja ja -asenteita käsittelevän väitöskirjansa esipuheessa, kuinka seksuaalitutkijoita hieman hämmästellään ja heidät mielellään sijoitetaan ”tieteen korkeakulttuurin” ulkopuolelle. Myös Kirsi Pohjola-Vilkuna (1995, 13) toteaa, että monipuolistumisestaan huolimatta seksuaalisuuden tutkimus sijoittuu edelleen tieteen marginaaliin. Seksuaalisuutta voidaan ja tulee kuitenkin tarkastella myös tieteellisenä tutkimuskoh-

teena. Seksologian maailmanjärjestö (WAS) on määritellyt oikeuden tieteellisesti tutkittuun seksuaalisuutta koskevaan tietoon yhdeksi seksuaalioikeudeksi (Lottes 2000a, 34). Oikeus sisältää periaatteet seksuaalisuutta koskevan tiedon tuottamistapojen riippumattomuudesta, tieteellisen etiikan noudattamisesta ja tiedon levittämisestä yhteiskunnassa.

Suomalaisten sukupuolielämän kartoittamisen uranuurtajia ovat Kai Sievers, Osmo Koskelainen ja Kimmo Leppo, joiden tutkimus ”Suomalaisten sukupuolielämä” julkaistiin vuonna 1974. Osansa tarkastelussa saa myös nuorten seksuaalikäyttäytyminen. Sievers, Koskelainen ja Leppo (1974, 225) toteavat, että ”sukupuolisen yhdyselämän” aloittamisikä on yksilöllisenä kokemuksena, lääketieteellisesti ja yhteiskunnallisesti merkityksellinen. He korostavat tutkimustiedon tärkeyttä.

Kun maamme suurin ja mahtavin aikakauslehti muutama vuosi sitten julkaisi artikkelin nuorten seksuaalikäyttäytymisestä, se oli otsikoitu vetävästi suurin kirjasiimin: 13-vuotiaiden sukupuolisuhteet ovat yleisiä ja 15-vuotias neitsyt harvinaisuus. On sinänsä kiinnostava ajan ilmiö, että tämäntyyppisiä lausuntoja vilisee julkisuudessa ilman pätevää todistusaineistoa, ja on tärkeää *tutkia* [kursiivi AN] onko väitteillä katetta. (Sievers, Koskelainen & Leppo 1974, 225.)

Nuorten seksuaalisuutta on perinteisesti lähestytty kvantitatiivisilla menetelmillä. Suomessa nuorten seksuaalisuutta on tarkasteltu erityisesti kansanterveydellisenä kysymyksenä. Tutkimus on tuottanut tietoa muun muassa seksuaalikasvatuksen tueksi, joka on ollut terveystalvelujen ja ehkäisyvälineiden saatavuuden ohella keskeinen tapa edistää suomalaisten seksuaaliterveyttä (Lottes 2000a, 27). Suomalaisnuorten seksuaalikäyttäytymistä on selvitetty 1980-luvun puolivälistä alkaen useassa kyselytutkimuksessa (Kosunen, Rimpelä, Liinamo ja Jokela 2000, ks. myös esim. Kontula ja Meriläinen 1988).

Kyselytutkimuksilla ei tavoiteta seksuaalisuutta kokemuksellisenä ja historiallisena ilmiönä (Lähteenmaa 1991, 1). Laadullista tutkimusotetta tarvitaan, kun etsitään vastausta kysymykseen, mitä prosenttijakaumien taakse piilotetut nuoret itse ajattelevat seksuaalisuudestaan. Suomalaisnuorten kokemuksia seksuaalisuudestaan ja sukupuolisuudestaan on selvitetty haastatteluaineistojen avulla (esim. Pötsönen & Välimaa 1995,

Tirkkonen, Hukkila & Kontula 1989, Topo, Kontula & Meriläinen 1987). Suomalainen tyttötutkimus on ansiokkaasti laajentanut kuvaa tyttöjen seksuaalisuudesta tarkastelemalla esimerkiksi yhden illan juttuja (Vuori 1988), mainetta tyttöjen seksuaalisuuden kontrolloinnin välineenä (Hukkila 1992, Näre 1991, 1992), huorittelua (Saarikoski 2001) ja tyttöjen ruumiillisuutta, muun muassa kokemuksia kuukautisista (Oinas 2001). Diskurssianalyttistä lähestymistapaa tyttöjen seksuaalisuuteen ei suomalaisessa tutkimuksessa ole juurikaan hyödynnetty. Van Roosmalen (2000) toteaa, että myös kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa nuorten tyttöjen omat seksuaalisuuden kokemukset ovat harvinaisen tutkimusaihe.

Yksi laadullisen tutkimuksen keskeisistä tavoitteista on tuoda esille tutkimuksen kohteena olevien ihmisten omia tulkintoja tutkittavasta ilmiöstä (esim. Hakala 1999, 182), toisin sanoen kuunnella tutkittavien omaa ääntä. Ajatus tyttöjen oman äänen tavoittamisesta tutkittaessa tyttöjen seksuaalisuutta on ohjannut myös oman tutkimukseni syntymävaiheita. Tarkastelen, millaista seksuaalisuutta tytöt omalla kynällään luonnostelevat nuortenpalstan kirjoituksissa. Diskurssianalyttiseen viitekehykseen sijoittuvassa tutkimuksessani analyysin kohteena on kielellinen ilmaisu, kirjalliseen muotoon puettu seksuaalisuuspuhe, joten tarkoituksena ei ole selvittää, miten tytöt itse asiassa toimivat. Sen sijaan tutkimuksen tavoitteena on tuoda esille tyttöjen tapoja pohtia seksiä ja seksuaalisia suhteitaan. Erilaiset ratkaisutilanteet tuottavat usein moraalista pohdintaa oikeasta ja väärästä, kulttuurisesti hyväksytystä ja sanktoidusta toiminnasta.

Seksuaalisuus sosiaalisesti tuotettuna on ollut peruslähtökohta seksuaalisuuden ymmärtämiselle tässä tutkimuksessa. Tämä ajattelutapa ohjasi tulkintarepertuaarien analysoimiseen aineistosta. Käyn läpi tutkimukselle keskeiset diskurssianalyttiset käsitteet ja näkökulmat taustaluvun toisessa alaluvussa. Tutkimuskysymykset kokoan yhteen kolmannessa alaluvussa.

Toisessa pääluvussa tarkastelen seksuaalisuutta historian ja kulttuurin tuottamana. Ensiksi esittelen, miten seksuaalisuutta on määritelty sosiaalitieteellisessä tutkimuksessa. Toiseksi kuvailen niitä yhteiskunnallisia muutoksia, jotka ovat muovanneet seksuaalisuutta erityisesti viime vuosikymmenien aikana. Kolmanneksi tuon esille ei-heteroseksuaalisuuden näkökulman seksuaalisuuteen. Neljänneksi alaluvuksi olen sijoittanut tiiviin katsauksen tyttöjen ja poikien seksuaaliterveyteen Suomessa kvantita-

tiivisilla indikaattoreilla tarkasteltuna. Esityksen tarkoitus on taustoittaa sitä seksuaalikuultuuria, jossa erityisesti aineistoa tuottaneet tytöt elävät.

Raportin kolmannessa pääluvussa käsittelen aineiston analyysin teoreettisia lähtökoh-
tia eli ajatteluuni vaikuttaneita esioletuksia. Keskeisiä näkökulmia ovat patriarkaallinen
eli miesten määrittelemä seksuaali-ideologia, tyttöjen seksuaalisuuden kontrollointi
sekä sukupuolimoraali.

Raportin neljännessä pääluvussa selvitän ensiksi, mikä on nuortenpalsta. Sen jälkeen
käyn läpi, miten tämän tutkimuksen aineisto on kerätty. Viidennessä pääluvussa poh-
din aineiston rajausta sekä esittelen laajan aineiston teemat. Selvitän luvussa myös
”seksin” ja ”seksuaalisen suhteen” käsitteellisiä tulkintoja tässä tutkimuksessa. Luvun
lopuksi kuvaan, miten olen toteuttanut repertuaarianalyysin.

Kuudennessa ja seitsemännessä pääluvussa etsin aineistosta vastauksia esitettyihin
tutkimuskysymyksiin. Tarkastelen ensiksi tulkintarepertuaarien tyyppiä ja tyttö-
jen eri repertuaareja käyttäessään tekemiä tulkintoja seksistä ja seksuaalisista suhteis-
taan. Seitsemännessä luvussa paneudun siihen, millaista seksuaalisuutta tytöt tuottavat
hyödyntäessään eri repertuaareja ja millaisia ideologioita seurauksia tällä kielellisellä
toiminnalla on. Erityisesti tarkastelen tyttöjen pohdintaa irtosuhteista ja seksin odotta-
misesta. Raportin kahdeksannessa ja viimeisessä pääluvussa teen johtopäätöksiä ana-
lyysistä kokonaisuudessaan sekä pohdin tutkimuksen toteutusta, sen herättämiä jatko-
tutkimuksen aiheita sekä tuotetun tiedon ja tyttöjen seksuaalisuutta koskevan ymmär-
ryksen soveltamista käytäntöön.

1.2 Diskurssianalyttinen viitekehys

Diskurssianalyysi on ennen kaikkea teoreettinen viitekehys eikä tutkimusmetodi (Pot-
ter & Wetherell 1987, 175). Vielä tarkemmin ilmaistuna diskurssianalyysi on sateen-
varjokäsite erilaisille puhuttua ja kirjoitettua kieltä, mutta myös esimerkiksi visuaalista
ilmaisua, tarkasteleville tutkimusotteille. Diskurssianalyysiä on kehitetty samanaikai-
sesti usealla eri tutkimusalalla, esimerkiksi psykologiassa, sosiologiassa, lingvistiikas-
sa, kirjallisuuden tutkimuksessa ja viestinnässä (Potter & Wetherell 1987, 6).

Diskurssianalyttisen tutkimusotteen juuret ovat sosiaalisessa konstruktionismissa, jonka mukaan rakennamme todellisuutta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa (Jokinen 1999a, 39, 51). Ilmiöt ”syntyvät” vasta saadessaan kielellisen merkityksen. Kielen avulla ihmiset luovat erilaisia versioita sosiaalisesta todellisuudesta. Versiot ovat tilannesidonnaisia ja niiden avulla tavoitellaan erilaisia päämääriä; kielen käytöllä on monia eri funktioita. (Potter & Wetherell 1987, 33.)¹ Foucault’n (1978, 95) ajatukseen ”missä on valtaa, siellä on myös vastarintaa” on viitattu ahkerasti diskurssianalyttisessä tutkimuksessa. Thomson ja Holland (1994, 30) kiteyttävät muutoksen mahdollisuuden toteamalla, että kaikki mikä on konstruointua, voidaan myös konstruoida uudelleen.

Diskurssianalyttisesti tarkasteltuna identiteetti voidaan tulkita kuvaksi, jonka ihmiset piirtävät kielenkäytössään itsestään ja toisistaan. Kielelliset määritelmät, joista identiteetti rakentuu, ovat tilannesidonnaisia ja moninaisia toiminnallisia kategorioita eivätkä pysyviä ominaisuuksia (Jokinen & Juhila 1999, 68). Tilannesidonnaisuus tarkoittaa sitä, että eri tilanteissa kuva voidaan piirtää erilaiseksi. Toiminnallinen kategoria puolestaan viittaa siihen, että identiteettipuheella tehdään aktiivisesti jotakin. (Mts. 75.) Maalaus ei koskaan tule valmiiksi kehystystä varten, vaan identiteettien taiteiluprosessi jatkuu läpi elämän.

Diskurssianalyysin peruslähtökohta on kielenkäytön seurauksia tuottava luonne (Potter & Wetherell 1987, 32). Tarkastelun kohteena on, ”miten ihmiset käyttävät sanoja tehdäkseen tietynlaisia asioita” (Jokinen & Juhila 1999, 75). Diskurssianalyttisesti tarkasteltuna kaikki kielellinen ilmaisu tuottaa seurauksia. Käskeminen, vaatiminen, suostuttelu ja syyttäminen ovat esimerkkejä kielen käyttämisestä jonkin päämäärän saavuttamiseksi, toisin sanoen tietyn seurauksen tuottamiseksi. (Potter & Wetherell 1987, 32.)

¹ Esimerkiksi abortti on naisen ruumiiseen kohdistuva fyysinen toimenpide, joka voi kuitenkin saada täysin erilaisen merkityksen sen mukaan, millaisia kulttuurisia tulkintaresursseja puhujat hyödyntävät ja millaisia päämääriä he argumentoinnilleen asettavat. Elämän puolesta (”pro life”) -liikettä kannattava amerikkalainen herätyskristitty tai naisten valinnan mahdollisuutta ja omaa ruumistaan koskevaa itse-määräämis-oikeutta tukeva (”pro choice”) feministi todennäköisesti puhuvat samasta lääketieteellisestä toimenpiteestä erilaisena asiana. Mikä on toiselle murha, voi toiselle olla ihmisoikeus.

Kielenkäyttöön sidottua todellisuutta rakennetaan (konstruoidaan) tietyssä kulttuurissa tietynä historiallisena ajankohtana käytettävissä olevien kielellisten resurssien avulla (Potter & Wetherell 1987, 34). Vain kulttuurissa tunnistettavien tulkintaresurssien käyttäminen on mahdollista (Suoninen 1993b, 130). Puhuja voi siis ammentaa vain kulttuurissa olemassa olevista, sosiaalisesti jaetuista merkitysvarannoista (Burr 1995, 118). Kieltä voi toki keksiä, mutta ”siansaksa” toimii vuorovaikutustilanteissa vasta selittämisen jälkeen. Toisin sanoen vasta yhteisten sopimusten, jaetun ymmärryksen, muodostuttua ”uudesta kielestä” tulee käyttökelpoinen viestintäväline.

Tulkintaresursseista valitaan tilanteeseen sopiva tapa ilmaista asia usein täysin tiedostamatta (Potter & Wetherell 1987, 34). Tämä on tärkeä näkökulma, koska muutoin arkisen vuorovaikutuksen – jonka osa myös ”keskustelu” nuortenpalstalla on – diskursiivinen tarkastelu tuottaa vuorovaikutuksesta helposti laskelmoidun kuvan, ikään kuin kieltä käytettäisiin pelkästään tietoisesti tiettyjen päämäärien ajamiseen. Kielenkäytön funktiot eivät kuitenkaan aina ole eksplisiittisiä (Potter & Wetherell 1987, 32). Analysoitaessa sitä, mitä kielellä tietyssä tilanteessa tehdään, täytyy kaivautua ensi lue-malta ilmeisiä päämääriä syvemmälle.

Diskurssianalyysissä funktion käsite määritellään lavasti, jolloin se sisältää sekä tilannesidonnaiset funktiot että laajemmat ideologiset seuraukset (Suoninen 1993a, 48). Ideologisia seurauksia, jotka voivat olla sekä myönteisiä että kielteisiä, on mahdollista tunnistaa ”aineistoon tukeutuvan spekulatiivisen päättelyn” avulla (Jokinen & Juhila 1993, 97). Tällöin analyttinen katse suunnataan tutkimusaineiston rajojen ulkopuolelle, jotta hahmotetaan, millaisia asioita merkityssysteemejä käyttämällä voidaan esimerkiksi legitimoida (mts. 97–98).

Wetherellin ja Potterin (1992, 90) mukaan *tulkintarepertuaareille* ovat tyypillisiä termien ryhmittymät, metaforien ympärille rakentuvat kuvaukset ja kielikuvat. Merkityssysteemit ovat ikään kuin rakennuspalikoita tuotettaessa tulkinnallisia versioita toiminnasta, itsestä ja sosiaalisista rakenteista (mt.). Hautamäen (2002, 33) mukaan sama ilmiö voi saada repertuaarien avulla erilaisia selityksiä. Burr (1995, 176) korostaa tulkintarepertuaarien joustavuutta kielellisessä ilmaisussa diskursseihin verrattuna. Diskurssit ovat kulttuurisesti varsin vakiintuneita (Jokinen & Juhila 1999, 71), tulkintarepertuaarit puolestaan kootaan tilannekohtaisesti (Burr 1995, 176).

Diskurssin ja tulkintarepertuaarin käsitteitä on suhteutettu toisiinsa useammalla eri tavalla. Jokisen, Juhilan ja Suonisen (1993) mukaan diskurssi ja tulkintarepertuaari ovat sukulaiskäsitteitä. He kuitenkin pohtivat, että tutkimuksissa, joissa tarkastellaan ilmiöiden historiallisuutta, analysoidaan valtasuhteita tai institutionaalisia sosiaalisia käytäntöjä, diskurssin käsite on toimiva. Kun tutkimuskohteena on arkisen kielenkäytön vaihtelevuus, voidaan käyttää repertuaarin käsitettä, joka ei myöskään ole samalla tavalla käytössä kulunut kuin diskurssin käsite. (Mts. 26–28.) Wetherell ja Potter (1992, 90) ovat määritelleet tulkintarepertuaarin tavaksi ymmärtää diskurssien sisältöä ja sisällön järjestäytymistä. Myös Hautamäki (2002, 33) pitää diskurssia tulkintarepertuaaria laajempänä käsitteenä. Tulkintarepertuaarin käsite sopii hyvin analyttiseksi työkaluksi tutkimuksessa, jossa tarkastellaan kirjallisessa muodossa ilmaistua seksuaalisuuspuhetta mutta ei tyttöjen seksuaalisuuspuheen historiallista muutosta (ks. Hautamäki 2002, 33). *Repertuaarianalyysillä* tarkoitan tulkintarepertuaarien tunnistamista ja repertuaarien käytön seurausten analysoimista eli sitä, mitä kirjoittajat kielellisesti tekevät käyttäessään eri repertuaareja. Tässä tutkimuksessa repertuaarianalyysi on siis tutkimusmetodi, joka kuuluu laajempaan diskurssianalyttiseen tutkimusperinteeseen.

Suoninen (1993b) määrittelee kulttuurisesti vahvaksi sellaisen tulkintarepertuaarin, jota tietyssä tilanteessa kuuluu itsestään selvästi käyttää. Jos oma tulkintatapa kuitenkin on ristiriidassa kulttuurisesti vahvan repertuaarin kanssa, se vaatii perusteluja. Itsetodistelu eli puolustautuminen ”kulttuurisesti potentiaalista kritiikkiä vastaan” (mts. 125) on yksi tapa hallita eri repertuaarien ristiriitaisuutta. Merkillepantavaa itsetodistelussa on se, että siihen turvaudutaan vuorovaikutustilanteessa, vaikka kukaan muu kuin puhuja itse ei olisi kyseenalaistanut puhujan vahvasta repertuaarista poikkeavaksi tulkitsemaa ilmaisua. Suonisen mukaan itsetodistelu kohdistuukin julkilausumattomiin mutta kulttuurisesti vahvoihin näkökulmiin. (Mts. 123–130.) Itsetodistelu on hyödyllinen työkalu myös analysoitaessa luonnollisia tekstejä, joita ei ole tuotettu varsinaisessa vuorovaikutustilanteessa. Burr (1995, 120) toteaa, että tulkintarepertuaareihin keskittyvässä tutkimuksessa ihmiset tyypillisesti ymmärretään aktiivisina toimijoina, jotka käyttävät kieltä neuvotellakseen itselleen moraalisesti oikeutetun ja uskottavan aseman. Eri repertuaarien avulla tuotettujen kannanottojen keskeisinä funktioina on näin ollen selittää, puolustella, oikeuttaa, jakaa syyllisyyttä ja myös syyllistää (mt.).

Tutkija ei pelkästään tunnista merkityssysteemejä ja analysoi niiden funktioita, vaan esittäessään diskurssianalyttisen tutkimuksensa tuloksia hän on aineistoa tuottaneiden ihmisten tavoin merkityssysteemien käyttäjä. Samalla kun tutkija kuvaa ja analysoi kielenkäytön seurauksena rakentunutta sosiaalista todellisuutta, hän myös itse luo sitä kielellisten valintojensa kautta (Jokinen 1999a, 41). Arvovapaata kielen käyttöä ei ole, sillä kielellinen viestintä sisältää aina monenlaisia sitoumuksia. Suoninen (1993a, 62–63) tähdentää, että tutkijan tapa nimetä merkityssysteemejä heijastaa tutkijan moraalisia ja poliittisia valintoja, minkä vuoksi omien sitoumusten reflektointia ei tule unohtaa tieteellisessä tekstissäkään. Ronkainen (1994a, 17) huomauttaa, että seksuaalisuutta ei läheskään aina määritellä tutkimuksissa, vaan niissä nojataan julkilausumattomaan jaettuun ymmärrykseen siitä, mitä seksuaalisuudella tarkoitetaan. Näennäisiin itsensänselvyyksiin tukeutuminen johtaa kuitenkin arvosokeuteen. Tarkastelen omia repertuaarianalyysiin vaikuttaneita esioletuksiani erityisesti luvussa kolme sekä kommentoin tapaan nimetä repertuaareja luvussa kuusi.

1.3 Tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisina asioina tytöt kirjoittavat seksistä ja seksuaalisista suhteista nuortenpalstalle. Tutkimusongelmaa lähestytään tarkastelemalla diskurssianalyttisten silmälasien läpi niitä kielellisiä tulkintoja, joita kirjoittajat tekevät teksteissään. Tutkijana teen puolestani omat tulkintani näistä tulkinnoista.

Aineistolähtöisessä analyysissä tulkinnat tutkimuskohteesta syntyvät aineiston, tutkijan käyttämien analyttisten työkalujen ja tutkijan esioletusten vuorovaikutuksessa. Arkitieto ja aikaisemmat nuorten seksuaalisuutta käsitelleet tutkimukset (esim. Holland, Ramazanoglu, Sharpe & Thomson 1998, van Roosmalen 2000 & Saarikoski 2001) ovat muovanneet esioletuksiani. Päivi Honkatukia (1998, 2) kertoo oman tutkimuksensa olleen prosessi, jossa ennalta asetettujen hypoteesien sijasta aineistosta tehdyt havainnot jäsensivät hänen teoreettista ymmärrystään. Näin on edennyt myös tämä tutkimus. Erityisesti kielenkäytön seurauksia koskevat tutkimuskysymykset ovat tarkentuneet analyysin edetessä syvemmälle.

Etsin tutkimusongelmaan vastauksia kolmen pääkysymyksen avulla. Ensiksi tarkastelen, millaisia teemoja ja alateemoja seksiä ja seksuaalisia suhteita, seksuaalista suun-

tautuneisuutta, sukupuolisuutta sekä seurustelua käsittelevät kirjoitukset sisältävät. Toiseksi kartoitan, millaisia tulkintarepertuaareja tytöt käyttävät merkityksellistäänsä seksiä ja seksuaalisia suhteita. Kolmanneksi pureudun diskursiivisen ajattelun peruslähtökohdan mukaisesti kielen seurauksia tuottavaan luonteeseen (ks. esim. Potter & Wetherell 1987, 34) eli siihen, mitä kielellä tehdään, missä tarkoituksessa kieltä käytetään. Millaista seksuaalisuutta tytöt tuottavat käyttäessään eri tulkintarepertuaareja ja millaisina toimijoina he eri repertuaareissa näyttäytyvät? Lopuksi pohdin niitä ideologioita seurauksia, joita seksuaalisuutta konstruoivalla kielenkäytöllä on. Erityisesti kiinnitän huomiota sukupuolimoraalin uusintamiseen ja tuottamiseen.

2 Seksuaalisuus historian ja kulttuurin tuottamana

2.1 Biologinen ja sosiaalisesti tuotettu seksuaalisuus

Biologian näkökulmasta määrittävä seksuaalisuus on sisäsyntyistä, luonnonmukaista, heteroseksuaalista, yhdyntäkeskeistä ja suvunjatkamiseen pyrkivää (Lappalainen 1996, 207). Määritelmään liittyy myös seksuaalisuuden ymmärtämisen viettinä. Biologiselle seksuaalisuudelle leimallista on determinismi. (Ronkainen 1994b, 19.) Erityisesti koululääketieteessä ja seksologiassa, jossa tutkitaan seksuaalista käyttäytymistä, seksuaalisuus on ymmärretty vahvasti biologisena ilmiönä (Lappalainen 1996, 207).

Seksuaalisuuden biologinen määritelmä ei ole riittänyt sosiaalitieteilijöille, jotka ymmärtävät seksuaalisuuden sosiaalisesti tuotettuna, historian ja kulttuurin muovaamana (Ronkainen 1994b, 19). Ronkainen (1994a, 17–18) rakentaa seksuaalisuuden määritelmän ruumiillisen nautinnon ympärille. Ihmisen fysiologia asettaa mielihyvän tuntemiselle reunaehdot, mutta kulttuuriset merkitykset tuottavat nautinnollisen kokemuksen sisällön (mt., ks. myös Holland ym. 1998, 23). Nautinto on opittua ja sosiaalisesti säänneltyä seksuaalimoraalin ja sosiaalisten normien kautta. Sosiaalisesti tuotettunakin seksuaalisuus on kuitenkin ensisijaisesti aina yksilöllinen kokemus. (Ronkainen 1994a, 17–18.) Suvunjatkaminen on vain yksi seksuaalisuuden toteuttamisen mahdollisista päämääristä (Filiberti Moglia & Knowles 1997, 22–23; Ronkainen 1994b, 24–25).

Konstruktionistisen näkemyksen mukaan seksuaalisuus on olemassa vain kielellisesti tuotettuna, kulttuuristen merkitysten kautta (Ronkainen 1994b, 20). Tämä ei kuitenkaan tarkoita biologian ja ruumiillisuuden kieltämistä (mts. 24). Weeks (1985, 122) toteaa, että ihmisen fysiologia on edellytys seksuaalikäyttäytymiselle, mutta motiivit, intohimo, seksuaalisten tunteiden kohteen valinta ja identiteetti eivät määrity fysiologiasta käsin. Lappalainen (1996, 211) tiivistää seksuaalisuuden ruumiillisuuden, tilannesidonnaisuuden ja kielellisyyden suhteen erinomaisesti: Seksuaaliset kokemukset ovat aineellisia ja tilannesidonnaisia, mutta kokemukset merkityksellistetään aina josakin diskurssissa. Käyttämämme diskursiivinen tulkinta muovaa edelleen kokemustamme, Lappalainen jatkaa. Hollandin ym. (1998, 23) sanoin seksuaalisuus on yhtä aikaa aineellista ja sosiaalista; ruumiillinen kokemus saa kielellisesti ilmaistuna kulttuurisen merkityksen.

Seksuaalisuus rakentuu sukupuoli-identiteetin, seksuaalisen suuntautuneisuuden, seksuaalisten mieltymysten ja sosiaalisten normien vuorovaikutuksessa, kun nämä tekijät yhdessä vaikuttavat ihmisen fyysiseen, tunne- ja hengelliseen elämään (Filiberti Moglia & Knowles 1997, 337). Tässä määritelmässä huomionarvoista on vuorovaikutellisuus ja ihmisen ymmärtäminen psyko–fyysis–hengelliseksi toimijaksi. Ihmiselämän hengellinen ulottuvuus liittyy muun muassa sosiaalisesti tuotettuun sukupuolimoraaliin.

Seksuaalioikeuksien julistus, jonka Seksologian maailmanjärjestö (WAS) antoi vuonna 1999, vahvistaa seksuaalioikeudet perustavanlaatuisiksi ja yleismaailmallisiksi ihmis-oikeuksiksi. Julistuksessa seksuaalisuus ymmärretään sosiaalisesti tuotettuna; ”seksuaalisuus rakentuu yksilön ja sosiaalisten rakenteiden välisessä vuorovaikutuksessa”. Seksuaalisuus oikeutena määrittää sekä yksilöllistä, ihmisten välistä että yhteiskunnallista hyvinvointia. Määritelmän yksilölähtöinen osa korostaa perustarpeita, joita ovat ”kaipuu ja halu kontaktiin, läheiseen suhteeseen, tunnelmaisuun, mielihyvään, hellyyteen ja rakkauteen”. (Lottes 2000a, 34.)

2.2 Seksuaalisuus muuttuvassa yhteiskunnassa

Weeks (1986, 92–96) mainitsee maallistumisen, asenneilmaston vapautumisen ja perheen kriisiytymisen merkittävinä muutoksina, jotka ovat oleellisesti vaikuttaneet länsimaisissa teollistuneissa yhteiskunnissa seksuaalisuudelle annettuihin tulkintoihin. 1800-luvun puolivälistä alkaen seksuaalisuuden tuomiovalta alkoi siirtyä kirkoilta lääkäriprofessionille. Seksi medikalisoitui. Weeks nimeääkin lääkäriprofession uudeksi papistoksi (mts. 12). Kontulan (1989, 41) sanoin ”kirkon auktoriteetti ja sukupuoliasioita koskevan tiedon monopoli” siirtyi tieteelle, erityisesti lääketieteelle. Weeks (1986, 92) kuitenkin toteaa vallankumouksen jääneen kesken, minkä seurauksena moraalitieteet ja lääketiede ovat edelleen sidoksissa toisiinsa käsitellessään seksuaalisuutta (ks. myös Kontula 1991, 30). Weeks (1986, 93) ottaa kantaa myös seksin kaupallistumiseen, josta esimerkkinä on pornoteollisuus. Hän toteaa, että seksillä, erityisesti naisen seksuaalisuudella, voidaan myydä melkein mitä tahansa.

Weeks mainitsee selkeimpinä esimerkkeinä asenneilmaston vapautumisesta hyväksynnän laajentumisen syntyvyyden säätelyä, aborttia, avioeroja, esiaviollista seksiä, avoliittoa ja homoseksuaalisuutta kohtaan. Myös naisten seksuaalisuus on saavuttanut uudenlaisen oikeutuksen. Naisille mahdolliset tavat ilmentää seksuaalisuuttaan ovat lisääntyneet. Miesten hallitsemassa kulttuurissa naiset kuitenkin joutuvat ilmaisemaan seksuaalisuuttaan miesten määrittelemissä tilanteissa miesten hyväksi. (Weeks 1986, 93–96.) Tällöin ei voida puhua ainakaan täydellisestä vapautumisesta, minkä naisasia-liike (Saarikoski 2001, 207) ja naistutkimus (esim. van Roosmalen 2000) ovat nostaneet selkeästi esille. Weeksin mukaan (1986, 94) teiniseksistä tuli polttava yhteiskunnallinen puheenaihe 1970- ja 80-luvuilla.

Perinteisen perhemallin kriisiytyminen on haastanut vallitsevat tulkinnat seksuaalisuudesta. Länsimainen kulttuurimme² on kauttaaltaan perhearvojen läpäisemä eikä vaihto-

² Viittaaminen länsimaisten, teollisten yhteiskuntien kulttuuriin ”meidän kulttuurinamme” on karkea yksinkertaistus, joka antaa harhaisen kuvan läntisen maailman kulttuurisesta yhdenmukaisuudesta. Salomäki (2004, 18) huomauttaa, että esimerkiksi kulttuurisesti vallitseva seksuaalimoraali vaihtelee eri eurooppalaisissa yhteiskunnissa. Piirrettäessä kulttuuristen muutosten laajoja linjoja tällainen yksinkertaistus on kuitenkin tietyn varauksin hyväksyttävissä. Yksi merkittävä varaus on ymmärtää, että länsimaisissa, teollisissa yhteiskunnissa pitkälti miesten kirjoittama valkoinen sosiaalitieteellinen kertomus ei ole ainoa tai itsestään selvästi oikea ”totuus” maailmasta.

ehtoisia tapoja ilmaista tarvettamme läheisiin ihmissuhteisiin ole tarjolla. Perinteisesti avioliitto on ollut ainoa sosiaalisen aseman ja sosiaalisesti hyväksytyyn seksuaalisuuden toteuttamisen mahdollistanut instituutio. Avioliitot ja avioerot ovat kuitenkin haastaneet perinteisen avioliittokäsityksen. Uudenlaiset perhemuodot ovat yleistyneet ydinperheen rinnalla. (Weeks 1986, 95–96.)

Sukupuolielämään vaikuttavia tekijöitä ovat yksilöllisten elämäntapojen lisäksi yhteiskunnan rakenne, arvot, normit sekä esimerkiksi matkustamisen ja tiedotusvälineiden avartama maailmankuva (Haavio-Mannila 1993, 35). Kontula luettelee seksuaalisuuden säätelyä harjoittaneiksi yhteiskunnallisiksi instituutioiksi kirkon, poliittiset toimijat, koululaitoksen, median sekä seksuaalisuuteen liitetyt tieteelliset ja eri ammattiryhmien käsitykset ja toimenpiteet. Koulussa on välitetty tietoa ja moraalikäsitteitä sukupuoliasioista sekä pyritty vaikuttamaan nuorten tottumuksiin. (Kontula 1989, 52, 55; koulun seksuaaliopetuksesta ks. esim. Kairesalo 2000, A 13; Liinamo, Rimpelä, Kosunen & Jokela 2000, Pötsönen 1998.)

Selkeä osoitus seksuaalisuuden toteuttamisen yhteiskunnallisista seurauksista on tarve seksuaalisuuden toteuttamisen säätelemiseen lakien avulla. Tällainen seksuaalisuuden suora säätely on määritelty, millainen seksuaalisuuden toteuttaminen on yhteiskunnallisesti hyväksyttyä. (Kontula 1991, 27.) Sukupuolitauteja koskevan tiedon leviäminen on tulkittu seksuaalisuuden säätelyn myönteiseksi seuraukseksi. Sen sijaan itsemääräämisoikeuden rajoittaminen on nähty seksuaalisuuden säätelyn kielteisenä lopputuloksena. (Kontula 1989, 41–42.) Seksuaalisuus ei siis ole vain ihmisten yksityisasia. Lainsäädäntö ei suinkaan aina ole pelkästään suojellut ihmisten hyvinvointia, vaan se on myös asettanut ihmiset eriarvoisiin asemiin. Kaksinaismoralismi on ollut leimallista esimerkiksi eri maiden avioliittoa koskeville lainsäädännöille, joissa aviollisen uskotomuuden oikeusseuraamukset ovat olleet ankarammat naisille kuin miehille (Sipilä 2004, A 13). Homoseksuaalisuus poistettiin Suomen rikoslaista vuonna 1971 mutta psykiatrisesta sairausluokituksesta vasta vuonna 1981 (Parkkinen 2003, 11). Parisuhdelaki, jonka mukaan samaa sukupuolta olevilla ihmisillä on oikeus rekisteröidä parisuhteensa, tuli Suomessa voimaan vuonna 2001.

Vakituinen parisuhde, perinteisesti avioliitto, on ollut suomalaisen sukupuolielämän kulmakivi. Aikana jolloin naisten toimeentulo ja mahdollisuudet elättää lapsensa olivat

sidoksissa avioliittoon, parisuhteen ulkopuoliset seksisuhteet olivat taloudellisesti riskialttiita. Elatusvelvollisuuden myötä avioliiton ulkopuolinen seksi oli riski myös miehelle. (Kontula 1993a, 57–58.) Suomalaisessa yhteiskunnassa keskeisiä nuorten elämään vaikuttaneita muutoksia ovat olleet 1960-luvulla alkanut taloudellisen hyvinvoinnin lisääntyminen, suurempi sosiaalinen liikkuvuus, kaupungistuminen ja maallistuminen. Kaksi viimeksi mainittua yhteiskunnallista muutosta ovat antaneet avaramman merkityksen nuorten seksuaalisuutta kontrolloimaan pyrkineelle käsitykselle ”liian aikaisin” aloitetusta seksuaalielämästä. (Kontula 1993b, 92.) Kaupungistumisen myötä nuorten seksuaalisuuden kontrollointi ei ole enää ollut samalla tavalla mahdollista kuin lähiyhteisöissä (Kontula 1993b, 92), joissa sosiaaliset siteet ovat tiiviimmät kuin kaupungeissa (Salomäki 2004, 18).

Maallistuminen on mahdollistanut sukupuolisuhteet myös muuten kuin avioliiton suojassa. Lisäksi erityisesti tyttöjen näkökulmasta raskauden pelkoa vähentänyt ehkäisy-mahdollisuuksien parantuminen voidaan tulkita nuorten sukupuolielämään vaikuttaneeksi yhteiskunnalliseksi muutokseksi. (Kontula 1993b, 92–93.) Ehkäisyn yleistymisen ja naisten taloudellisen riippumattomuuden vahvistumisen lisäksi yhteiskunta on ottanut osavastuun lasten huollosta (Kontula 1993a, 58). Lapsilisä ja äitiyspäiväraha ovat esimerkkejä yhteiskunnan lapsista kantamasta taloudellisesta vastuusta. Nykynuori pohtii sukupuolisuuttaan ja seksuaalisuuttaan monella tapaa erilaisessa yhteiskunnassa kuin hänen vanhempansa tai isovanhempansa ollessaan nuoria.

2.3 Ei-heteroseksuaalisuus

Homoseksuaalisuus terminä tuli osaksi arkista kielenkäyttöä Suomessa 1950-luvulla. Lesbous ja lesbo yleistyivät kielenkäytössä 1970- ja 1980-lukujen taitteessa. Termiä heteroseksuaalisuus alettiin käyttää yleisemmin vasta 1980-luvulla (Lehtonen 1997, 22). Seksuaalista suuntautuneisuutta kuvaavien termien käyttöönoton historiallinen kehitys osoittaa selkeästi sen, että *heteronormatiivisessa* kulttuurissa ”seksuaalinen suuntautuneisuus” on tarkoittanut pitkään vain valtavirrasta poikkeavaa seksuaalisuutta. Lehtonen (2002, 163) ymmärtää heteronormatiivisuuden seksuaalisuutta ja sukupuolista moninaisuutta yksinkertaistavaksi ajattelutavaksi, jonka mukaan ihmiset ovat tai heidän *pitäisi olla* [kursiivi AN] joko ”heteroseksuaalisia feminiinisesti käyttäytyviä naisen ruumiin omaavia” naisia tai ”heteroseksuaalisia maskuliinisesti käyttäytyviä

miehen ruumiin omaavia” miehiä. Heteroseksuaaleja ihmisiä ei ole ”tarvinnut” määrittellä seksuaalisen suuntautumisen kautta. Tämä näkyy edelleen toimintana heteroseksuaalisen oletuksen, lyhyemmin hetero-oletuksen, mukaisesti. Hetero-oletus tarkoittaa, että ihmisten heteroseksuaalista suuntautuneisuutta pidetään itsestäänselvyytenä, jolloin poikkeaminen heteroseksuaalisuudesta tulkitaan ongelmaksi tai tehdään näkymättömäksi (Lehtonen 2000, 286). Myös terveyspalveluiden tarjoajat syyllistyvät lähestymään asiakkaitaan hetero-oletuksen mukaan (Kosunen 2000, 279). Usein myös seksuaalisuutta koskeva tieteellinen kielenkäyttö on hetero-oletuksen värittämää.

Sanat transseksuaalisuus ja transvestiitti ilmaantuivat suomeen 1970- ja 1980-luvuilla. Trans-ilmiot liitettiin pitkään pelkästään biologisiin miehiin. Vasta 1990-luvulla ymmärrettiin, että myös biologisella naisella voi olla miesidentiteetti. Nykyisin transihmisen sukupuoli-identiteetti ilmaistaan transnaisen tai transmiehen termeillä. (Lehtonen 2000, 283–284.)

Seksuaalisuuden toteuttaminen ei välttämättä vastaa seksuaalista suuntautuneisuutta. Lehtonen (2000, 282; 2002, 163) käyttää käsitettä *ei-heteroseksuaalisuus* tuodakseen monimuotoisemmin esille seksuaalisten tunteiden, käyttäytymisen ja itsemäärittelyjen variaatioita. Käsitteellä hän on pyrkinyt murentamaan ”essentialistisen ajatuksen homoseksuaalisuudesta sisäsyntyisenä identiteettinä, joka selittää toimintaa ja tunteita” (2002, 163). Lehtonen jatkaa, että seksuaalisuutta tulisikin tarkastella olemisen sijasta ennemmin tekojen (tunteiden, toiminnan, sanojen ja ajatusten) kautta. Ei-heteroseksuaalilla työllä on seksuaalisia tunteita tai fantasioita samaa sukupuolta olevia ihmisiä kohtaan ja/tai hän toteuttaa seksuaalisuuttaan tai seurustelee toisen naisen kanssa. Lisäksi hän mahdollisesti, mutta ei välttämättä, nimeää itsensä lesboksi, biseksuaaliksi tai ei-heteroksi. Hänellä voi olla seksisuhteita myös miesten kanssa. Ei-heteroseksuaalisuus ei automaattisesti tarkoita omien naisiin suuntautuvien seksuaalisten tunteiden hyväksymistä. (Lehtonen 2002, 149.) Rich (1980) toteaa, että lesbous on historiallisesti ymmärretty naisten homoseksuaalisuutena. Homoseksuaalisuuden kautta määritelty lesbous kuitenkin uusintaa patriarkaalisen sukupuolijärjestelmän tuottamaa naiseutta, joka ymmärretään miehisyttä alempiarvoisena. Richin mukaan lesbous on ”äitiyden tapaan täysin *naispuolinen* kokemus” (mts. 650; käänös AN).

Ei-heteroseksuaalit ihmiset joutuvat tasapainoilemaan avoimuuden ja salaamisen välisellä rajalla, eikä valtaosa lesboista, homoista, bi- ja transihmisistä voi koskaan elää täysin avoimesti (Lehtonen 2000, 288). Ei-heteroseksuaalisuuteen liittyy ”kaapista ulostuleminen” elämänpituisena prosessina. Ennen kuin voi kertoa muille – läheisimmille ja laajemmalle joukolle, on hyväksyttävä itsensä eli tultava ulos yksityisestä kaapistaan. (Parkkinen 2003, 161, 225–228.) Syitä salata oma seksuaalinen suuntautuneisuus voivat olla identiteetin epäselvyys, jolloin identiteettiä on vaikea nimetä sekä kykenemättömyys hyväksyä itseään ei-heterona. Lisäksi esimerkiksi kavereiden kielteiset asenteet, jotka saattaisivat pahimmassa tapauksessa katkaista ystävyys-suhteita, ja yleensäkin vaikeus ennakoita muiden suhtautumista, pakottavat harkitsemaan avoimuuden hintaa yhä uudestaan. Salaaminen on kuitenkin kuluttavaa ja rajoittaa oman elämän jakamista muiden kanssa. (Lehtonen 2000, 289.)

2.4 Suomalaisnuorten seksuaalikäyttäytyminen kyselyaineiston valossa

Vuosina 1998 ja 1999 kerätyn kouluterveyskyselyaineiston³ mukaan yhdeksäsluokkalaisista tytöistä noin neljäsosa seurusteli vakituisesti, pojista vastaavasti noin joka kuudes (taulukko 1). Suutelu, hyväily vaatteiden päältä sekä intiimi hyväily vaatteiden alta tai alasti edeltävät ajallisesti yleensä ensimmäistä yhdyntää. Suutelukokemuksia oli valtaosalla nuorista, tytöillä hieman yleisemmin kuin pojilla. Noin joka kolmas peruskoulunsa päättävä tyttö oli kokenut yhdynnän, pojista vastaavasti noin joka neljäs. Vähintään yhden yhdynnän kokeneista tytöistä puolet oli ollut yhdynnässä kymmenen kertaa tai useammin elämänsä aikana, mutta vain vajaa kymmenesosa tytöistä oli ollut yhdynnässä viiden tai useamman henkilön kanssa. Joka toisella yhdynnässä olleella tytöllä yhdyntäkumppaneita oli ollut ainoastaan yksi. Kymmenen tai useamman yh-

³ Tämän tutkimuksen aineisto on tuotettu vuosina 1999–2000, minkä vuoksi tässä yhteydessä on käytetty vuosien 1998–1999 kouluterveyskyselyn tietoja. Vuosien 2000 ja 2001 kouluterveyskyselyn mukaan 9-luokkalaisista tytöistä yhdynnän oli kokenut 35 prosenttia, pojista vastaavasti 29 prosenttia (Kuure, Vuori & Gissler 2002, 49–50).

Kouluterveyskyselyllä on kerätty tietoja nuorten seksuaalisuudesta ja seurustelusta vuodesta 1995 alkaen. Kouluterveyskyselyssä selvitetään myös nuorten koulukokemuksia sekä yleensä terveyteen ja terveystottumuksiin liittyviä asioita. Tietoja pyritään hyödyntämään sekä kouluissa että kunnissa. Laajan ympäri Suomea kerätyn aineiston avulla pyritään mahdollisimman luotettavaan tulosten yleistettävyyteen. Tutkijat tosin mainitsevat, että tulokset saattavat olla jossain määrin harhaisia siksi, että kuntia ei ole valittu otokseen satunnaisotannalla, vaan ne ovat itse ilmoittautuneet mukaan tutkimukseen. Vapaaehtoisesta kunnasta on kuitenkin valittu kaikki yläasteet ja lukiot mukaan otokseen. (Kosunen ym. 2000.)

dynnän kokeneita poikia aineistossa oli tyttöjä vähemmän, mutta viiden tai useamman kumppanin kanssa yhdyntään pojat olivat päätyneet tyttöjä useammin. Noin joka seitsemännellä pojalla oli ollut vähintään viisi eri yhdyntäkumppania. Kuitenkin tyttöjen tapaan joka toinen poika oli kokenut yhdynnän vain yhden kumppanin kanssa. (Kosunen ym. 2000.)

Taulukko 1. Peruskoulun 9-luokkalaisten ilmoittamat seurustelu-, suutelu- ja yhdyntäkokemukset (%) sukupuolen mukaan vuosien 1998–1999-kouluterveyskyselyssä.

Seurustelu-, suutelu- ja yhdyntäkokemukset sekä ehkäisy	Tytöt, % (n = 14 647)	Pojat, % (n = 14 910)
Seurustelee vakituisesti *	26	17
Suudellut	77	70
Kokenut yhdynnän	32	27
Yhdyntöjen kokonaismäärä 10+	50	37
Yhdyntäkumppaneiden kokonaismäärä 5+	9	15
Yhdyntäkumppaneiden kokonaismäärä 1	51	49
Ei käyttänyt mitään ehkäisyä viime yhdynnässä	14	16

* Seurustelua selvitettiin kyllä/ei-kysymyksellä: ”Seurusteletko nykyisin vakituisesti?”

Lähde: Soveltaen Kosunen ym. 2000.

Kondomi oli selkeästi yleisimmin käytetty ehkäisymenetelmä viimeisimmässä yhdynnässä vähintään kaksi yhdyntää kokeneilla yhdeksäsluokkalaisilla. Ehkäisypillereiden käyttö on lisääntynyt 1990-luvun loppupuolella yhdeksäsluokkalaisilla tytöillä kun taas kondomin tai kaksoisehkäisyn (e-pillerit ja kondomi) käyttö ehkäisymenetelmänä on vähentynyt. Ehkäisypillereiden käytön lisääntyminen vähentää todennäköisesti ei-toivottujen raskauksien määrää, mutta kondomin käytön vähentyminen lisää sukupuolitautilien riskiä. Kehitys on erityisen huolestuttava klamydia- ja HIV-tartuntojen ennaltaehkäisyssä. Merkillepantavaa ehkäisykäyttäytymisessä on myös se, että 14 prosentissa yhdeksäsluokkalaisten tyttöjen ja 16 prosentissa poikien viimeisimmistä yhdynnöistä ei käytetty lainkaan ehkäisyä (ks. taulukko 1). (Kosunen ym. 2000.)

Nuorten 15–19-vuotiaiden tyttöjen raskauden keskeytykset⁴ ja synnytykset vähenivät 1990-luvun alkupuolella vuosittain. Raskauden keskeytysten määrä kuitenkin alkoi lisääntyä vuonna 1995, synnytysten määrä kolme vuotta myöhemmin vuonna 1998. Vuonna 2000 keskeytettiin 2 400 alle 20-vuotiaiden tyttöjen raskautta. Keskeytyksistä 1 300 tehtiin alle 18-vuotiaille tytöille. (Kuure, Vuori & Gissler 2002, 21–22.) Alle 20-vuotiaiden raskauksista noin joka toinen päättyy raskaudenkeskeytykseen. Mitä nuorempi tyttö on, sitä todennäköisemmin raskaus keskeytetään. (Kosunen 2000, 277.) Teiniraskauksien lisääntyminen tarkoittaa mitä ilmeisimmin suunnittelemattomien raskauksien määrän kasvua (Kosunen ym. 2000). Nuorten tyttöjen raskaudenkeskeytysten yleistymisen syiksi on ehdotettu lisääntyntä seksuaalista aktiivisuutta, laiminlyötyä ehkäisyä, puutteita koulujen seksuaaliopetuksessa sekä kuntien seksuaaliterveyspalveluissa (Gissler & Kosunen 2001).

3 Näkökulmia tyttöjen seksuaalisuuteen

3.1 Patriarkaallinen seksuaali-ideologia

Yhteiskunnan *seksuaali-ideologia* tarkoittaa ”uskomusjärjestelmää, joka määrittää, mikä on hyväksyttävää ja soveliasta seksuaalikäyttäytymistä miehille ja naisille elämän eri vaiheissa ja erilaisissa ihmissuhteissa” (Lottes 2000b, 42). Vahvasti kulttuurisidonnaista seksuaali-ideologiaa tuottavat esimerkiksi esiaviolliseen seksiin liittyvät asenteet. Uskonnon merkitys ihmisille ja suurten uskontojen opilliset kysymykset vaikuttavat yhteiskunnan seksuaali-ideologiaan. (Lottes 2000b, 42.) Kontula (1991, 31) on määritellyt seksuaali-ideologian yhteiskunnalliseksi tulkinnaksi seksuaalisuuden olemuksesta ja merkityksestä.

Naistutkimuksessa on tarkasteltu patriarkaalista seksuaali-ideologiaa hyvin kriittisin äänenpainoin (esim. Durham 1998, Holland ym. 1998, van Roosmalen 2000). Patriarkaalian kulttuurin sukupuolijärjestelmän tunnusmerkkejä ovat esimerkiksi sukupuolitunteet valtasuhteet, naisten kokema ahdistelun pelko, seksismi ja väkivalta sekä nuor-

⁴ Abortti laillistettiin Suomessa vuonna 1970. Yksi raskauden keskeytyksen peruste on, että raskaaksi tullut nainen on alle 17-vuotias. (Kuure, Vuori & Gissler 2002, 21–22.)

ten jaetut käsitykset naisten sopivasta käyttäytymisestä. Patriarkaalisessa ja kapitalistisessa yhteiskunnassa nuorten tyttöjen seksuaalisuudesta tulee kauppatavaraa, mikä näkyy mainonnassa, tiedotusvälineissä, musiikissa, elokuvissa, seksikaupan taloudellisessa houkuttelevuudessa sekä yksinkertaisesti miesten tavassa kohdella naisia seksiohjeina. (Van Roosmalen 2000.)

Van Roosmalenin (2000) johtajatuksena on, että tarkastelemalla sitä, miten patriarkaalisuus ja kapitalismi muovaavat tyttöjen seksuaalisuutta, voimme ymmärtää paremmin sitä, että naiset eivät itse asiassa synny ”naisiksi”, vaan naiseus on sosiaalisesti tuotettua. Hän päätyy tutkimuksessaan siihen johtopäätökseen, että patriarkaalinen, miesten naisiin kohdistama kontrolli määrittää edelleen nuoria naisia, heidän ruumistaan ja seksuaalisuuttaan. Patriarkaalisen kontrollin lisäksi perinteinen kaksinaismoraali sekä sukupuolisidonnaiset kulttuuriset stereotyyppit muokkaavat tyttöjen seksuaalisuutta ja käsityksiä sukupuolittuneista ihmissuhteista. Van Roosmalen nostaa tutkimuksessaan esille useita valovoimaisia esimerkkejä länsimaisessa yhteiskunnassa naiseutta, seksuaalisuutta ja sukupuolittuneita suhteita hallitsevien ideologioiden patriarkaalisuudesta. Tytöt tekevät kaikkensa löytääkseen ”sen oikean” ja saavuttaakseen tyttöystävästatuksen nuorten kilpailuhenkisessä seurustelukulttuurissa. Vaikka tytöt määrittelevät seksuaalisuuttaan ja sukupuolittuneita suhteitaan myös omista lähtökohdistaan käsin, ”miehinen katse” sävyttää usein määritelmiä. Patriarkaaliset ja kapitalistiset tulkinnat naiseudesta aliarvioivat tyttöjen itsenäisyyttä. (Van Roosmalen 2000.)

Tytöt merkityksellistävät seksuaalisuuttaan miesten kautta. Sukupuolinormit, jotka määrittelevät tytöille sopivia rooleja ja sopivaa käyttäytymistä, ylläpitävät patriarkaalisuuden ideologista valtaa. (Van Roosmalen 2000.) Hollandin ym. (1998) luoma ”sisäistetyn *kulttuurisen miesään*” käsite (”male in the head”, käänös AN) viittaa ennen kaikkea ideologiseen valtaan. Kulttuurinen miesääni ”ilmaisee heteroseksuaalisten suhteiden epäsymmetriaa, institutionalisoitumista ja säätelevää valtaa” (mts. 171). Hollandin ym. (1998, 190) mukaan kulttuurinen miesääni ei ole staattinen eikä pelkästään diskursiivinen konstruktio. Oleellista on ymmärtää, että se toimii myös poikien ”päissä” määrittelemällä, miten kaveriporukassa tulee puhua seksistä ja rakkaudesta säilyttääkseen katu-uskottavuutensa (mts. 89).

Patriarkaalisuuden pakkomielle aliarvostaa naisia tulee van Roosmalenin (2000) mukaan esille kahdella tavalla tyttöjen toiminnassa. Ensinnäkin tytöt aliarvostavat itseään, kun he ohittavat omat tarpeensa saavuttaakseen aseman tyttöystävänä. Patriarkaalisen seksuaali-ideologian mukaan tyttöystäväksi pääseminen tarjoaa sosiaalista statusta. Toiseksi tytöt asettavat suhteen mieheen naisuhteita arvokkaammaksi, kun he uhraavat ystävyysuhteensa seurustelusuhteen kustannuksella esimerkiksi tilanteessa, jossa ystävykset kiinnostuvat samasta pojasta.

3.2 Tyttöjen seksuaalisuuden kontrollointi

Kulttuurit voidaan jakaa häpeä- ja syyllisyyskulttuureihin sen mukaan, miten kulttuurissa suhtaudutaan naisen ruumiiseen. Häpeäkulttuurissa ruumiin kontrolli on ulkoista ja se perustuu sosiaalisen häpeän uhkaan. Syyllisyyskulttuurit, joita suomalainen kulttuuri edustaa, edellyttävät naisilta itsekontrollia, jonka pettäessä rangaistuksena on syyllisyys omaa toimintaa ja olemista kohtaan. (Näre 1991.)

Fox (1977) esittää kolme kulttuurista tapaa säädellä naisten vapautta kontrolloimalla heidän käyttäytymistään. Lähi-idän arabimaissa kontrolli on nimeltään purdah, jonka mukaan naisten liikkuminen rajoitetaan pääasiassa kodin piiriin. Toinen kontrollin muoto on naisten hyveellisyyden suojeleminen ”esiliinoina” toimivien sukulaisten välityksellä. Kolmas kontrollimekanismi on normatiivinen rajoittaminen, josta esimerkki on siveän, hellän, puhtaan, ystävällisen ja sovinnaisen ”hyvän tytön” käsite. Kahdelle ensimmäiselle kontrollityypille tunnusomaista on erityisesti nuorten naimaikäisten naisten elämän ulkoinen kontrolloiminen. Sen sijaan sisäistetty normatiivinen itsekontrolli koskee naisten koko elinikää. Foxin mukaan normatiivinen kontrolli ulottuu kaikille elämänaikavaiheille, ei pelkästään nais–mies-suhteisiin ja seksikäyttäytymiseen. Normatiivinen kontrolli on naamioitu taitavasti erilaisten luonnollistamisstrategioiden avulla (ks. myös Holland ym. 1998, 190). Foxin mukaan hyvän tytön konstruktiosta ei lopulta hyödy kukaan, koska se pakottaa sekä naiset että miehet osaamistaan ja itseilmaisuaan rajoittaviin muotteihin.

Seksuaalisen maineen käsite on ollut hyvin keskeinen, kun on tutkittu nuorten, erityisesti nuorten tyttöjen seksuaalisuutta (esim. Näre 1991, Vuori 1988). Maine on seksuaalisuuden sosiaalinen kontrollimekanismi (Holland ym. 1998, 188; Näre 1992, 30).

Erityisesti tyttöjen mainetta on täytynyt vartioida ja valistaa nuoria naisia seksin vaaroista (Aapola 1993, Hukkila & Nisula 1991, Näre 1991). Maineen kategoria esiintyy puheessa tyypillisesti nuorilla, jotka eivät ole seksuaalisesti vielä kovien kokeneita (Honkatukia 1998, 166).

Pohjola-Vilkuna (1995) kuvaa suomalaista kulttuuria muokannutta siveellistämiprojektia ensimmäisenä modernin yrityksenä tehdä naisista kunnan kansalaisia. Siveellistämiprojekti voidaan todentaa seksuaalisuutta määritelleessä siveellisyysdiskurssissa. Maaseudun emännillä oli siveellisyyskasvatuksessa keskeinen rooli. Pohjola-Vilkuna pitää paradoksaalisena sitä, että naisista tuli miesten määrittelemän seksuaalisuuden kontrolloinnin toteuttajia. Hänen mukaansa siveellistämiprojektin tavoitteena oli synnyttää ”moderni sivilisoitunut subjekti”, joka osasi tukahduttaa oman ruumiillisuutensa sekä kaipuunsa seksuaaliseen nautintoon eli käyttäytyä ihmisiksi. Alastomuutta ja seksuaalisia tunteita kuului hävetä. (Mts. 135–136.)

Seksuaalinen maine ilmentää sukupuolittunutta normatiivista kontrollia: tyttöjen ja poikien käyttäytymistä arvioidaan moraalisesti eri asteikoilla. Kaksinaismoraali tarkoittaa sitä, että samalla normirikkomuksella on tytön ja pojan seksuaaliselle maineelle eri seuraukset (Holland ym. 1998, 173–175, Vuori 1988). Saarikoski (2001, 203) kirjoittaa, että huorittelun päämääränä on kieltää naisen oma aktiivinen toimijuus miesten ja naisten välisessä kanssakäymisessä. Hän tähdentää lisäksi, että tyttö voi tulla leimatuksi huoraksi eli saada seksuaalisen maineen pelkästään olemalla tyttö (mts. 206). Honkatukia (1998, 163, 173) tuo esille seksuaalisen maineen kulttuurisen voiman toteutamalla, että maineen voi saada lähes mistä tahansa syystä, jolloin mikä tahansa normirikkomus voi saada seksuaalisen tulkinnan. Saarikoski (2001, 38) esittää, että mies-sukupuolen ollessa kulttuurinen normi, naiseus edustaa normin rikkomista. Maine sosiaalisena konstruktiona tuotetaan puheessa. Tietynlaisella puhunnalla on toimintaa ohjaavat seuraukset. Maineen tapauksessa loukkaavaksi ja naissukupuolta alentavaksi puhunnaksi riittää yksi sana: huora, jolle ei ole vastinetta viitattaessa miessukupuoleen. Huoran vastineita ovat muun muassa ”jakari” (143), jakorasia (99) ja kiertopalkinto (Pötsönen & Välimaa 1995, 20). Seksuaalisesti kokeneeseen poikaan voidaan viitata esimerkiksi sanalla pukki, joka ei kuitenkaan ole samalla tavalla loukkaava ilmaus kuin huora (Honkatukia 1998, 154–155).

Durham (1998) on tutkinut sitä, miten tyttöjen seksuaalisuus esitetään nuortenlehdissä. Tutkimuksen mukaan tyttöjen seksuaalisuus tuotetaan lehtien sivuilla negatiivisena, poikien puolestaan positiivisena. Kuva tyttöjen seksuaalisuudesta on ristiriitainen: tyttöjen tulisi toisaalta pidättäytyä seksisuhteista mutta näyttää kuitenkin ulkoisesti seksikkäiltä. Pidättäytyminen tarkoittaa varovaisuutta poikien painostuksen suhteen. Seksiin suostumista tulee harkita tarkoin. Kauneusihanteisiin kuuluu, että tytöt eivät tunnista omaa seksuaalista haluaan. Tyttöyden paradoksi – siveyden ja toisaalta miesten mittapuiden mukaan määritellyn seksikkyuden vaaliminen samanaikaisesti – osoittaa epäsuorasti, että maskuliininen seksuaalisuus on lähtökohtaisesti aggressiivista ja että tämän vuoksi pojilla on ”oikeus” vaatia seksiä tytön toimiessa portinvartijana. Tyttöjen seksuaalisuus määrittyy suostumisen ja torjumisen kautta. (Durham 1998.) Myös Honkatukia (1998, 153) ja van Roosmalen (2000) tunnistavat tutkimuksissaan tyttöyden paradoksin: tytön tulisi olla seksikäs mutta ei seksuaalisesti kokenut, toisin sanoen suosittu poikien keskuudessa mutta ei kuitenkaan maineeltaan kiertopalkinto (mt.).

Tyttöjen rooli seksuaalisena portinvartijana (van Roosmalen 2000) on tulkittu kahdella tavalla. Holland ym. (1998, 187) tulkitsevat sen tyttöjen yrityksenä vahvistaa seksuaalista toimijuuttaan, Durham (1998) puolestaan pitää portinvartijan roolia näennäismansipaationa. Durham toteaa, että tällainen seksuaali-ideologia ei mahdollista tyttöjen ja poikien tasavertaista neuvottelua seksuaalisuuden toteuttamistavoista.

Durham (1998) mainitsee, että nuortenlehtien palstoilta puuttuvat diskurssit uusintavat tyttöjen seksuaalisuuden patriarkaalista tulkintaa ja ylläpitävät tyttöjen seksuaalielämän patriarkaalista kontrollia. Hän tunnistaa puuttuvina diskursseina pohdinnan tyttöjen seksuaalisista tunteista, jotka eivät määriyty poikien seksuaalisen aggression kautta. Myöskään vaihtoehtoja heteroseksuaaliselle suuntautuneisuudelle ei esitetä. Nuortenlehdistä myös puuttuvat kuvaukset sellaisesta nautinnollisesta seksistä, joka ei liity miehen haluihin mukautumiseen, Durham toteaa.

Tyttöjen seksuaalisuutta voidaan kontrolloida myös kulttuurisesti oikeuttamalla ja kielämällä tietynlaisia romanttisia tunteita. Simon, Eder ja Evans (1992) tunnistavat teiniikäisten tyttöjen rakkauskäsityksiä tarkastelleessa tutkimuksessaan viisi tunnenormia (feeling norms), jotka vaikuttavat tyttöjen tulkintoihin romanttisista tunteistaan. Ensimmäisen tunnenormin mukaan romanttisten suhteiden tulisi olla tytön elämässä tär-

keitä mutta ei kuitenkaan koko elämä. Toinen tunnenormi määrittelee heteroseksuaalisuuden normatiivisuuden: romanttisia tunteita kuuluu tuntea ainoastaan toisen sukupuolen edustajaa kohtaan. Kolmas tunnenormi kieltää rakkauden tunteet varattuun poikaan. Neljäs normi korostaa yksiavioisuutta: romanttisia tunteita saa olla vain yhtä poikaa kohtaan kerrallaan. Viidennen tunnenormin mukaan tytön tulisi olla aina rakastunut.

Lipposen (1992) tutkimissa rakkausrunoissa kirjoittajat myös määrittelevät rakkauteen liittyviä moraalisia normeja. Normin ilmaisema runo käskee tai kehottaa eli sisältää selkeän verbin imperatiivimuodon. Tytön itsekontrolli (ks. myös Näre 1991) on keskeinen elementti rakastumisnormeissa, jotka voi tiivistää neljään teesiin (mts. 130):

1. Älä riko toisen parisuhdetta. (3. tunnenormi)
2. Älä petä häntä, jota rakastat.
3. Rakasta kuinka usein tahansa, mutta vain yhtä. (4. tunnenormi)
4. Rakasta vahvasti, rakasta hautaan asti. (5. tunnenormi)

Teeseistä kolme voidaan tulkita yhteneviksi Simonin, Ederin ja Evansin (1992) tunnistamien tunnenormien kanssa. Runoissa viitataan implisiittisesti siihen, että poika useammin rikkoo normeja, joten tytön tulee kantaa vastuuta seksuaalikäyttäytymisessään itsestään mutta myös muista (Lipponen 1992).

3.3 Sukupuolimoraali

Sukupuolimoraali tarkoittaa sukupuolisuuteen liittyviä tulkintojamme oikeasta ja väärästä sekä hyvästä ja pahasta (Kontula 1989, 17). Seksuaalisuuden ja sen harjoittamisen sosiaalinen kontrollointi on yksi vanhimmista tavoista valvoa ihmisten käyttäytymistä (Pohjola-Vilkuna 1995, 112). Yleisesti hyväksytyyn moraalien mukaisesta käyttäytymisestä palkitaan, kun taas moraalisten normien rikkomisesta rangaistaan (Kontula 1989, 57). Moraalinen ajattelu on pitkälti tiedostamatonta. Uskonnot ja ideologiat mahdollistavat kollektiivisesti jaettujen merkitysten ilmaisemisen sekä välittävät kulttuurisesti jaettuja merkityksiä. (Kontula 1989, 7–8.)

Seksuaalinen pidättyvyys on perusta absoluuttiselle sukupuolimoraalille, jonka mukaan sukupuoliyhdyntät ovat hyväksytyjä vain avioliitossa (Ronkainen 1994a, 15). Osa uskonnollisista, seksuaalikielteisiksi tulkituista ideologioista, on pitänyt avioliiton ulkopuolisia seksisuhteita epäsiveinä. Näissä ideologioissa seksuaalisuus on tulkittu ongelmakeskeiseksi. (Kontula 1993a, 54.) Länsimaiseen sukupuolimoraaliin on vahvasti vaikuttanut juutalaiskristillisuus, jonka normisto on määritelty seksuaalikielteiseksi (Ronkainen 1994a, 13). Kristillisten normien seksuaalikielteisyys on kuitenkin otettu sosiaalitieteellisessä tutkimuskirjallisuudessa usein annettuna totuutena perehtymättä seksuaalisuudelle annettujen uskonnollisten tulkintojen monimuotoisuuteen. Keskeistä on tehdä ero ihmisen seksuaalisuuden ja seksuaalisuuden toteuttamisen kontrolloimisen välillä. Kristillinen näkemys seksuaalisuudesta on arvioitu seksuaalikielteiseksi, koska kirkko on kannattanut seksuaalisuuden toteuttamisen tiukkaa kontrollia esimerkiksi rajaamalla sukupuoliyhdyntät vain heteroseksuaaliseen avioliittoon.

Kontulan (1989, 106–107) mukaan nuorisokulttuuri on arvoiltaan vastakkainen perinteisille kristillisille arvoille, joita vanhemmat yrittävät siirtää kotikasvatuksessa jälkipolvelleen. Vastakkainasettelu perustuu käsitykseen siitä, että vanhemmat ja kasvattajat toivovat nuorilta perinteisempää seksuaalikäyttäytymistä kuin itseltään (mts. 106). Tällainen vastakkainasettelu kuten myös Saarikosken (2001, 119) tulkinta, jonka mukaan neitsyyden säilyttäminen aviopuolisolle on utopia vallitsevassa nuorisokulttuurissa, kieltää kristillisen nuorisokulttuurin olemassaolon tai ainakin sen näkyvät vaikutukset nuorten elämässä. Salomäki (2004, 14) kuitenkin nimeää seksuaalisen pidättyvyyden uusvanhaksi aatteeksi, joka on saavuttanut viime vuosina nuorten suosiota. Tosi Rakkaus Odottaa (TRO) -liike on rantautunut Suomeen Yhdysvalloista Norjan kautta haastamaan nuoret odottamaan sukupuoliyhdyntää avioliittoon saakka, koska tämä on liikkeen mukaan Jumalan tahto (mts. 27–28, 207).

Sukupuolimoraali voi perustua hyvin monenlaisille arvoille. Relatiivisen eli suhteellisen sukupuolimoraalin mukaan ei ole olemassa ehdotonta oikeaa tai väärää. Hedonistinen sukupuolimoraali puolestaan oikeuttaa seksuaaliset nautinnot ja mielihyvän. (Ronkainen 1994a, 15.) Liberaali moraalikäsitys on korostanut yksilön itsemääräämisoikeutta, kun konservatiiviset voimat ovat nähneet seksuaalisuuden sääntelyn oikeutettuna (Kontula 1989, 47). Ronkainen pohtii, että suomalaisessa yhteiskunnassa absoluuttinen sukupuolimoraali on jäänyt historiaan. Myös sitä seurannut kaksinaismoraalin aika-

kausi on taantumassa tasa-arvoisen hedonistisen moraalien saavuttaessa vahvemman kulttuurisen aseman. Kaksinaismoraali myöntää miehille enemmän sosiaalisesti hyväksytyjä vapauksia toteuttaa seksuaalisuuttaan kuin naisille. Miesten avioliiton ulkopuoliset suhteet ovat hyväksytyjä ”jopa hedonistisessa hengessä”. (Ronkainen 1994a, 15–16.) Maatalousyhteiskunnassa kaksinaismoraali ilmeni muun muassa siinä, että kylän pappi osoitti nuhtelunsa aviottomasta lapsesta vain naiselle (Pohjola-Vilkuna 1995, 121).

Suomalaista sukupuolielämää leimannut kaksinaismoraali on ilmennyt myös muilla tavoin kuin sukupuolittain eriytyneessä tavassa oikeuttaa avioliiton ulkopuolisia seksisuhteita. Naisilta on odotettu erilaista käyttäytymistä kuin miehiltä: naisen ei tulisi esimerkiksi olla aloitteellinen. Miehen voimakkaampaa seksuaalista halua on pidetty luonnollisena totuutena. Nainen on puolestaan sijoitettu sosiaaliselle paikalleen ma-donna–huora-dikotomian mukaisesti. Seksuaalisesti liian aktiivinen nainen on astunut miesten alueelle, joten hänet on leimattu huoraksi. (Kontula 1993a, 66.)

4 Nuortenpalstan kirjoitukset aineistona

4.1 Mikä on nuortenpalsta?

Tässä tutkimuksessa nuortenpalsta tarkoittaa sanomalehden, nuortenlehden tai aikakauslehden yleisönosastoa, jossa julkaistaan lukijoiden omia kirjoituksia vapaavalintaisista aiheista. Nuortenpalstoja voi luonnehtia myös ”keskustelupalstoiksi”⁵ tai neuvopalstoiksi, koska kirjoittajat jakavat toisilleen ajatuksiaan ja kokemuksiaan, joihin he myös pyytävät neuvoja tai kommentteja palstan lukijoilta. Lukijat ottavat kantaa kirjoituksiin ja tukevat toisiaan usein omien kokemustensa pohjalta. Neuvopalsta tarkoittaa varsinaisesti kysymys–vastauspalsta, jossa aikuinen palstanpitäjä antaa neuvoja nuor-

⁵ Internetissä on runsaasti erilaisia keskustelupalstoja. Internet-maailmassa keskustelupalstalla tarkoitetaan yleensä keskustelufoorumia (chat), johon kirjaudutaan rupattelemaan reaaliajassa toisten samaan keskusteluhuoneeseen tulleiden kanssa. Internetissä on myös keskustelupalstoja, joissa keskusteluun osallistutaan kirjoittamalla artikkelimuotoisia kirjoituksia. Anttila (2001) on analysoinut Internetin keskustelupalstalla julkaistuja varhaisnuorten kirjoituksia rakkaudesta.

ten ongelmiin (McRobbie 1991, 154–155). Neuvopalstat ovat tyypillisiä tytöille suunnatuissa nuortenlehdissä (mts. 155).

Kirjoittajan kronologinen ikä ei käy ilmi läheskään kaikista aineiston kirjoituksista. Sovellettaessa diskurssianalyttistä tutkimusotetta yksi kirjoitus ei ole analyysiyksikkö, joten aineistoa ei tarkastella suhteessa aineiston tuottaneiden henkilöiden ominaisuuksiin esimerkiksi vertailemalla 15- ja 18-vuotiaiden tyttöjen tulkintoja omasta seksuaalisuudestaan. Tässä tutkimuksessa nuoren määritelmä on ratkaistu käytännönläheisesti siten, että nuortenpalstalle kirjoittavat henkilöt ovat ”nuoria”. Nuoruus on enemmän kuin tiettyjen ikävuosien määrittelemä ajanjakso. Vaikka tiettyä ikävaihetta voidaan kutsua nuoruudeksi, Hoikkala (1989, 22) toteaa, ettei sen alkupistettä tai loppuajankohtaa voida yksiselitteisesti määritellä.

Erica van Roosmalen (2000), joka on analysoinut nuortenlehden neuvopalstalle lähetettyjä tyttöjen kirjeitä, toteaa, että neuvopalsta soveltuu hyvin seksuaalisuuden ja tyttöjen ja poikien välisten suhteiden käsittelyyn, koska neuvopalstalla on mahdollisuus puhua vaietuista aiheista. Tulkinta voidaan laajentaa koskemaan myös nuortenpalstaa ilmaisuforumina, ja sitä tukee tämän tutkimuksen aineiston lisäksi esimerkiksi Arja Liinamon (1993) selvityksen aineisto, joka on koottu Helsingin Sanomien nuortenpalstalla vuonna 1992 julkaistuista kirjoituksista. Liinamon (1993) selvitykseen valitut kirjoitukset käsittelevät yksinäisyyttä ja tutustumisen vaikeutta, teinirakkauden tuskaa ja ihanuutta sekä tyttöjen ja poikien seurustelukokemuksia (mm. tyttöjen mainetta), sukupuolitauteihin liittyvää syyllisyyttä ja pelkoja, seksuaalista suuntautuneisuutta ja seksuaalista hyväksikäyttöä. Näiden aiheiden lisäksi nuoret pohtivat kirjoituksissaan rakkauden olemusta sekä seurusteluun ja parisuhteeseen liittyviä käsityksiä ja periaatteita. Aineisto muistuttaakin alkuperältään ja aihepiireiltään tämän tutkimuksen aineistoa.

Tämän tutkimuksen aineisto on kerätty Aamulehden Allakan nuortenpalstalta (Postipalsta). Nuortenpalsta tarjoaa anonyymien mahdollisuuden jakaa esimerkiksi pelkoja, huolia ja syyllisyyden tunteita. Monissa kirjeissä ilmeni nuorten ymmärryksen, tuen ja avun tarve. Posti-palstan lukijat ottivatkin kirjoituksissaan kantaa itse palstaan tukea ja neuvoja välittävänä keskusteluforumina.

Ensiks mä haluaisin sanoa, että tää on tosi upee palsta ja mä koen usein suurtakin lohtua ja riemua lukiessani näitä sivuja. Useimmat artikkelit, käsitellen esim. rasismia, sairautta, ihmissuhteita, rakkautta ja sydänsuruja koskettavat mua todella. (155.)

Nimimerkki Kaisa kiittää Allakan nuortenpalstalle kirjoittaneita ja toteaa: ”Olen petettyä, jätettyä, onnettomana, onnellisena, hävinneenä, voittajana aina saanut apua ja palautetta usealta ihmiseltä (160).” Kirjoittaja jatkaa, että kohtalotoverit osaavat antaa parhaat neuvot ja omalle mielipiteelleen on helppoa löytää palstan kautta hengenheimolaisia.

Runsas seurustelua ja rakkautta käsittelevien kirjoitusten määrä on ärsyttänyt joitakin Posti-palstan lukijoita.

Miksi jokaisella palstalla on aina aiheena seurustelu ja rakkaus? Eikö ihmisillä muka löydy muuta keskusteltavaa? Kaikki aina kirjoittelee: ”Mä oon ihan sekasin enkä tiedä mitä tehdä sen jätkän kaa.” ym. Eikö tosiaan löydy muita puheenaiheita? (156.)

”Nyyhkytarinat” (31) voi tulkita myös itse aiheutetuiksi.

Jotkut nuoret ite lähtee kaikenlaisten kundien kans viikonlopunviettoon, humalassa ollaan ja kaikkee tapahtuu ja sit kun jätkä on häipynyt, ruvetaan kirjoitteleen joka palstalle ja kerton, kuinka hänet on jätetty yksin. (31.)

Tytöt kirjoittavat nuortenpalstoille ahkerasti rakkaudesta ja seurustelusta, koska ne ovat monelle ajankohtaisia ja tärkeitä asioita (157). Esitettyä näkemystä täydentää seuraava analyysi rakkaudesta:

Rakkaushan on elämän tärkein asia ja sen myötä tulee tottakai seurustelu, varsinkin näin nuortenpalstoilla. Onhan se hyvä että näistä aiheista keskustellaan. Sydänsurut ja onnenhetket voi jakaa kaikkien kanssa. (159.)

Palstalle kirjoittamalla saa todennäköisimmin tukea ja neuvoja luottamuksellisesti. Kaikilla ei ole sellaisia ystäviä, joiden puoleen voisi kääntyä. (158.)

Edellä esitettyjen katkelmien avulla olen kuvaillut nuortenpalstan lukijoiden suhdetta palstaan. On kuitenkin huomattava, että yksi tapa ilmaista ärtymystä tai kiinnostuksen puutetta palstaa, kirjoitusten aihepiirejä ja palstan vallitsevaa kirjoitustyyliä kohtaan on sivuuttaa palsta kokonaan Aamulehden Allakkaa lukiessa. Ne, jotka eivät saa kirjoituksista apua omiin ongelmiinsa, eivät välttämättä tuo esille turhautumistaan kirjoittamalla palstalle, vaan etsivät apua esimerkiksi ystäviltään tai vaikkapa nuortenlehtien vastaavilta palstoilta.

Analysoitavan tekstin konteksti, historia ja yleisö, jolle teksti on osoitettu, vaikuttavat aineistoon, joten ne tulee ottaa analyysissä huomioon (Burr 1995, 181–182). Tämän tutkimuksen analyysin tuloksia arvioitaessa tuleekin pitää mielessä, että tyttöjen seksuaalisuus näyttäisi erilaiselta (ks. luku 2.2), jos aineistona olisivat olleet esimerkiksi 1960-luvulla julkaistut vastaavat lehtitekstit. Myös tämän tutkimuksen aineiston syntyvaiheessa vuosina 1999 ja 2000 toteutetut ryhmähaastattelut olisivat tuottaneet mahdollisesti osittain erilaisen kuvan tyttöjen seksuaalisuudesta, koska silloin tekstin – myös haastatteluaineisto analysoidaan tekstimuotoisena – konteksti ja yleisö ovat erilaiset tämän tutkimuksen aineistoon verrattuna. Haastattelukontekstissa tutkijan ja haastateltavan vuorovaikutus vaikuttaa aineiston sisältöön. Tutkija ei voi sulkeistaa vaikutustaan aineiston syntyyn, vaan hänen puheestaan tulee väistämättä osa aineistoa. Lehtikirjoitusaineisto puolestaan on niin sanottu luonnollinen aineisto, jota ei ole tuotettu ensisijaisesti tutkimustarkoitukseen (Juhila & Suoninen 1999, 236). Toinen keskeinen kirjallisen ja haastatteluaineiston ero on niiden yleisösuhteessa. Tutkimushaastatteluissa puhunnan ensisijaisena yleisönä on *aikuinen* tutkija, ryhmähaastattelussa lisäksi esimerkiksi muut haastateltavat tytöt. Sen sijaan nuortenpalstalle kirjoitettaessa välitöntä yleisöä, jonka kanssa syntyy suora vuorovaikutustilanne, ei ole. Muut nuortenpalstaa lukevat nuoret ovat välillinen yleisö, jolle kirjoitukset on osoitettu.

Laadullisessa tutkimuksessa tavoitellaan ymmärryksen lisääntymistä valitusta ilmiöstä eikä tavoitteena ole tulosten väestötasoinen yleistäminen. Van Roosmalen (2000) toteaa nuortenlehden neuvopalstalle kirjoittavista tytöistä, että he saattavat olla valikoitu-

nut ryhmä, eikä sitä pysty arvioimaan, miten hyvin he edustavat nuoria tyttöjä yleensä. Hän kuitenkin huomauttaa, että tämä on tunnusomaista laadulliselle tutkimukselle.

4.2 Aineiston kerääminen

Aamulehti on Pirkanmaalla johtavassa asemassa oleva sanomalehti (Aamulehden sisältötutkimus 2000) ja Helsingin Sanomien jälkeen lukijamäärältään Suomen laajalevikisin sanomalehti, jota vuonna 1999 luki 315 000 ihmistä (Joukkoviestimet... 2000, 204).

Aamulehden Allakka-viikkoliite ilmestyy kerran viikossa yleensä lauantainumeron yhteydessä. Yksi Allakka-viikkoliitteen osastoista on nuorille suunnattu Posti-palsta, jolla julkaistaan lukijoiden kirjoituksia ja runoja. Posti-palsta on kuvitettu. Palstalla julkaistut nuorten kirjoitukset voidaan jakaa tämän tutkimuksen tavoitteiden näkökulmasta kolmeen ryhmään: ensinnäkin kirjoituksiin, jotka käsittelevät nuorten seksuaalisuuteen, sukupuolisuuteen ja seurusteluun liittyviä aiheita ja kuuluvat näin tämän tutkimuksen aineistoon, toiseksi kirjoituksiin, jotka aihepiiriltään – esimerkiksi ystävyys-suhteet, koulukiusaaminen, nuoruus elämänvaiheena ja syömishäiriöt – sivuavat tämän tutkimuksen kysymyksiä ja kolmanneksi kirjoituksiin, jotka käsittelevät selkeästi muita aiheita. Kolmannesta ryhmästä esimerkkejä ovat kirjoitukset, joissa nuoret pohtivat muun muassa kouluruokailua, päihteiden käyttöä, eläinkokeita, luonnonsuojelua ja lapsityövoimaa. Kulutus, taloudelliset kysymykset, ravinto, eläinten oikeudet ja luonnonsuojelu ovat synnyttäneet ympärilleen nuorten kannattamia vaihtoehtoliikkeitä (Salomäki 2004, 14), mikä selittää näiden aiheiden esiintymistä myös nuorten-palstoilla.

Aamulehden Allakan Posti-palstan toimitus joutuu karsimaan tarjotuista teksteistä julkaistavat, koska kirjoituksia tarjotaan noin kaksinkertainen määrä käytettävissä olevaan palstatilaan nähden. Aamulehden Allakan tuottajan Aila-Liisa Laurilan mukaan julkaisematta jätetyt kirjoitukset eivät yleisesti ottaen ole sen huonompia kuin julkaisututkaan. Julkaistuista teksteistä maksetaan hieman yli kahdeksan euron (50 markkaa vuonna 2001) palkkio. Nimimerkillä kirjoittavan henkilön tulee toimittaa henkilötietonsa toimitukseen. Aamulehden Allakan toimitus ei julkaise kirjoituksia, jotka ovat yli 3 000 merkkiä pitkiä tai kirjoitettu suttuisesti käsin. Julkaistu kirjoitus ei myöskään

saa sisältää runsaasti kiro sanoja tai ala-arvoista kieltä. Nuorisoslangin sävyttämä kieliasu sen sijaan ei ole hylkäysperuste julkaisemiselle. Kirjoitus ei saa loukata selkeästi jotakin ryhmää, joskin Laurila määrittelee Allakan linjan melko sallivaksi. Kirjoittajan tulee pidättäytyä suosittelemasta huumeiden käyttöä tai liittymistä johonkin uskonto-kuntaan tai poliittiseen ryhmään etsiessään ratkaisua toisen kirjoittajan ongelmiin. (A.-L. Laurila, henkilökohtainen tiedonanto 7.2.2001.)

Tämän tutkimuksen aineisto kerättiin Aamulehden Allakka-viikkoliitteen Posti-palstalla vuosina 1999 ja 2000 julkaistuista nuorten kirjeistä (jatkossa kirjoituksista). Vuosina 1999 ja 2000 Aamulehden Allakka-viikkoliite ilmestyi yhteensä 104 kertaa. Posti-palsta oli 102 lehdessä, joista 98 ilmestyi lauantain ja neljä perjantain Aamulehden liitteenä. Kirjoitukset hankittiin mikrofilmatuista Aamulehden vuosikerroista. Kaikki vuosina 1999 ja 2000 Posti-palstalla julkaistut kirjoitukset runoja lukuun ottamatta luettiin aineistonkeruuvaiheessa läpi, koska pelkkä otsikko ei välttämättä paljastanut kirjoituksen aihepiiriä.

Tutkimuksen alkuperäiseen aineistoon valittiin kohtuullisen harvalla seulalla vuosina 1999 ja 2000 ilmestyneistä Aamulehden Allakan Posti-palstan kirjoituksista kaikki, jotka käsitelivät seksiä ja seksuaalisia suhteita, seksuaalista suuntautuneisuutta, sukupuolisuutta ja seurustelua. Kirjoituksia kertyi yhteensä 210. Alkuperäiseen aineistoon valitut kirjoitukset koottiin sähköisiksi tiedostoiksi joko poimimalla ne valmiiksi liitroituna tietokantamuotoisesta Aamulehden elektronisesta tekstiaineistosta tai itse sanatarkasti litteroimalla.

Koska diskursiivisesti tuotettu seksuaalisuus on tämän tutkimuksen varsinainen tutkimuskohde, oli aineistoa kerätessä välttämätöntä muotoilla seksi ja seksuaaliset suhteet -aihepiirille työmääritelmä, jonka toimivuutta testattiin aineistoa rajattaessa. Aihepiiriin sisällytettiin kaikki eksplisiittisesti seksiin liittyvät teemat: sukupuoliyhdyntä, ehkäisy, abortti, teiniraskaus ja sukupuolitaudit. Fyysisiä seksisuhteita käsittelevien kirjoitusten lisäksi, joista tyypillisiä ovat kirjoitukset seksistä seurustelusuhteissa, irtosuhteissa sekä kirjoitukset seksistä pidättäytymisestä ennen avioliittoa, aineistoon sisällytettiin nuorten seurustelusuhteita ja -kumppaneita yleisesti käsittelevät kirjoitukset. Näiden lisäksi aineistoon otettiin mukaan seksuaalisen suuntautuneisuutta tarkastelleet kirjoitukset. Sukupuolisuusaihepiiri sisältää kirjoitukset, joissa tarkastellaan

miehenä ja naisena olemista suhteessa toiseen sukupuoleen. Keskeisimmän ryhmän muodostavat itsen tai toivekumppanin ulkonäköä ja luonnetta käsittelevät kirjoitukset.

Runoja ja kuvamateriaalia ei sisällytetty aineistoon. Runojen kieli on usein abstraktia, asioita kuvataan esimerkiksi metaforien avulla. Aineistoon sisällytetyissä kirjoittajien omia kokemuksia kuvaavissa tarinoissa ja mielipidekirjoituksissa puolestaan pohditaan asioita niiden oikeilla nimillä (ks. luku 5.1 rakkaustarinoista kirjoitustyyppinä). Lyhyt runo on tuokiokuva, jonka tarkoitus on vangita sanoilla paperille esimerkiksi jokin hetki, kokemus tai tuntemus eikä se ilmaisumuotona anna mielipidekirjoituksen tai pidemmän tarinan kaltaista mahdollisuutta eritellä asioiden syitä ja seurauksia. Rajaus ei kuitenkaan tarkoita, ettei runoaineiston – tai muun kaunokirjallisen aineiston – avulla voisi tarkastella tyttöjen seksuaalisuutta. Näin on tehnyt esimerkiksi Ulla Lipponen (1992) tutkiessaan tyttöjen runokirjaperinnettä. Lipposen aineistossa runojen keskeisin aihe on rakkaus, jonka lisäksi runot pukevat sanoiksi nuorten tunteja seksistä, ehkäisyn tarpeellisuudesta, alkoholista, ystävyyydestä ja elämisen taidosta (mts. 123).

Palstalla käytetty kuvitus on esimerkiksi kansainvälisten uutistoimistojen ja Aamulehden omaa kuvamateriaalia. Tämän vuoksi tutkimuksessa, jonka tavoitteena on tuoda esille tyttöjen oma ääni, tyttöjen tapa pohtia seksiä ja muita seksuaalisuuteen liittyviä teemoja, aineistoon valittiin pelkästään tekstit. Visuaalisessa nyky-ympäristössä kuvat kuitenkin merkityksellistävät seksuaalisuutta. Tytöt tunnistavat kirjoituksissaan kuvien voiman ottamalla kantaa esimerkiksi kadunvarsien ”puolialastomiin alusvaatemainoksiin” (75).

5 Aineiston analysointi

5.1 Alkuperäisen aineiston rajaaminen

Alkuperäinen 210 kirjoituksen aineisto osoittautui jo analyysin alkuvaiheessa liian laajaksi syvempään analyysiin. Päätymiseni tulkintarepertuaarien analysoimiseen ai-noastaan eksplisiittisesti seksiä ja muita seksuaalisuuteen liittyviä teemoja käsittelevis-

tä 43 kirjoituksesta oli monivaiheinen prosessi, jonka kuvailen tässä luvussa (taulukko 2). Rajatessani alkuperäistä aineistoa sisällöllisesti kävin koko aineiston uudestaan läpi varmistaakseni, että jokainen aineiston kirjoitus käsittelee vähintään yhtä neljästä aineiston väljästi rajatusta aihepiiristä: 1. seksi ja seksuaaliset suhteet, 2. seksuaalinen suuntautuneisuus, 3. sukupuoliuus tai 4. seurustelu. Vertasin aihepiirejä aineistonkeruuvaiheessa yksilöityihin rajapintakirjoituksiin, jotka olin jättänyt alkuperäisestä aineistosta pois, sekä pistokokein Posti-palstan vuosien 1999 ja 2000 koko alkuperäismateriaaliin. Vertailun tavoitteena oli varmistaa aineistonkeruun kattavuus.

Taulukko 2. Aineiston rajaukset.

Kirjoitukset	Lkm v. 1999	Lkm v. 2000	Yhteensä
Alkuperäinen aineisto	120	90	210
Poistettut sisällöllisin perustein	16	21	37
Lisäksi poistettut poikien kirjoitukset	13	7	20
Rajattu aineisto (4 aihepiiriä)	91	62	153
Seksi ja seksuaaliset suhteet *	20	23	43

* Repertuaarianalyysin aineisto, joka sisältää yhteensä 15 ”yhden illan juttuja” tarkastelevaa kirjoitusta.

Seurusteluaihepiiriä tarkensin rajaamalla kokonaisuudesta pois sellaiset rakkautta käsittelevät kirjoitukset, joissa kirjoittajat pohtivat rakkauden olemusta tai kaipaavat rakastettua – joko tiettyä henkilöä tai unelmissa olevaa rakkauden kohdetta, mutta eivät tarkastele rakkautta seurustelun viitekehyksessä. Monet näistä kirjoituksista ovat myös ilmaisultaan kaunokirjallisempia kuin seurustelua käsittelevät kirjoitukset. Osan edellä kuvatun tyyppisistä kirjoituksista olin karsinut pois jo aineistonkeruuvaiheessa. Aineistoon sisällytin ainoastaan kirjoitukset, jotka käsittelevät entistä, nykyistä tai vasta unelmissa olevaa seurustelusuhdetta tai seurustelukumppania, toisin sanoen nuorten seurusteluinstituutiota. Myös kirjoitukset, joissa kirjoittajat pohtivat seurustelun vaikutusta tyttöjen väliseen ystävyyteen, poikaystävän kaipausta yksinäisyyttä lievittämään tai esimerkiksi tyttöystäväksi pääsemistä ratkaisuna koulukiusaamiseen, kuuluvat aineistoon. Aineistossa on muutamia kirjoituksia, joissa nuoret käsittelevät tämän tutkimuksen kysymyksenasetteluun kuuluvien aiheiden lisäksi myös muita aiheita. Nämä epärelevantit tekstinosat on ohitettu analyysissä.

Sisällöllisesti rajatun aineiston kirjoituksista selkeä enemmistö, 88 prosenttia, oli tyttöjen laatimia: kirjoittajan sukupuoli kävi ilmi kirjoituksesta tai päätelin kirjoittajan tytöksi kirjoitustyylin perusteella. Tämän vuoksi sukupuolen mukaan vertailevan analyysin toteuttaminen ei osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi, joten rajasin poikien kirjoitukset pois aineistosta.

Rajausten jälkeen aineisto koostuu 153:sta tyttöjen kirjoituksesta, joiden pituus vaihtelee muutamasta rivistä yhteen A4-liuskaan ykkösen rivivälillä litteroituna. Tyypillinen kirjoitus on hieman alle puoli liuskaa pitkä. Kirjoitukset eroavat toisistaan myös käsiteltävän aiheen pohdinnan laajuuden ja syvyyden suhteen. Toisissa kirjoituksissa kuvataan lyhyesti esimerkiksi pulmatilanne, johon toivotaan neuvoja. Toiset kirjoitukset puolestaan valottavat tarkastelukohteena olevia ilmiöitä hyvin monipuolisesti ja ilmaistuaan rikkaasti.

Suurimmassa osassa teksteistä kirjoittaja mainitsi sukupuolensa tai se oli selkeästi pääteltävissä. Seurustelusuhteestaan kertova kirjoittaja esimerkiksi viittasi poikaystävään tekstissä, jolloin määrittelin kirjoittajan sukupuoleltaan tytöksi. On kuitenkin syytä tuoda esille se, että tällaiset tulkinnat perustuvat hetero-oletukseen, jolloin niihin sisältyy aina virhepäätelmän mahdollisuus. Aineistoon sisältyy muutamia kirjoituksia, joissa kirjoittaja kertoo eksplisiittisesti ihastuksestaan samaa sukupuolta olevaan nuoreen. Muissa kirjoituksissa olen tulkinut viittauksen tyttö- tai poikaystävään siten, että kirjoittaja itse edustaa toista sukupuolta. Ongelmallisempi ryhmä ovat ne 24 prosenttia kirjoituksista, joissa kirjoittajan sukupuoli on päätelty pelkästään kirjoitustyylin tai aihevalinnan perusteella. Tyttöjen edustaessa joka tapauksessa nuortenpalstalle kirjoitavien selkeää enemmistöä ja itseni ollessa nainen on todennäköistä, että virheellisissä tulkinnoissa olen tulkinut pojan kirjoituksen tytön kirjoittamaksi.

Kirjoitukset voidaan jakaa kirjoitustyyppin mukaan itsenäisiin teksteihin, jotka toimivat keskustelun avaajina ja toisaalta vastauksiin, joissa kirjoittaja osoittaa kirjeensä yhdelle tai useammalle nimimerkille tai osallistuu palstalla käytyyn keskusteluun. Kirjoitukset muodostavat näin keskusteluketjuja, joissa jaetaan sympatiaa ja neuvoja sekä otetaan kantaa asioiden puolesta tai niitä vastaan.

Kirjoitusten ilmaisutyylillä poikkeaa yleiskielestä. Tyttöjen suosimaan nuorisotyylisiin kuuluu esimerkiksi runsas puhekielisten ilmaisujen viljely, ks-konsonanttiparin korvaaminen x-kirjaimella sekä korostunut huutomerkkien käyttö. Osa kirjoituksista sisältää myös murteellisia ilmauksia. Esimerkiksi vielä on lyhennetty muotoon "viä". Englannin kielen vaikutus nuorten kielenkäytössä näkyy esimerkiksi kirjoitusten nimimerkeissä, joista valtaosa on englanninkielisiä. Seuraavat aineisto-otteet havainnollistavat edellä kuvailtuja nuortenpalstan tekstien kielellisiä erityispiirteitä.

Sit kun suhteet alko lyhenee viäkin ja muuttu pinnallisemmix, niin mä päätin tehdä siihen lopun (113).

Aina kun mä nään jossain palstalla jonkun likan valittavan et on ujo, eikä uskalla mennä puhumaan ihastuxelleen, vastauxex annetaan, että kerää rohkeutes ja mee puhuun sille! (107.)

Tässä raportissa aineisto-otteet esitetään samanlaisessa kieliasussa, kuin ne on julkaistu Posti-palstalla. Näin ollen myöskään kielioppi- tai kirjoitusvirheitä ei ole korjattu. Selkeät kirjoitusvirheet, jotka voisi tulkita litterointivirheiksi, on kuitenkin osoitettu hakasulkeissa sic-merkinnällä, siis ”tosiaankin näin” (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 328). Hakasulkeisiin on myös merkitty tutkijan huomautukset sekä tulkintarepertuaari siihen kohtaan, jossa kyseinen repertuaari aineisto-otteessa alkaa. Aineistoa siteerattaessa aineisto-otteen yhteyteen on merkitty kirjoituksen numero. Myös silloin, kun jonkin yksittäisen kirjoituksen ajatuksia referoidaan tekstissä, kirjoituksen numero osoitetaan sulkeissa. Numerointi on avattu Liitteessä 1.

5.2 Aineisto teemoittain

Analysoin kaikista 153 kirjoituksesta keskeiset pää- ja alateemat. Teemojen nimeäminen tarkoittaa kirjoitusten sisällön tiivistämistä muutamalla sanalla. Koska kirjoitukset ovat keskimäärin melko lyhyitä, useimmat kirjoittajat käsittelevät tekstissään vain yhtä pääteemaa. Oman aineiston peilaaminen aikaisempaan tutkimukseen, jossa on käsitelty nuorten tyttöjen seksuaalisuutta, sukupuolisuutta ja seurustelua, auttoi nimeämään teemoja (esim. ”yhden illan jutut” Vuori 1988) sekä tunnistamaan kategorioita (esim. ”se oikea” Hukkila 1992). Analyysin edistyessä tietyt teemat alkoivat toistua. Ryhmit-

telin teemat suuremmiksi kokonaisuuksiksi vasta sitten, kun olin käynyt koko aineiston läpi. Teemojen nimeäminen on varsinaisesti aineiston kuvailua. Se auttaa kuitenkin aineiston hallitsemisessa ja toimii siten työväliseinä vietäessä analyysiä syvemmälle. Tarkastelen seuraavaksi, mitä teemoja aineistonkeruuta ohjanneet neljä väljää aihepiiriä sisältävät. Keskityn tutkimuksen kysymyksenasettelun kannalta oleellisimpiin aihepiireihin seksi ja seksuaaliset suhteet sekä seksuaalinen suuntautuneisuus.

Seksi ja seksuaaliset suhteet

Aihepiiristä jäsentyy kolme päätemaa: seksi, raskaus ja irtosuhteet. Kirjoittaessaan seksistä tytöt pohtivat seksielämän aloittamista, omasta seksuaalisuudesta nauttimista, hyvän seksin kriteereitä, neitsyyden menettämistä ja toisaalta seksin odottamista avioliittoon asti. Yksi kirjoittaja kertoo kokemuksestaan virtuaaliseksi, intiimistä keskustelusta Internetissä (114). Seksin asema seurustelusuhteissa herättää monenlaisia ajatuksia. Toisille seksi on luonnollinen osa seurustelua, tapa osoittaa rakkautta. Toisaalta ne, jotka haluavat odottaa seksiä avioliittoon saakka, listaavat seksittömän seurustelun hyviä puolia ja pohtivat, miksi niin monet nuoret eivät kuitenkaan odota. Seksistä kieltäytyminen herättää ristiriitaisia tunteita, koska se, että seksi ei tunnu ajankohtaiselta juuri nyt, ei poista hellyyden ja läheisyyden kaipausta. Kielteiset seksikokemukset ja näkemys, jonka mukaan seksi on pojille tärkeä osa seurustelua, ovat rohkaisseet joitakin tyttöjä ryhtymään vapaaehtoiseen selibaattiin ja kieltäytymään myös seurustelusuhteista poikien kanssa.

Äitiys ei ole vielä ajankohtaista nuortenpalstalle kirjoittaville tytöille. Tämän vuoksi raskaus viittaa suunnittelemattomaan raskauteen ja näkökulma ehkäisyyn on selkeästi teiniäityden ehkäisyä. Esiaviollista seksiä vastustava kirjoittaja perustelee mielipidettään myös sukupuolitautilien kamaluudella (138). Kirjoittaessaan abortista tytöt pohtivat omaa suhtautumistaan aborttiin sekä ilman henkilökohtaista kokemusta että oman kokemuksen myötä, päätöstä abortin tekemisestä, päätökseen liittyvää surua ja tuskaa, tuen saamista vaikeassa elämäntilanteessa ja aborttiaiheeseen käsittelemistä televisiosarjassa.

Olen nimennyt yhden illan jutut ja muut irtosuhteet seksuaalisiksi suhteiksi, koska ne ovat keskeinen aineistossa esiintyvä seksuaalisuuspuheen teema. Tämä ei kuitenkaan

tarkoita, että irtosuhteisiin liittyisi välttämättä sukupuoliyhdyntöjä. Irtosuhteet kuitenkin eroavat luonteeltaan esimerkiksi kaveri- ja ystävyysuhteista. Seuraavassa kirjoittaja pohtii ystävyysuhteen ja seksuaalisen suhteen rajaa.

Voivatko tyttö ja poika olla hyviä ystäviä? Siis hyvällä tarkoitan todella läheisiä ja ystävällä sitä, ettei suhde missään vaiheessa tule seksuaaliseksi.

(...)

Nyt minua onkin alkanut mietityttää, pitääkö joukkoamme koossa ystävyys vai jokin alkukantaisempi vietti. Ymmärrän, ettei esimerkiksi entiseen tyttö- tai poikaystävänsä ehkä pysty pitämään pelkkää platonista suhdetta, mutta pätee sama myös muihin vastakkaisen sukupuolen edustajiin? (92.)

Irtosuhdeteemaa pohtiessaan tytöt joutuvat ottamaan kantaa kaksinaismoraaliin, sillä lyhyet suhteet voivat edelleen olla riski tytön maineelle. Toisaalta yhden illan jutut voivat olla myös itsenäinen valinta tai pakon sanelema kohtalo. Yhden illan juttujen harrastamiseen liittyy usein reipas alkoholinkäyttö.

Seksuaalinen suuntautuneisuus

Aineisto sisältää 20 kirjoitusta, joissa tytöt pohtivat seksuaalista suuntautuneisuutta: omaansa, ystäviensä tai yleensä. Kirjoitukset voidaan jakaa kahteen ryhmään: 1) kirjoituksiin, joissa kirjoittaja pohtii omaa seksuaalista suuntautuneisuuttaan sekä 2) kirjoituksiin, joissa kirjoittaja käsittelee homoseksuaalisuutta ilmiönä tai miespuolisen ystävän homoseksuaalisuutta heteroseksuaalisen tytön näkökulmasta. Allakan Postipalstalla ei julkaistu vuosina 1999 ja 2000 kirjoituksia, joissa tytöt olisivat käsitelleet ystävänsä lesboutta tai biseksuaalisuutta.

Ei-heteroseksuaalisuus rakentuu teksteissä kahden vastakohtaparin kautta: tytöt pohtivat ei-heteroseksuaalien nuorten samanlaisuutta ja toisaalta erilaisuutta heteroseksuaaleihin nuoriin verrattuna sekä ei-heteroseksuaalisuuden hyväksymistä ja toisaalta seksuaalisen suuntautuneisuuden moninaisuuden suvaitsemattomuutta. Hyväksymisprosessi alkaa itsensä hyväksymisestä. Seuraavan aineisto-otteen kirjoittaja myöntää, että muiden on vaikea hyväksyä ja ymmärtää.

Hyvä kun olen vielä itse hyväksynyt itseni tällaisena kuin olen, niin miten siis muut hyväksyisivät.

Pelkään siis ottaa tämän asian [oman homoseksuaalisuuden] puheeksi, koska kukaan ei sen jälkeen enää ymmärtäisi minua ja pian huomaisin olevani yksin. (93.)

Näitä tekstejä tarkasteltaessa on oleellista ymmärtää, että seksuaalinen suuntautuneisuus on tutkijan rakentama teemakokonaisuus. Tytöt kertovat tyttöjen välisestä rakkaudesta mutta eivät välttämättä nimeä itseään lesboksi tai biseksuaaliksi. He ovat yksinkertaisesti rakastuneet toiseen tyttöön. Tyttöjen seksuaali-identiteettiä määrittävät tunteet tunnetaan usein salassa, hapuillen. Tytöt eivät halua järkyttää ihastuksen kohdetta ja muuta ystäväpiiriä. Joskus ihastuminen tyttöön ratkaistaan tekeytymällä pojaksi. Todellisuuden paljastuttua tilanne kuitenkin osoittautuu entistä monimutkaisemmaksi. Joskus avoimuus on kuitenkin ainoa oikealta tuntuva ratkaisu.

Nuorilla seksuaalinen identiteetti on vasta muotoutumassa. Kysymys siitä, kuka minä olen seksuaalisena ihmisenä, jää vielä monella vaille vastausta. Tyttö, joka haluaisi olla poika, vaikka seurusteleekin poikien kanssa, pohtii identiteettiään seuraavasti: ”Elämä on toisinaan kovin monimutkaista! Mikä minä oikein olen? En tiedä.” (103.) Tytöt kirjoittavat myös sellaisista tuntemuksista, että on jotenkin ”väärässä ruumiissa”. Heteroseksuaalisen sukupuolijärjestelmän mukaan tyttö, joka rakastaa tyttöä, rakastaa ”väärää” sukupuolta (ks. Lehtonen 2000, 282). Naisena oleminen tuntuu vaikealta, mutta lesbouskaan ei tunnu omalta. Heteronormatiivisessa kulttuurissa ei ole lokeroa poikamaiselle tytölle. Pojaksi nimeltä Päivi itseään kutsuva tyttö (103) pelkää, että varsinkaan miehet eivät voi ymmärtää miesmäistä naista, jolloin hän ei enää pärjää miesmarkkinoilla. Huoli on ymmärrettävä, sillä sukupuolittunut käyttäytyminen uusintaa heteroseksuaalista sukupuolijärjestelmää, joka asemoi miehet vallankahvaan.

Tytöt kuvaavat myös tyttöjen välisen ystävyuden vaikeutta pohtiessaan, millainen fyysinen kontakti tyttöjen välillä on sosiaalisesti hyväksyttyä ilman, että leimautuu lesboksi. Fyysinen läheisyys tyttöjen välisessä ystävyyssuhteessa (mm. tanssiminen, ha-laaminen, itkeminen toisen nähden) voidaan tulkita uhkaksi heteroseksuaalisuudelle. Tytöt eivät nimeä itseään lesboksi yhdessäkään kirjoituksessa. Oma heteroseksuaali-

suutta tosin tuotetaan kieltämällä oma lesbous. Lesbo ja ”transu” (transseksuaali) ovat tyttöjen kuulemia haukkumasanoja.

Tyttöjen välinen fyysinen läheisyys tulkitaan seksuaalisena. Yhteiskunnassa, jossa kaikki hellyyden ja fyysisen läheisyyden osoitukset tulisi tapahtua parisuhteen viitekehksessä, muu läheisyyden osoittaminen koetaan uhkana heteroseksuaaliselle parisuhteelle. Toisaalta läheisen ystävyuden tulisi sisältää salaisuuksien jakamisen lisäksi myös fyysisen läheisyyden, esimerkiksi jaetut kyyneleet (68). Heteroseksuaalinen ruumiillisuus on kulttuurisidonnaista, koska eri kulttuureissa esimerkiksi sopivana pidetty fyysinen etäisyys kahden ihmisen välillä vaihtelee.

Ei-heteroseksuaalisuutta määrittävät monet kulttuuriset ennakkoluulot, joita tytöt kumoavat kirjoituksissaan. Näitä ovat muun muassa nuoren ei-heteroseksuaalisuuden vähätteleminen ohimenevänä muoti-ilmiönä, kokeiluna tai pitäminen ”sairaana tai ällöttävänä”. Yksi kulttuurissamme vahvasti elävä ennakkoluulo on homoseksuaalisuuden redusoiminen pelkästään seksisuhteiksi (Ronkainen 1994c, 237). Tähän ottaa kantaa myös seuraavan aineisto-otteen kirjoittanut biseksuaaliksi itsensä nimeävä tyttö.

Bi ei suinkaan ole hirviö, joka ”himoitsee kaikkea liikkuvaa”.

Eihän jokainen heterokaan halua hypätä sänkyyn satunnaisen ohikulkijan kanssa... (111.)

Parkkinen (2003, 18) alleviivaa, että ihmiset kirjoittavat seksin sijaan rakkaudesta ja kumppanuudesta homoseksuaalisuuden kohtaamista käsittelevissä tarinoissa.

Tyttöys ja seurustelu

Kirjoitukset piirtävät monivärisen kuvan kaipauksen ja toisaalta menetyksen kipeydestä sekä seurustelun arjen onnesta ja ongelmista. Tyttöjen seurustelua määrittelevät ikä sekä sosiaalisen ympäristön paineet eli vanhempien ja kavereiden näkemykset seurustelukumppanista ja seurustelusta yleensä. Naiseksi tullaan saavuttamalla tyttöystävästatus. Toisaalta tytöt tuomitsevat sen, että pojat valitsevat tyttöystävänsä ulkonäön perusteella. Sisäinen kauneus on todellista kauneutta, joten poikien tulisi kiinnittää

enemmän huomiota tyttöjen luonteeseen. Samalla tytöt kuitenkin murehtivat ”pullapakaroiataan” ja säröjä ”posliini-ihossaan”.

En pidä itseäni kovin rumana. En minä kyllä mikään kauniskaan ole. Onko kyse siis todellakin muutamasta finnistä, jotka pilaavat posliini-ihoni? (85.)

Vahvan ja hyvän itsetunnon omaavakin alkaa vähitellen verrata omia ”pullapakaroiataan” kuuluisuuksien trimmattuihin ja muodollisesti päteviin reisiin. Se on inhimillistä, aikuiselta. Mitenkä nuori murrosiässä rypevä tyttö tämän sitten ottaa? (134.)

Tytöt kritisoivat median (televisio, elokuvat ja naistenlehdet) ja mainonnan seksuaalisuudesta ja sukupuolisuudesta, erityisesti naiseudesta, luomia kuvia.

Onko ”se oikea” yksi henkilö maailmassa, kaipaavan sydämenpuolikkaan vastinkappale – sielunkumppani – vai yksi monista mahdollisista kumppaneista? Jos päädytään jälkimmäiseen vaihtoehtoon, ”se oikea” on heteronormatiivisessa viitekehyksessä tytölle mies – yksi mies kerrallaan (ks. Lipponen 1992, 130; Simon, Eder & Evans 1992) – joka sitoutuu hyvän puolison rooliin ja täyttää riittävän hyvin minun unelmani ja meidän unelmamme. ”Se oikea” ei ole pelkästään yksilöllinen ihannemiehen määritelmä vaan tyttökulttuurissa jaettu kuva hyvästä ja hyväksyttävästä kumppanista. Kirjoituksissa ei oteta suoraan kantaa suhteen laatuun ”sen oikean” kanssa, joskin niistä voi päätellä, että kun sen oikean vihdoin löytää, hänen kanssaan on tarkoitus elää kunnes kuolema heidät erottaa. Seurustelusuhde ”sen oikean” kanssa ei kuitenkaan aina kestä. Jos se oikea ei ollutkaan Se Oikea, jatketaan etsimistä ”yhtä kokemusta rikkaampana” (20).

Kirjelappusten lähettely oppitunnilla ei ilmeisesti nykyisin ole enää muodissa. Monet kirjoittajat kertoivat tavanneensa poikaystävänsä Internetin keskustelupalstoilla. Internet-seurustelussa voi tapaamispaikkana olla ainakin tutustumisvaiheessa ”netti”, jonne tapaaminen sovitaan tekstiviesteillä. Tekstiviestit ja sähköposti auttavat tutustumisvaiheessa, mutta suhteen kehittyminen edellyttää kuitenkin reaalista tapaamista: ”sitten vasta näemme, voiko suhteellamme olla tulevaisuutta, mutta ainakin nyt odotan hänen tapaamistaan mielenkiinnolla” (35). Nuoret ovat valjastaneet ennakkoluulottomasti

uuden viestintäteknologian myös parisuhteiden palvelukseen. Tästä huolimatta yksi seurustelua käsitelleiden kirjoitusten suosittu teema oli, voivatko kaukosuhteet toimia. Kännykkä todetaan hyväksi avuksi kaukosuhteessa, mutta yhdessä vietettyä aikaa puheluilla ja tekstiviesteillä ei voi korvata.

5.3 Repertuaarianalyysin toteuttaminen

Tulkintarepertuaareja ei voi tunnistaa erittelemällä pelkästään kirjoitusten teemoja, koska merkityssysteemi esiintyy tekstissä ”pieninä paloina” eikä ensilukemalta selkeänä kokonaisuutena. Mielenkiintoisimpia ovat sellaiset merkityssysteemit, jotka ylittävät teemojen rajat. (Suoninen 1993a, 50.) Olen soveltanut tässä tutkimuksessa erityisesti Waltonin, Weatherallin ja Jacksonin (2002) tapaa tunnistaa tulkintarepertuaarien avain-ilmaisuja ja metaforia. Repertuaarien tunnistamisessa mielenkiintoisia ovat lausumat, joita täytyy selittää, puolustella ja oikeuttaa ja toisaalta ilmaisut, jotka sisältävät piilotettuja itsestäänselvyyksiä (ks. Wetherell & Potter 1992, 1–2).

Diskursiivinen analyysi kokonaisuutena on ennen kaikkea prosessi. Tulkintarepertuaarien aihiot olivat muotoutuneet lukiessani aineistoa läpi useita kertoja. Kirjallisuus auttoi osaltaan tulkintarepertuaarien nimeämisessä, esimerkkinä tästä on vastuurationaalinen repertuaari (Näre & Lähteenmaa 1992). Koodasin eksplisiittisesti seksiä ja seksuaalisia suhteita käsitelleen tekstimateriaalin siten, että tulkintarepertuaarien aihiot toimivat koodeina. Myös aineiston koodaaminen on prosessi (ks. Potter & Wetherell 1987, 167), jota jouduin tarkistamaan analyysin edetessä ja korjaamaan havaitsemiani epäjohtonmukaisuuksia. Tulkintarepertuaarien aihioista alkoi hahmottua lopullisia tulkintarepertuaareja ja niiden alarepertuaareja, kun repertuaarien avainilmaisut ja metaforat alkoivat toistua koodatussa tekstimateriaalissa (ks. Burr 1995, 176–177). Pelkästään tietyille repertuaarille tyypillisen avainsanan esiintyminen tekstissä ei suoraan osoita, että kirjoittaja hyödyntää kyseisessä kohdassa tätä repertuaaria. Huomio onkin tärkeää kiinnittää laajempaan kontekstiin, jossa yksittäinen sana esiintyy (ks. esim. vastuurationaalinen ja romanttinen ”rakastelun” tulkinta luvussa 7.2). Kirjoittajat käyttivät yhdessä kirjoituksessa pääsääntöisesti useita tulkintarepertuaareja, mikä osoittaa kielenkäytön vaihtelevuutta (Burr 1995, 176–177). Tuon analyysissä esille niitä kielellisiä ratkaisuja, joita repertuaarien vaihdokset aiheuttavat.

6 Tulkintoja tyttöjen seksuaalisuudesta

6.1 Tulkintarepertuaarien tyyppi- piirteet

Millaisena asiana tytöt puhuvat seksistä ja seksuaalisista suhteistaan? Millaisista kulttuurisista merkitysvarannoista eli tulkintarepertuaareista tytöt ammentavat antaessaan merkityksiä ja tulkitessaan seksin ja seksuaaliset suhteet tietynlaisiksi? Analyysissä on tarkasteltu niitä 43 kirjoitusta, joissa tytöt eksplisiittisesti kertovat omista seksiin ja seksuaalisiin suhteisiin liittyvistä kokemuksistaan tai esittävät näihin teemoihin liittyviä mielipiteitään.

Aineistosta jäsentyy yhteensä viisi varsinaista tulkintarepertuaaria ja kolme alarepertuaaria, jotka on mainittu sulkeissa: 1. konservatiivinen (vakaumuksellinen) repertuaari, 2. kohtalorepertuaari, 3. romanttinen repertuaari, 4. individualistinen (hedonistinen) repertuaari ja 5. vastuurationaalinen (antiromanttinen) repertuaari. Olen erottanut alarepertuaarit varsinaisista repertuaareista, koska ne tuovat esille jonkin sellaisen repertuaarin erityispiirteen, joka esiintyy korostuneena juuri kyseisessä alarepertuaarissa. Esimerkiksi käyttäessään hedonistista repertuaaria kirjoittajat tulkitsevat seksiä nautinnon näkökulmasta. Hedonistisen repertuaarin taustalla on kuitenkin sama itsenäisten valintojen idea, joka on keskeinen koko individualistisessa repertuaarissa.

Perhekeskeiset tulkinnat olivat repertuaarianalyysin kirjoituksissa hyvin harvinaisia, mitä voi selittää esimerkiksi se, että monelle nuortenpalstalle kirjoittaneelle tytölle perheen perustaminen ei ole ajankohtaista vielä pitkään aikaan. Aborttia käsittelevistä kirjoituksista voi kuitenkin tunnistaa vivahteita perhekeskeisestä tulkintarepertuaarista.

Mä haluan sen, sillä se on tehty musta ja kihlatustani, meidän oma vauva.

(118.)

Suonisen (1993b, 117) perheenäitiyttä käsitelleessä tutkimuksessa perhekeskeinen repertuaari lomittui osittain romanttisten tulkintojen kanssa. Muita yhteisiä repertuaareja tässä ja Suonisen (1993b) tutkimuksessa ovat kohtalo- ja individualistinen repertuaari.

Seuraavaksi esittelen jokaisesta repertuaarista sille tyypilliset avainsanat tai fraasit ja repertuaarin metaforan eli vertauskuvan, joka tiivistää repertuaarin keskeisen idean muutamalla sanalla (analyysimallista ks. Walton, Weatherall & Jackson 2002). Metaforat luovat kulttuurissa jaettuja miellelyhtymiä, jolloin vältetään mutkikkaalta selittämiseltä viitattaessa metaforan kiteyttämään asiakokonaisuuteen (Jokinen 1999b, 149). Avainilmaisut, repertuaarien metaforat sekä millaiseksi asiaksi tytöt tulkitsevat sukupuoliyhdyntä eri repertuaareissa on esitetty kootusti taulukossa 3.

Taulukko 3. Tyttöjen seksiä ja seksuaalisia suhteita merkityksellistäänsä käyttämät tulkintarepertuaarit, repertuaarien avainilmaisut ja metaforat sekä tyttöjen seksille antamat tulkinnat.

Tulkintarepertuaarit	Avainsanat ja -fraasit; <i>Repertuaarin metafora</i>	Millaiseksi asiaksi tytöt tulkitsevat seksin?
Konservatiivinen (Vakaumuksellinen)	Oikein/väärin, hyvä/paha, synty, syyllisyys, katua, hävetä, tuomita <i>Papin aamen</i>	Seksi on lahja, syvällinen yhteys miehen ja naisen välillä (heistä tulee yhtä), puolisoitten riemullinen tapa iloita toisistaan. Väärässä yhteydessä (synnin seurauksena) seksillä on vain kielteisiä seurauksia.
Kohtalo	Pakko, pakkomielle, pakottaa, ajautua, tapahtua, minulle on tehty <i>Hallitsemattomat voimat</i>	Neitsyys menetetään, seksi on naimista.
Romanttinen	Rakastaa, välittää, rakastettu, oma rakas, tunne <i>Rakkaus</i>	Rakkaus on tärkeintä, seksi on sille alisteista. Seksi on rakkauten osoitus. ”Rakastavien välillä seksi on mitä luonnollisin tapa osoittaa ja kokea hellyyttä, rakkautta ja läheisyyttä (139).” Romanttinen seksi ei ole naimista.
Individualistinen (Hedonistinen)	Oma asia, oma elämä, oma ratkaisu/päätös, nautinto <i>Itsenäinen valinta</i>	Seksi on puhdistautumista, luonnollista, opintoretki/tutkimusmatka, mielihyvän tuottamista itselle ja toiselle.
Vastuurationaalinen (Antiromanttinen)	Vastuu, järki, harkita, miettiä, ymmärtää <i>Hyvinvointi</i>	Seksillä on myös kielteisiä seurauksia, joten seksistä ja jopa seurustelusta kieltäytyminen (vapaaehtoinen selibaatti) voi olla joskus ainoa oikealta tuntuva vaihtoehto.

6.2 Konservatiivinen repertuaari

Konservatiivisuus repertuaarin nimessä ei viittaa arvottavasti vanhoillisuuteen vaan kulttuurissa perinteisiksi tulkittuihin näkemyksiin, joiden varaan repertuaari rakentuu. Vakaumuksellisuus puolestaan viittaa kristilliseen uskonnolliseen vakaumukseen, jonka kirjoittaja tuo aineistossa esille kertomalla omasta uskoontulostaan (142). Tytöt

hyödyntävät konservatiivista repertuaaria pohtiessaan omien ja/tai toisten ihmisten tekojen moraalisuutta. Repertuaarille tunnusomaisia sanoja ovatkin oikein ja väärin, hyvä ja paha, synty sekä syyllisyys ja siihen viittaavat verbit katua, hävetä ja tuomita. Hyviksi ja oikeiksi tulkitut teot eivät kaduta tai hävetä. Syyllisyys puolestaan sisältää implisiittisen oletuksen siitä, että kyseinen asia tai teko voidaan tulkita vääräksi, pahaksi tai synniksi.

Papin aamen kielletyn ja sallitun seksin erottavana rajapyykkinä on keskeinen konservatiivisen repertuaarin metafora. Tytöt viittaavat papin aameneen aineistossa sanatar-kasti neljä kertaa.

[Konservatiivinen] Entä mitä eroo on teettekö sen ennen vai jälkeen papin aameneen? Sitä vois verrata siihen, että onko sama toimiiko lääkärinä ennenku on valmistunu lääkäriks. (138.)

Lääkäriprofession kuuluu pitkä ja laaja koulutus ennen kuin lääkäri laillistetaan harjoittamaan ammattiaan (Freund & McGuire 1999, 210). Kirjoittaja tukeutuu konservatiivisessa tulkinnassaan seksin odottamisesta avioliittoon saakka analogiaan lääkäreiden laillistamisesta. Pappi oikeuttaa vihkikaavan päättävällä aamenella aviopuolisot harjoittamaan seksiä avioliitossa. Historiallisesti on ymmärrettävää, että konservatiivinen tulkinta ja lääketieteen kulttuuriin perustuva tulkinta kohtaavat seksille annetuissa merkityksissä. Länsimaissa, joissa kristinusko on ollut valtauskonto, seksuaalisuus määriteltiin vuosisatoja uskonnon kielellä (Weeks 1986, 92). Lääketieteen yhteiskunnallisen aseman vahvistuessa myös seksi medikalisoitui (mts. 12).

”Papin aamenta” konservatiivisen repertuaarin metaforana voidaan arvioida tarkastelemalla muissa tulkintarepertuaareissa esiintyviä viittauksia kyseiseen metaforaan. Jos metaforaa voidaan hyödyntää esimerkiksi vastarinnan välineenä, sillä on kulttuurissa tunnustettua tulkintapotentialia. Tämän tutkimuksen aineistossa kirjoittajat viittasivat papin aamen -metaforaan myös romanttisessa ja individualistisessa repertuaarissa.

[Romanttinen] Nuorten keskinäisissä seurustelusuhhteissa tapahtuva seksuaalinen kanssakäyminen saattaa olla hyvinkin herkkä ja kaunis asia - ja toisin kuin väitit Enkeli (Allakka 12.8.), siinä ei suinkaan ole mitään väärää! Jos

parisuhde on terve henkisesti osaltaan, on se sitä yleensä myös fyysiseltä puoleltaan. Rakastavaisten välillä seksi on mitä luonnollisin tapa osoittaa ja kokea hellyyttä, rakkautta ja läheisyyttä. Tapahtui se sitten ennen tai vasta jälkeen papin aamenta.

Ei tällainen seksi ymmärtääkseni "särje sydämiä ja ihmissuhteita", vaan se voi jopa antaa suhteelle aivan uutta syvyyttä. (139.)

Seksin romanttinen tulkinta korostaa rakkauden tunteiden ensisijaisuutta ja kyseenalaistaa seksisuhteiden konservatiivisiin periaatteisiin perustuvan kontrollon oikeuden. Rakkaus riittää oikeuttamaan seksin, joten moraalilla rajapyykeillä ei ole "rakastavaisten välillä" merkitystä. Romanttinen rakkaus ylittää kaikki esteet.

Seuraavassa katkelmassa kirjoittaja tuottaa individualistisen tulkinnan avioliiton ulkopuolisista seksisuhteista käyttämällä pidättäytymisen metaforaa "housut jalas koko hela elämä" ja kyseenalaistamalla papin aamenen ehdottomuuden sallitun seksin mahdollistajana. Kun "uskovaisetkaan" eivät enää odota seksiä avioliittoon asti, miksi muiden pitäisi odottaa? Sarkastiset "e-hei" ja "ähäkutti" vahvistavat konservatiivisen tulkinnan kyseenalaisuutta ja samalla individualistisen tulkinnan mielekkyyttä.

[Individualistinen] On muuten aika järkyttävää sekin, et jos on päättänyt olla menemättä naimisiin (kuten minä) niin on sit varmaan pidettävä housut jalas koko hela elämä... Mitäs siihen sanotte? Mä en mitenkään mollaa täs nyt esim. uskovaisia. Itseasias mä tunnen montakin. Yks meni just naimisiin mut e-hei, ei odottanu hänkään papin aameneen, ähäkutti... (148.)

6.3 Kohtalopertuaari

Kohtalopertuaarin avainilmaisuja ovat pakko, pakkomielle, pakottaa, ajautua, tapahua ja minulle on tehty. Olen nimennyt "hallitsemattomat voimat" kohtalopertuaarin metaforaksi. Metafora eroaa papin aamen -metaforasta siinä, että se ei esiinny sellaisenaan aineistossa, vaan metafora on tutkijan tuottama avainsanojen johdannaisena. Walton, Weatherall ja Jackson (2002) nimeävät samaan tapaan kilpailumetaforan, jonka tunnistaa muun muassa avainsanoista voittaa ja hävitä. Tytöt tulkitsevat hallitsematto-

mien voimien, esimerkiksi muiden mielipiteiden, paholaisen tai kirouksen ohjailevan elämää. Muiden mielipiteen ohjailemana tyttö päätyi aborttiin (120). Toinen kirjoittaja puolestaan pohtii, että ”itse paholainen, huoruuden harjoittajien läksyttäjä” (78) on syypää ehkäisyn pettämiseen. Kirjoittajat tulkitsevat myös oman tyhmyyden, iän ja mustasukkaisuuden kohtalonomaisiksi voimiksi, vaikka ne ovat yksilöllisiä ominaisuuksia.

[Kohtalo] Sain juuri tietää... mä olen raskaana. Ei tällaista voi tapahtua, ei mulle.

Mä en tajunnut ehkäisyn tärkeyttä ennen kuin oli liian myöhäistä. Ja nyt pieni ihminen saa kärsiä mun tyhmydestäni.

Mä en tiedä nyt mitä mä teen, mä olen vasta juuri ja juuri 17 v. eikä musta ole äidiksi. (118.)

Oleellista ei ole kohtalon voimien alkuperä vaan se, että tietyt asiat mielletään omaa elämää selittäviksi tekijöiksi, joihin ei kuitenkaan pysty itse vaikuttamaan (ks. Suoninen 1993b, 116).

Kohtalopertuaarin välityksellä tytöt uusintavat patriarkaalista seksuaali-ideologiaa, joka oikeuttaa miehille tilanteiden hyväksikäytön toteuttaessaan seksuaalisuuttaan. ”Kaikkihan arvaa” (81) on kohtalonomainen ilmaus (ks. Suoninen 1993b, 145), joka osoittaa miesten naisiin kohdistaman hyväksikäytön väistämättömäksi itsestäänselvyydeksi. Alkoholin vaikutuksen alaisesta naisesta tulee vapaata riistaa, eli miehillä on hallintavalta naisen ruumiiseen.

[Kohtalo] Mut kaikkihan arvaa mitä tapahtuu kun 16-v. muija on yöllä kahden 21-v. miehen kans puistossa.

Ja tilannetta pahentaa vielä se, että äijät oli selvinpäin. Silloinhan se [raiskaus] tapahtui. (81.)

Käyttäessään kohtalopertuaaria tytöt tuottavat itsensä passiivisina uhreina, joille tehdään asioita tai joiden elämässä asiat vain tapahtuvat. Suoninen (1993b, 116) nimeää repertuaarissa muotoutuvan identiteetin osuvasti ajautujaksi.

6.4 Romanttinen repertuaari

Romanttisen repertuaarin keskiössä on heteroseksuaalinen parisuhde: suhteen tavoittelu, ylläpitäminen tai erosta toipuminen. Van Roosmalen (2000, 207) nimeää ”Sen Oikean” etsimisen pyrkimykseksi saavuttaa tyttöystävästatus. Simon, Eder ja Evans (1992) tunnistavat teini-ikäisten tyttöjen rakkauskäsityksiä tarkastelleessa tutkimuksessaan muun muassa tunnenormin, jonka mukaan romanttisten suhteiden tulisi olla tytön elämässä tärkeitä mutta ei kuitenkaan koko elämä. Toisaalta tyttökulttuurissa vallitsee tutkimuksen mukaan myös tunnenormi siitä, että tytön tulisi olla aina rakastunut.

Rakkaus on romanttisen tulkintarepertuaarin metafora. Saarikoski (2001, 194) nimeää romanttisen rakkauden rakkausavioliiton hallitsemassa yhteiskunnassa kulttuurin tärkeimmäksi tunteeksi. Romanttisen repertuaarin avainsanoja ovat rakastaa, välittää, rakastettu, (oma) rakas ja tunne.

[Romanttinen] Rakastavaisten välillä seksi on mitä luonnollisin tapa osoittaa ja kokea hellyyttä, rakkautta ja läheisyyttä (139).

[Antiromanttinen] Seksin ei pitäisi olla suhteen sisältö, sen ei pitäisi olla ”väliaikaliikuntaa” eikä pakoa puhumisesta. [Romanttinen] Englanniksi asia on ilmaistu hyvin: ”making love”. Rakkaus on pääasia. Jokainen meistä on sen arvoinen. (110.)

Repertuaarien vastakkainasettelu osoittaa, että kirjoittaja tunnistaa vähintään kaksi eri repertuaaria, kun hän nimeää tietyn asian useammalla eri tavalla. Se, että samaa asiaa voidaan kuvata vähintään kahdella eri tavalla, osoittaa, että kuvaus ei pelkästään heijasta yksiselitteisesti kohdettaan (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 25), vaan että kuvauksen kohteena oleva ilmiö on sosiaalisesti tuotettu.

[Romanttinen, kritiikki hedonismia vastaan] Seksiä on tavallaan kahdenlaista. Toista voitaisiin kutsua rakasteluksi ja toista naimiseksi. (147.)

Myös seuraavassa tekstikatkelmassa kirjoittaja asettaa hedonismin ja romanttisen repertuaarin vastakkain: himo ottaa, käyttää ja sammuu, rakkaus puolestaan antaa, arvos-

taa ja kestää (138). Romanttisen tulkinnan mukaan rakkauteen kannattaa panostaa, koska se lopulta voittaa. Perinteisessä romanttisessa elokuvassahan kuuluu olla onnellinen loppu, jossa prinssi saa prinsessansa. Miehisen logiikan mukaan tulkitussa romantiikassa nimenomaan mies saa naisen (puolisokseen) eikä toisinpäin.

[Konservatiivinen] Elokuvista jää usein pois esiaviollisen seksin jälkeinen todellisuus. Yksinäisyys, tuhoutunut elämä ja sairaudet ovat osa oikeata elämää. [Hedonistinen – romanttinen] Himo ja rakkaus sekoitetaan keskenään. Himo ottaa-rakkaus antaa, himo käyttää-rakkaus arvostaa [sic]. Ja tärkein ero on, et himo sammuu mut rakkaus kestää. (138.)

Seuraavassa katkelmassa esiintyy joitakin tyyppi-irteitä seurustelusuhteen romanttisesti tulkinnasta. Unelmien poikaystävä on ”suuri saavuttamaton unelma” (28). Suonisen (1993b, 117) mukaan romanttisen repertuaarin avulla tuotetaankin haaveilijan identiteetti. Vain poikaystävä voi tehdä tytön onnelliseksi: täydentää omalla puoliskollaan (111) tytön vajaan identiteetin; tehdä hänestä kokonaisen, ehjän. Tyttöystävänä elämä on täydellistä.

[Romanttinen] Jätkä puhui mulle kauniita ja oli hellä - juuri kuten mä olettinkin, ja mä olin maailman onnellisin ihminen. Olin kiitollinen, että elämä tarjosi meille tämän kauan odotetun tilaisuuden.

Muutama viikonloppu vietettiin yhdessä hyvää aikaa ja kauniita hetkiä. Tuntuu kuin se jätkä olis voinut tehdä mun eteen mitä tahansa, vaikka noutaa kuun taivaalta. Kaikki oli niin täydellistä... (28.)

Romanttiseen rakkauksikäsitteeseen kuuluu vahva tunteellisuus mutta myös kaipaus, rakkauden yksipuolisuus ja hylkääminen, koska ”romanttinen rakkaus on saavuttamaton tai menetettyä” (Lipponen 1992, 124). Edellä kuvattu seurustelusuhde loppuu, kun poikaystävä ilmoittaa, että kyseinen suhde on vain yksi pojan monien vastaavien rinnakkaisuhteiden joukossa. Menetetty rakkaus jättää jälkeensä vain sirpaleita: elämä pirstoutuu, unelmat hajoavat. Itsetunto on palasina (69) ja jopa koko arvomaailma voi raunioitua (67). Tyttö mainitsee kipeimmäksi kokemukseksi luottamuksen pettämisen ilman häpeää. Tytön romanttinen odotus oli ollut uskollinen seurustelusuhde, mutta poika olikin halunnut vain ”pientä seikkailua”. (28.)

Kirjoittaja etsii syytä suhteen kariutumiseen myös itsestään ikään kuin romanttisen rakkauden loppu olisi moraalinen rangaistus pahoista teoista.

[Romanttinen] Mun elämä pirstoutui sinä samana hetkenä, enkä mä tiedä miten tästä eteenpäin. Mä vaan mietin mitä pahaa mä olen tehnyt... Mä en ole kokenut, monista suhteistani huolimatta, koskaan mitään yhtä nöyryyttävää ja epätodellista tilannetta. Mä haluaisinkin kuulla, jos joillakin olisi samanlaisia yllättäviä kokemuksia unelmien *hajoamisesta* [kursiivi AN]. (28.)

Täydellisyyden ja eheyden metaforat kertovat siitä, että tyttö ei voi omana itsenään ja erityisesti ilman seurustelukumppania olla kokonainen, vaan hän on jotenkin vajaa persoona, joka ei riitä ja kelpaa. Käsitellessään seksuaalista mainetta Näre (1991) mainitsee, että tyttöjä arvioidaan ensisijaisesti seksuaalisuutensa kautta, poikia puolestaan persoonina. Poikaystävän tavoittelu onkin jatkuvaa suorittamista, nuoralla tanssia kelpaamisen ja riittämisen sekä vastaavasti kelpaamattomuuden ja riittämättömyyden tunteiden välillä. Kun naisen identiteetti rakentuu miehen kautta, vain mies voi auttaa naista kokemaan itsensä arvokkaaksi. Miehen rakkaus vakuuttaa naiselle, että nainen on ansainnut rakkautta ja onnea elämäänsä.

Tytöt hyödyntävät *antiromanttista tulkintarepertuaaria* vahvistaessaan romanttista tulkintaa parisuhteesta ja seksistä. ”Ensikertalaisten räpellys” tai ”kohan sain pikapano” ovat antiromanttisia vastakohtia romanttiselle seksille, joka ”oman rakkaan kanssa on kaikkein parasta” (77). Vastakkainasettelu korostaa romanttisessa repertuaarissa rakkauden tunteiden ensisijaisuutta seksiin verrattuna. Romanttisessa repertuaarissa tytöt tulkitsevat seksin alisteiseksi rakkaudelle, rakkauden toteuttamistavaksi. Tyydyttävää seurustelusuhdetta ei voi rakentaa seksin varaan, joka on pelkkää ”väliaikaliikuntaa” ja ”pakoa puhumisesta” (110). Seksi ilman rakkauden tunteita on ”tylsistyttävää sängynkuluttamista”, pelkkä ”tekninen suoritus” (111). Romanttisessa repertuaarissa yhden illan jutut ja muut irtosuhteet näyttäytyvät kielteisinä asioina. Irtosuhteissa ei ole mukana rakkauden tunteita, vaan ne ovat ”hätäisiä ja humalaisia puskapanoja” (139). Eräs kirjoittaja vetoaakin lukijoihin, etteivät he ryhtyisi pinnallisiin seksisuhteisiin ja tämän myötä muuttuisi ”pelkiksi paritteleviksi apinoiksi” (76).

Tytöt käyttävät antiromanttista repertuaaria myös median seksistä välittämän kuvan kritikoimiseen. Seuraavassa aineisto-otteessa kirjoittaja arvostelee Kauniit ja rohkeat -televisiosarjaa.

[Antiromanttinen] Tuntuu pahalta, kun media välittää seksistä yksipuolisesti ruusuista kuvaa.

Ei ihme, etteivät pojat ymmärrä seksistä kieltäytymistäni! Tv-sarjoissahan kaikki aina haluavat ja suoriutuvat kuin kanit! Eikö Brooke voisi joskus huokaista Ridgen korvaan: ”Ei nyt, kulta; minulla on päänsärkyä...” (108.)

6.5 Individualistinen repertuaari

Individualistinen repertuaari on vastarinnan tulkintaresurssi. Repertuaarin avainfraaseja ovat oma asia, oma elämä, oma ratkaisu/päätös. Individualistisuus ei tässä yhteydessä viittaa sellaiseen yksilöllisyyden tavoitteluun, jonka tarkoituksena on erottua massasta esimerkiksi yksilöllisen pukeutumistyylin avulla. Olen nimennyt repertuaarin metaforaksi itsenäisen valinnan. Repertuaarin avulla kirjoittajat tuottavat itsensä toimijoina, joilla on lähtökohtaisesti oikeus päättää omasta elämästään (itsemääräämisoikeus) ja tehdä itsenäisiä valintoja silloinkin, kun ne tulkitaan sosiaalisen ympäristön moraalisten mittapuiden mukaan epäsovinnaisiksi.

[Individualistinen] Mielestäni tuskin sarjan lopettaminen [Salatut elämät] vähentäisi huumeiden käyttöä tai aborttien tekoa. Eiköhän jokainen tee itsenäisesti päätöksensä, kokeileeko huumeita tai vastaavasti jokainen nainen päättää itse tekeekö abortin vai ei. (117.)

Durham (1998) on kritikoinnut patriarkalisuudesta kumpuavaa naisen seksuaalisen nautinnon määritelmää, jonka mukaan nainen on miehen halujen kohde ja naisen oma nautinto on toisarvoinen. *Hedonistisen tulkintarepertuaarin* avulla tytöt kuitenkin rakentavat kuvaa modernista nuoresta naisesta, joka osaa nauttia seksistä ja seksuaalisuudestaan. Elämä täytyy elää (143). Huomionarvoista on hedonistisen repertuaarin avulla tuotettu positiivinen naisen seksuaalinen nautinto, joka on paljon enemmän kuin orgasmi ja tyydyttyminen (108).

[Individualistinen] Mielestäni on aivan jokaisen oma asia, odottaako vai ei, [Hedonistinen] mutta itse olen hyvin onnellinen, että minulla on seksielämä. Olen oppinut itsestäni paljon sen myötä ja kokenut paljon ihania hetkiä. Olen melkein täysi-ikäinen. Nautin siitä, että olen nainen ja että minulla on seksuaalisuus. Eikä se tee minusta huonoa ihmistä, eikä se tarkoita, että olisin ns. "jakari". (143.)

Tämä hedonistinen tunnustus on edelleen kulttuurisesti rohkea, koska se vaatii perustelun, joka vastustaa seksuaalista mainetta. Kaksinaismoralistinen seksuaalisuuden tulkinta ei mahdollista seksuaalisuudesta nauttimista hyvälle naiselle. ”Jakari” on yksi huonon naisen synonyymi. Saarikoski (2001, 206) pohtii naiseudesta nauttimista normirikkomuksena, johon syyllistyy pelkästään olemalla nainen. Hän määrittelee naisten seksuaalisen toimijuuden maineen kahlitsemaksi: ”hyvä tyttö on yhä edelleen miehen haluama kohde, mutta ei itse aktiivisesti halua” (mts. 207).

Konservatiivisessa repertuaarissa tytöt tulkitsevat seksuaalisuuden lahjana. Seuraavassa katkelmassa kirjoittaja tulkitsee seksuaalisuuden lahjana kuitenkin hedonistisen repertuaarin kautta.

[Hedonistinen] Jumala on antanut meille seksuaalisuuden lahjaksi, joten miksi emme käyttäisi sitä. (145.)

6.6 Vastuurationaalinen repertuaari

Harriet Holterin (1984) mukaan vastuurationaalisuuden keskeiset elementit ovat muiden hyvinvoinnin ja omien tekojen muille aiheuttamien seurausten huomioon ottaminen sekä vastuun kantaminen omien tekojen seurauksista säätelemällä omaa käyttäytymistä seurausten mukaisesti. Lisäksi vastuurationaalisuus sisältää myös naisten vastuun omasta hyvinvoinnistaan. (Holter 1984, 15; Näre & Lähteenmaa 1992, 335.) Näre ja Lähteenmaa (1992) esittävät, että tyttökulttuurissa itsensä toteuttaminen ja sosiaalinen vastuu ovat erottamattomat. He nimeävät tytöille ominaisen elämäntyylin altruistiseksi individualismiksi, jossa keskeistä on oman hyvinvoinnin huomioon ottaminen.

Yksilölliset valinnat punnitaan vastuurationaalisuuden vaa'assa, jotta ne eivät ainakaan vahingoita muita ja parhaimmillaan edistävät muiden hyvinvointia. (Mts. 329–330.) Tyttöjen itsenäisyyttä kontrolloidaan heidän ruumiidensa kautta, mikä kehittää tyttöjen vastuurationaalisuutta (Näre 1992, 35). ”Liisoista Älä! älä! -maassa kasvaa näin kunnon tyttöjä, kuuliaisista vaimoja ja huolehtivia äitejä miesten ihmemaassa”, Näre (1992, 35) kirjoittaa.

Vastuurationaalisen repertuaarin tunnistaa aineistossa sanoista vastuu, järki sekä järjen käyttämiseen viittaavista sanoista harkita, miettiä ja ymmärtää. Keskeiseksi metaforaksi nimeän hyvinvoinnin, joka tarkoittaa itsestä ja toisista huolehtimista. Tytöt tuottavat hyvinvoinnin metaforan pohtimalla itsensä ja toisten satuttamista, vahingoittamista, itselle pahan tekemistä ja itsensä suojelemista.

Seuraavan katkelman alussa esitetty kysymys kutsuu esiin individualistisen repertuaarin, jota kirjoittaja vastustaa vastuurationaalisessa kannanotossaan. Kysymys–vastausasetelma toimii tehokeinona rakennettaessa vastuurationaalista tulkintaa seksin odottamisesta avioliittoon saakka. Muiden vahingoittaminen ja itsensä satuttaminen viittaavat hyvinvoinnin metaforaan.

[Vastuurationaalinen, (individualistinen)] Ja miksei ihmisellä ois oikeutta tehdä mitä tykkää, jos ei vahingoita muita? Itseensä siinä eniten satuttaa ja kyllä siinä kärsii se toinenkin osapuoli ja mahdollisesti ystävät sekä perhe. (138.)

Seuraava aborttipäätöstä käsittelevä katkelma alkaa vastuurationaalisella korostuksella harkinnan tärkeydestä. Kirjoittaja kehottaa aborttia suunnittelevaa tyttöä miettimään tarkoin päätöstään. Tekstissä hyödynnetään retorista aikarajausta vertaamalla oman abortin ajankohtaa ja nykyhetkeä. Aikarajaus on tarpeellinen, koska vastuurationaalisten otteiden väliin sijoittuu kohtalopertuaariin tukeutuva kuvaus kirjoittajan omasta aborttipäätöksestä. Kirjoittaja tulkitsee muiden mielipiteen hallitsemattomaksi voimaksi, joka taivutti hänet keskeyttämään raskauden, vaikka hän itse olisi ”halunnut pitää lapsen”.

[Vastuurationaalinen] Toivottavasti ei ole liian myöhäistä pelastaa ihmiselämä, toivon Sinun lukevan tämän ja miettivän tarkoin kirjoitustani. Minulle tehtiin abortti viime syksynä.

(...)

Haluan sinulle Broken -83 sanoa, että kuuntele vain ja ainoastaan omaa sisintäsi. Vain Sinä tiedät mikä on parasta Sinulle, ja lapsellesi. Ajattele, Sinulla on mahdollisuus saada lapsi, kaikilla ei ole sellaista mahdollisuutta.

Abortin tehneiden tuskaa ja surua vähätellään. On totta, että abortin aiheuttama suru seuraa sinua koko loppu elämäsi, se ei jätä mieltäsi rauhaan. Usein vedotaan opiskeluun, että se olisi este lapsen saamiselle, mutta oletteko ajatelleet sitä näin: Opiskelua voi aina jatkaa, mutta menetettyä lasta ei voi saada takaisin. (120.)

Katkelman loppuosan alussa on toisaalta individualistinen sävy, joka ilmenee kirjoittajan painottaessa aborttia yksilöllisenä valintana. Olen sijoittanut katkelman kokonaisuudessaan kuitenkin vastuurationaaliseen repertuaariin, koska tekstissä tuotetaan hyvinvoinnin metaforan avulla tulkinta abortista, siitä ”mikä on parasta Sinulle, ja lapsellesi”. Katkelman lopussa vastuurationaalinen tulkinta abortista asettaa lapsen hyvinvoinnin etusijalle. Tulevan äidin hyvinvointi rakentuu vastuunkantamisen kautta. Abortin aiheuttaman tuskan ja surun voi välttää luopumalla väliaikaisesti omista opiskelullisista tavoitteista lapsen hyväksi, koska ”menetettyä lasta ei voi saada takaisin” (120).

Vastuurationaalinen tulkinta itsestä huolehtimisesta sovittaa yhteen hauskuuden ja vastuullisuuden. Kirjoittaja tulkitsee aikaisemmat ”toilailunsa” lopulta vastuuttomana hauskanpitona, jonka seurauksena entiset ystävät eivät enää pidä yhteyttä.

[Vastuurationaalinen] Neuvoja: te joil on kavereita/ystäviä pitäkää niistä kiinni. Ystävyys on tärkeä asia. Juokaa kohtuudella ei "leegot korville". Huumeita älkää ees maistako. "Sen" menetyksellä ei o mitään kiirettä. Olkaa onnellisia siitä mitä teillä on. Huolehtikaa ystävistänne. Pitäkää hauskaa. Nyt on vuosituhannen viimeinen kesä. Älkää polttako nahkaanne ja keuhkojanne. Elämä opettaa. Virheistä oppii, mutta tehtyä ei saa tekemättömäksi. Kaikkee ei tarvi kokeilla. (94.)

Vastuulliseen hauskuuteen sisältyy hallittu alkoholinkäyttö, tiukka ei huumeille ja liian varhaisten seksisuhteiden välttäminen. Ystävien kanssa jaettu nuoruus on arvokasta. Vastuullisessa, aikuismaisessa seksikäyttäytymisessä ei leikitä ”pienen ihmisen elämällä” (118) vaan ymmärretään ehkäisyn tärkeys. Tytöt tuottavat vastuuta ilmaisujen ”menetettyä lasta ei voi saada takaisin” (120) ja ”tehtyä ei saa tekemättömäksi” (94) avulla. Vastuurationaaliselle repertuaarille ovat tyypillisiä ehkäisyn merkitystä korostavat kirjoitusten loppukaneetit.

[Individualistinen] Lopuksi kaikille onnea ja iloa mukaan tutkimusmatkalle itseensä: [Vastuurationaalinen] jollei elämän päämääränä ole päätyä teiniäitilastoja kasvattamaan - muistakaa ehkäisy! (139.)

7 Tyttöjen seksuaalisuus kontrollissa

7.1 Irtosuhteet

Tarkastelen tässä alaluvussa niitä tulkintoja, joita tytöt tekevät eri repertuaarien avulla irtosuhteista, joiksi olen nimennyt sekä ”yhden illan jutut” että muut lyhyet suhteet. Tytöt käyttävät irtosuhteita tulkitessaan kaikkia viittä tulkintarepertuaaria. Seksin odottamista, seksiin suostumista ja neitsyyttä käsittelen yksityiskohtaisemmin luvussa 7.2.

Konservatiivinen tulkinta rinnakkaissuhteista on kielteinen. Irtosuhteiden harrastaminen on väärin, kuten seuraavan aineisto-otteen kirjoittaja asian muotoilee. Tekstissä kirjoittaja tuottaa moraalisen krapulan – häpeän – ja leimaa itsensä ”jakorasiaksi”, huonoksi naiseksi. Yksin jääminen on kuitenkin pahin rangaistus, ei moraalisesti vääräksi tulkittu teko sinänsä tai siitä aiheutuva moraalinen krapula. Tämä ilmenee siitä, miten kirjoittaja kuvaa ymmärtäneensä, että hän oli toiminut väärin vasta sitten, kun hän jäi ilman poikaystävää.

[Konservatiivinen, avainsanat alleviivattu] Mulla oli pari vuotta sitten ihan samanlainen ongelma. Mulla oli kolme jätkää samaan aikaan. Sitten kaikki paljastu ja yhtäkkiä mulla ei ollu ketään. Vasta silloin mä tajusin kuinka väärin olin tehny.

Mä kadun sitä vieläkin ja ennen kaikkea mua hävettää. Mä tunsin itteni silloin joksikin jakorasiaks! (99.)

Kohtalorepertuaarissa irtosuhte näyttäytyy hallitsemattomien voimien aiheuttamana. Seuraavassa katkelmassa kirjoittaja tulkitsee ajautuvansa irtosuhteisiin ikään kuin olosuhteiden uhrina. Jälkimmäisen katkelman kirjoittaja puolestaan nimeää yhden illan jutut pakkomielteeksi.

[Kohtalo] Meiän eron jälkeen mä ajauduin ns. "väärrään" seuraan. Me ryyppättiin joka viikonloppu ittemme ihan ympärikänniin. Joskus niin kävi jopa viikolla!

Mä ajauduin myös noihin viikon-kaks kestäviin suhteisiin. Musta alko tuntuu huoralle, koska yleensä mun suhteet kesti vähintään puol vuotta. (113.)

[Kohtalo] Niistä tuli mulle pakkomielle, ja kaveritkin huomas sen. Jos mulla ei ollut monta äijää samana iltana, sain heti seuraavana päivänä kuulla siitä, "sun vetovoima on loppunu". (100.)

Seurustelusuhteen ja yhden illan juttujen yhteensovittaminen on haasteellista. Yhden illan juttujen funktio on joillekin tytöille osoittaa itselle ja poikaystäväille omaa kelpaamista, suosiota poikien keskuudessa (ks. irtosuhteet itselle pätemisenä Saarikoski 2001, 210). Poikaystävä kuitenkin tuo elämään sellaista turvallisuutta, jota irtosuhteista ei saa. Seuraavassa aineisto-otteessa kirjoittaja pohtii ongelmaksi muodostuneita useita rinnakkaissuhteitaan.

[Kohtalo] Miksi ihastun aina silloin kun seurustelen? En voi jättää näitä muitakaan, koska silti niitä tulisi vain lisää. Minun on kai pakko näyttää itselleni, että saan kenet vaan. (97.)

Edellisessä katkelmassa oman kelpaamisen osoittaminen näyttäytyy pakkona, seuraavassa aineisto-otteessa puolestaan valintana ("halusin taas kokeilla"). Tästä syystä olen tulkinnut tekstin osaksi individualistista repertuaaria. Katkelmat osoittavat, että eri repertuaareja voi käyttää saman päämäärän tavoitteluun. Tytöt tuottavat kuitenkin itsensä erilaisina seksuaalisina toimijoina eri repertuaareissa.

[Individualistinen] Pari kuukautta mä pystyin oleen ilman muita jätkeä, mut sit mä halusin taas kokeilla sainko kenet tahansa halusin (100).

Tukeutuessaan *romanttiseen repertuaariin* tytöt tuottavat yhden illan jutuista kielteisen kuvan. Yhden illan jutut saavat seuraavan katkelman kirjoittajan voimaan pahoin.

[Romanttinen] Toinen kysymys on, että mistä löytyy jätkeä? Okei, niitähän on joka puolella, mutta mistä löytyy jotain pysyvämpää kuin yhden illan hauskanpito? Koulustako? Tuskin. Kaupungiltako? Harvemmin sieltäkään.

Eli, mihin päädyn on että miehiä löytää bileistä/diskoista. Muta [sic] taas päädyn sanaan ”yhen illan juttu”. Yrjöttää!! (64.)

Pojat eivät ole valmiita sitoutumaan vaan tarjoavat tytöille vain yhden illan juttuja. Tytöt eivät kuitenkaan unelmoi tässä vaiheessa elämäänsä välttämättä koko loppuelämän kestävästä suhteesta, vaan he kaipaavat ”sitä tunnetta, että joku tosiaan tykkää ja välittää” (64). Seurustelusuhde luo turvallisuudentunnetta elämään, koska silloin tytön elämässä on ainakin yksi ihminen, jolle tyttö kelpaa ja riittää omana itsenään. Kirjoittaja (64) kysyykin: ”Mistä mä löydän sen ihanan poitsun joka tykkäis musta sellaisena kun mä oon?”

Eräs kirjoittaja pelkää, että hän rakastuisi poikaan, jolle hän olisi vain ”yksi monien muiden joukossa” (109). Yksiavioisuuden kulttuurinen normi on keskeinen romanttisesti parisuhteen tulkinnassa (Simon, Eder & Evans 1992).

Onko mikä tahansa parempi vaihtoehto kuin olla yksin? Myös yhden illan jutut voivat antaa jotakin sellaista, mitä tyttöystävästatus lopulta tarjoaisi täydellisessä muodossa. Jos parasta ei voi saada, yhden illan juttukin on parempi kuin olla ilman poikaystävää. Tämä myönteinen tulkinta on kuitenkin poikkeuksellinen romanttisesti repertuaarissa.

[Romanttinen] Täytän kohta 17 ja ajattelen kauhulla sitä, kun mulla ei oo ollut mitään kunnon suhdetta koko elämäni aikana. Saati sitten yhden illan juttuja. Ei mitään. Pelkään, että vielä aikuisenakin, joskus kaksikymppisenä, löydän itseni jostain vieläkin ihan yksin. (66.)

Suhteen kestoon vetoaminen seksin oikeuttamisstrategiana (Thomson & Holland 1994, 23) on mielenkiintoinen, koska sitä voi käyttää myös jälkikäteen, vaikka suhteen pitkään kestoon ei olisikaan voinut vedota tapahtumahetkellä.

[Romanttinen] Tapasin ruotsinlaivalla hesalaisen pojan, jonka kanssa vietin ikimuistaisen risteilyn. Sovimme näkevämme vielä myöhemminkin, koska molemmista tuntui, että se ei ollut vain yhden yön juttu. Meillä synkkasi heti. (19.)

Romanttisessa repertuaarissa strategia toimii leimaalla lyhytkestoiset irtosuhteet kielteiseksi pitkäkestoisempiin seurustelusuhteisiin verrattuna. Nuorten seurustelua tutkinut Jaana Vuori (1988) on jakanut nuorten seurustelusuhteet sosiaalisen keston mukaan kolmeen ryhmään. ”Yhden illan jutut” ovat tilapäisiä ja kestoltaan lyhyitä. ”Yhdessä oleminen” tai seurustelu kestää pidempään ja suhteelle on tunnusomaista seurustelukumppanin kokeminen tyttö- tai poikaystäväksi. ”Vakituinen seurustelu” viittaa pysyvään suhteeseen, joka kuuluu oikeastaan vasta aikuisuuteen.

Romanttisen repertuaarin mukaan yhden illan jutut ovat vastenmielisiä osittain samasta syystä, joka tekee niistä individualistisessa tulkintarepertuaarissa kiehtovia. Romanttisen repertuaarin keskiössä on luottamuksellinen, heteroseksuaalinen parisuhde, jota halutaan repertuaariin tukeutuvissa tulkinnoissa vaalia.

Käyttäessään *individualistista repertuaaria* tytöt tuottavat naisen, joka voi olla seksuaalisesti aloitteellinen, suorastaan metsästää miehiä.

[Individualistinen] Yhtäkkiä jätkät alkoi taas kiinnostaa. Mix pitää yhtä, kun voisi saada useammankin? Joten kierreltyäni pitkin poikin iskin taas jätkiä minkä kerkesin. Sama kuvio alkoi taas uudestaan. (97.)

[Individualistinen] Pari vuotta sitten musta tuli "sekoilija". Harrastin yhen illan juttuja aina kun mahdollista. Joskus olin selvin päin, joskus kännissä. (100.)

Näin toimiessaan tyttö on kuitenkin kirjoittajan itsensä nimeämänä ”sekoilija”. Vakituisen seurustelun ja irtosuhteiden välillä on selkeä ero, joten kirjoittaja tulkitsee irtosuhteet pettämiseksi.

[Vastuurationaalinen] Nyt olen päättänyt oppia olemaan ilman jätkiä vähän aikaa, ja jos löydän jonkun pidän siitä kiinni enkä petä enää (100).

Harrastamalla irtosuhteita tytöt kapinoivat perinteisiä sukupuolirooleja vastaan. Vaikka irtosuhteita ei pitäisi kielteisinä kokemuksina, niillä on kuitenkin aina kielteisiä seurauksia tytölle: poikaystävä esimerkiksi jättää tytön saatuaan selville tämän harrastavan

irtosuhteita tai tytön seksuaalinen maine kärsii. Hyvällä naisella on omasta seksikäyt-
täytymisestään puhdas omatunto eikä hänellä ole seksuaalista mainetta, koska naisen
hyvää seksuaalista mainetta ei ole olemassa. Seuraavan katkelman kirjoittaja joutuu
oikeuttamaan sen, että hän on harrastanut irtosuhteita puhtaalla omalla tunnolla. Perus-
telussaan kirjoittaja vetoaa vakituiseen seurustelusuhteeseensa suojatakseen mainet-
taan.

[Individualistinen] Mulla saattoi joskus olla jopa neljä jätkeä samaan aikaan.
Mä en tuntenu siitä mitään syyllisyyttä. Ajattelin aina, ett ei se oo yhtä va-
kavaa, kun se mun vakiosuhde ja jatkoin. (97.)

Seuraavassa katkelmassa kiteytyy tyttöjen seksuaalisuutta leimaava kaksinaismoraali.
Irtoseksistä kieltäytyvä tyttö on ”pihtari”, jonka vakituinen poikaystävä jättää tytön
irtosuhteiden takia. Sen sijaan seksiä ehdottanut toinen poika voi vapaasti pyrkiä suh-
teeseen seurustelevan tytön kanssa ja vaatia tämän suostuvan seksisuhteeseen.

[Individualistinen] Samaan aikaan mulla oli useita suhteita. Yx niistä oli
kans samasta kaupungista kun mä. Hän tiesi, että olin varattu. Kun en tälle
jätkälle antanutkaan, hän haukkui mua pihtariksi ja kertoi jätkekaverille suh-
teestamme. Jätke jätti minut heti. Tämä vasikoinut jätke oli kuitenkin heti
valmiina jatkamaan suhdettamme, mutten suostunut. (97.)

Yhden illan jutut näyttäytyvät individualistisessa repertuaarissa valintana, jolloin myös
uskollisen parisuhteen normi on mahdollista kyseenalaistaa tai ainakin venyttää nor-
min konservatiiviseksi tulkittuja rajoja.

[Vastuurationaalinen] Minusta on surullista nähdä nuorten pilaavan suhteen-
sa sillä, että joka viikonloppu otetaan kännit ja hommataan suhde, joka ei
kestä kauempaa kuin vain sen illan. [Individualistinen] En voi kieltää, ettei-
kö se olisi mukavaa silloin tällöin, ja vielä mukavampaa on, kun kerrotaan
kavereille, mitä viikonloppuna tapahtui ja kenen kanssa ”nuoltiin”. (9.)

Kirjoittaja tuottaa lievennyksen katkelmaa edeltäneeseen vastuurationaaliseen tulkin-
taan yhden illan suhteista myöntämällä, että ”nuoleminen” on mukavaa silloin tällöin.

Kokemuksen myönteisyyttä lisää vielä se, kun illan tapahtumista pääsee raportoimaan kaveripiirissä. Kirjoituksen laatinut tyttö ei pelkää seksuaalista mainetta, koska hän liittyy yhden illan juttuihin kiinteästi kokemusten jakamisen kavereiden kesken. Honkatukia (1998, 168) sitä vastoin nostaa aineistostaan esille tapauksen, jossa tyttö altistuu huonolle maineelle juuri kehuskelemalla seksuaalisilla kokemuksillaan.

Vastuurationaalinen tulkinta pinnallisista seksisuhteista on kielteinen, koska niissä piilee itsensä ja muiden satuttamisen vaara.

[Vastuurationaalinen] En sano tätä pahalla mutta mitä luulet minä ne jätkät sua pitää?! Sun touhus ei tee hyvää sun omalletunnolle, maineelle eikä niille jätkille. Ota ittees niskasta kii ja kerro totuus niille jätkille. (99.)

Vastuurationaalisisissa tulkinnoissaan kirjoittajat painottavat, että harrastaessaan irtosuhteita tyttö saa huonon omantunnon, maineen ja lisäksi hän satuttaa myös poikia. Toisten hyvinvointiin vetoaminen on tyypillistä vastuurationaaliselle repertuaarille.

[Vastuurationaalinen] Jos harrastaa seksiä monien eri ihmisten kanssa, hajottaa vain itseään. Voi satuttaa myös muita, mutta loppujen lopuksi satuttaa eniten itseään. Jos on sitten kyseessä niin toivoton tapaus, ettei yksinkertaisesti voi elää ilman seksiä - pelkkää seksiä - on pakko sanoa, että käytä mieluummin käsiäsi! :) (147.)

Seuraavassa katkelmassa antiromanttinen tulkinta seksikeskeisestä seurustelusuhteesta tyhjänpäiväisenä suhteena on yhtenevä vastuurationaalisen tulkinnan kanssa. ”Toisaalta” on keino hallita kielellistä epäjohdonmukaisuutta.

[Antiromanttinen] Toisaalta en myöskään halua ns. tyhjänpäiväistä suhdetta, jossa seksi on ainoa yhdessäpitävä [sic] voima. [Vastuurationaalinen] Mutta toisaalta taas tällainen suhde on ainoa, jossa ei itseään satuta. Vaikeinta tässä kaikessa on se, että se kaikki on itsestä kiinni. Kukaan ei voi auttaa, pelot [sitoutumisen ja rakastumisen pelko] vain pitäisi uskaltaa kohdata...(154.)

Kirjoittaja esittää katkelman loppuosassa vastuurationaalisessa repertuaarissa poikkeuksellisen tulkinnan seksikeskeiselle suhteelle todetessaan, että pinnallisen suhteen hyvä puoli on se, ettei siinä satuta itseään. Itsensä satuttamisen ja pelkojen kohtaamisen pohtiminen kutsuvat esiin hyvinvointimetaforan, joten olen tulkinnut katkelman loppuosan kuuluvaksi vastuurationaaliseen repertuaariin.

Seuraavassa aineisto-otteessa kirjoittaja kertoo elämänsä suunnan muutoksesta. Hän päätti lopettaa irtosuhteet, vaihtaa kaveripiiriä sekä vähentää humalahakuista alkoholinkäyttöään.

[Individualistinen, vastuurationaalinen sävy] Sit kun suhteet alko lyhenee viäkin ja muuttu pinnallisemmiksi, niin mä päätin tehdä siihen lopun. (...)

[Vastuurationaalinen] Mun asiat alko rullaan hyvin sen jälkeen, kun vaihdoin kaveripiiriä. Mä en juo enää joka viikonloppu, enkä varsinkaan ihan känniin asti!

[Antiromanttinen] Enkä mä harrasta enää yhen-kahen viikon suhteita. En oo nytkään kenenkään kanssa. Mut oon silti onnellinen! Myös kavereilta saa rakkautta. Ei siihen aina tarvita poika-/tyttöystävää! (113.)

Hyödyntäessään antiromanttista ja vastuurationaalista repertuaaria tytöt tuottavat itsensä aktiivisina seksuaalisina toimijoina, jotka tekevät vastuullisia valintoja eivätkä anna kulttuurisen miesäänen (Holland ym. 1998) sanella oman seksuaalisuutensa ehtoja. Ilman seurustelusuhdettakin voi olla onnellinen.

7.2 Kyllä vai ei seksille

Seuraavaksi tarkastelen kolmea aineistosta tunnistettavaa tulkintaa sukupuoliyhdyntään odottamisesta. Konservatiivisen repertuaarin tulkinta odottamisesta perustuu siihen, että esiaviolliset seksisuhteet ovat väärin. Romanttisessa repertuaarissa odottamisen peruste määrittyy miehen kautta, kun repertuaarissa vedotaan pojan tunteista varmistumisen tärkeyteen. Vastuurationaalinen odottamisen tulkinta korostaa seksin odottamista, jopa seksistä kieltäytymistä, tytön itsensä vuoksi.

Seksi kuuluu avioliittoon

Konservatiivinen odottamisen tulkinta korostaa ”fiksuja” syitä, joita ovat vahinkoras-
kauden ja siitä mahdollisesti seuraavan abortin välttäminen sekä sukupuolitautilien, mu-
kaan lukien aidsin saamisen riski (138). Medikaalinen diskurssi tarjoaa rakennusaineita
konservatiiviseen tulkintaan.

[Konservatiivinen] Onko seksin harrastaminen ennen avioliittoa oikein?
Mun mielestä seksi kuuluu vasta avioliittoon ja [romanttinen] on hienoa
odottaa sitä yhtä, jonka kaa kokee ne asiat alusta loppuun saakka. (138.)

Avioliittoon asti odottaminen vaatii kuitenkin tahdonvoimaa, eikä se ole helppoa. Yh-
teinen päätös kuitenkin auttaa pidättäytymään seksistä. (142.) Vakaumukselliseen su-
kupuolimoraaliin kuuluvat selkeät päätökset, mikä ilmentää naisten vahvaa toimijuutta.
Salomäki (2004, 236) esittää Tosi Rakkaus Odottaa -liikettä kaksinaismoraalin haasta-
jaksi siinä, että sukupuoliyhdyntästä pidättäytymistä ennen avioliittoa edellytetään
yhdenmukaisesti sekä miehiltä että naisilta.

Tosi Rakkaus Odottaa -liike opettaa, että yhden illan jutuista tai pätkäseurustelusta
haetaan läheisyyttä esimerkiksi rikkiinäisen perhetaustan vuoksi. Seurauksena on kui-
tenkin ”pettymyksiä, särkyneitä sydämiä, hyväksikäyttöä ja vaikeuksia avautua toiselle
ihmiselle”. (Marjakangas & TRO-työryhmä 2000, 18.) Tämän tutkimuksen aineistosta
on konservatiiviseen repertuaariin sijoittamassani tekstissä tunnistettavissa samat sa-
nankäänteet, vaikka kirjoittaja ei eksplisiittisesti nimeä itseään liikkeen kannattajaksi.

[Konservatiivinen] Seksi ennen avioliittoa särkee sydämiä ja ihmissuhteita.
Seuraa uskottomuus, yksinäisyys, rakkaudettomuuden tunne. Itselle voi tulla
syyllisyyden tunne, pettymyksiä tai jäädä vääristynyt kuva sukupuolielämästä.
(138.)

Odotan kunnes olen varma pojan tunteista

Romanttisessa repertuaarissa odottamisen peruste määrittyy miehen kautta. Honkatu-
kia (1998, 155) todentaa aineistostaan tyttöjen ihanteen odottaa sukupuoliyhdyntää

siihen saakka, että he ovat varmoja sekä omista että pojan tunteista. Tytöt haluavat varmistua siitä, että poika on halukas jatkamaan seurustelua myös seksikokemusten jälkeen (Vuori 1988). Neitsyyden menettäminen pojalle, jota kohtaan tytöllä ei olisi tunteita tai erityisesti joka ei välittäisi työstä, voi olla riski tytön maineelle. Tämän takia kohtalopertuaarista kumpuava tulkinta ensimmäisen yhdynnän oikeasta ajankohdasta, neitsyyden menettämisestä, tarvitsee oikeuttaa rakkaudella. (Viittaus tunteista varmistumiseen on alleviivattu.) Ensimmäisen yhdynnän hyväksyttävyyttä lisää edelleen se, ettei se tapahtunut lyhyessä suhteessa vaan vakaalla pohjalla olevassa seurustelusuhteessa.

[Kohtalo] Neitsyys meni about 8 kk:n seurustelun jälkeen viime keväänä, "vasta" 18-vuotiaana. Mä olin aina ollu sitä mieltä, et se menee sit ku menee, [Romanttinen] mut sellasen kans josta mä todella välitän ja joka välittää musta. Ja niin se meni... Ja ollaan muuten vieläkin yhdes, elokuus tuli vuosi täyteen. (148.)

Voi kuitenkin pohtia, onko neitsyyden menettäminen sittenkään aina seksuaalisena subjektina voimattoman tytön kohtalo (ks. Saarikoski 2001, 206), niin kuin menettäminen perinteisesti tulkitaan, vai onko neitsyyden menettämisestä tullut kulttuurisesti hyväksyty kielellinen ilmaus, jolla viitataan ensimmäiseen sukupuoliyhdyntään. Tytöt viittaavat neitsyyden menettämiseen myös ilman perusteluja, toisin sanoen sitä ei aina tarvitse puolustella. Tyttö, joka kertoo olevansa raiskauksen uhri, määrittelee menettäneensä neitsyyden ”sillä ’ei toivotulla’ tavalla” (81). Neitsyyden voisi siis menettää myös toivotulla tavalla, mutta silti kyseessä olisi neitsyyden menettäminen.

Minulla on oikeus odottaa

Nuorisokulttuurissa, jossa seurustelu on keskeistä ja seksi on seurustelusuhteen kulmakivi, seksistä kieltäytyminen on radikaalia vastarintaa. Van Roosmalenin (2000) mukaan kieltäytyminen on patriarkaalisen seksuaali-ideologian kyseenalaistamista, mistä osoituksena on seksistä kieltäytyvän tytön halventaminen. Saarikoski (2001) nimeää seksistä kieltäytymisen erotiikkalakoksi. Naiset eivät suostu luovuttamaan seksuaalisuuttaan miesten käyttöön, vaan tekevät protestinsa avulla näkyviksi yhteisön seksuaalisopimuksen huonot ehdot. Saarikoski liittää erotiikkalakon ”hyvä jätkä” -strategiaan,

jonka hän tunnistaa yhtenä tyttöjen tapana vastustaa huoran mainetta. Kun nainen muokkaa itsestään ”hyvän jätkän”, hän pakottaa itsensä kieltämään sukupuolensa. Miehisuus asetetaan kulttuuriselle jalustalle, jolle naistenkin tulee pyrkiä. Kulttuurisesti naisen esiintyminen hyvänä jätkänä on alistumisen strategia. (Saarikoski 2001, 203–204.)

Erotiikkalakko voidaan tulkita myös aktiiviseksi vastarinnaksi, jonka avulla tytöt rakentavat vastuurationaalista seksuaalisuutta. Tytöt jäävät vastarinnan tunteidensa kanssa kuitenkin usein yksin, onhan vastarinta nimenomaan vallitsevien tulkintojen, kulttuurisesti vahvojen diskurssien, vastustamista: ”Tunnen olevani yksin ongelmani [seksistä kieltäytymisen seuraukset] kanssa; eikö kukaan muu nuori ajattele samoin (108)?”

Seksisuhteista pidättäytyminen on antiromanttinen valinta silloin, kun jatkuvat ihmishuohdetragediat kyllästyttävät (111). Seuraavassa vastuurationaaliseen repertuaariin kuuluvassa katkelmassa kirjoittaja vetoaa itsensä kunnioittamiseen perustellessaan ryhtymistään vapaaehtoiseen selibaattiin.

[Vastuurationaalinen] Siksi olen ruvennut vapaaehtoiseen selibaattiin; kunnioitan itseäni liikaa jatkaakseni näitä pelottavia kokemuksia. Siitä on seurannut, että suhteeni vastakkaiseen sukupuoleen ovat täysin katkenneet. En enää edes pysty seurustelemaan, sillä suhteen muuttuessa vakavaksi eteen tulisi taas hetki, jolloin poika odottaisi saavansa rakastella.

Olen yrittänyt vältellä romanttisia tilanteita, mutta pojat kokevat seksin äärimmäisen tärkeäksi osaksi seurustelua. Kieltäytymisellä olen aiheuttanut vain loukkaantumisia, turhaumia ja pahaa mieltä. Koen ongelman kuitenkin niin raskaaksi, etten voi enää jatkaa seksiin alistumista. (108.)

Rakastelu on romanttisessa repertuaarissa tuotettu seksin vertauskuva. Vastuurationaalissa repertuaarissa rakastelu voidaan tulkita myös kielteiseksi velvollisuuseksiksi. Vastuurationaalinen nainen joutuu välttelemään romanttisia tilanteita, koska hän kunnioittaa itseään eikä halua alistua seksiin. Tämä naiskuva on täysin päinvastainen patriarkaalille naiskuvalle, jonka keskiössä on romantiikka. Naistenhan tulisi tavoitella romanttisia tilanteita, jotka vakuuttavat naisen yhä uudestaan miehen rakkaudesta ja

oikeuttavat tilanteista seuraavan seksin (”pojat kokevat seksin äärimmäisen tärkeäksi osaksi seurustelua”). Vastuurationaalinen tyttö kantaa kuitenkin huolta myös pojista, jotka loukkaantuvat, turhautuvat ja pahoittavat mielensä, kun heidän seksuaaliset pyrkimyksensä torjutaan (ks. Näre 1991).

Sukupuolten kamppailu seksistä on liian usein oikeustaistelu: kumman oikeus toisen ruumiiseen painaa vaa’assa enemmän. Jos poika katsoo oikeudekseen vaatia seksiä seurustelusuhteessa, jää tytön vaihtoehdoiksi joko suostua tai kieltäytyä. Vapaaehtoinen selibaatti on velvollisuusseksistä kieltäytymistä. Ilmaisuna velvollisuukseksi sisältää oletuksen, että seksi kuuluu seurustelusuhteeseen riippumatta tytön tunteista seksin harrastamista kohtaan (Saarikoski 2001, 210–211). Ainoastaan vapaa valinnan mahdollisuus on oikea valinnan mahdollisuus. Millainen nainen sitten on vapaa valitsemaan? Nainen, joka vastustaa miesten oikeutta vaatia seksiä tunnustamalla oikeuden päättää omasta ruumiistaan kaikissa tilanteissa.

[Vastuurationaalinen] Mutta minä saan voimaa ja lohtua siitä, että minulla on oikeus olla "valikoiva" ja "nirso", kuten monet ehkä minusta ajattelevat - minulla on oikeus vaatia poikaystävältäni kunnioitusta, minulla on oikeus päättää omasta ruumiistani. Meillä on oikeus.

Aion odottaa seuraavaa kertaa kunnes löydän jonkun, jonka kanssa voin puhua asiasta ilman että hän suuttuu ja haukkuu minua pihtariksi. (110.)

Vastuurationaalisessa seksuaalisuuden tulkinnassa kirjoittaja tunnistaa patriarkaalisen valta-asetelman (van Roosmalen 2000), jonka mukaan pojilla on kiistämätön oikeus vaatia seksiä ja tytöille jää vain ”oikeus” pitkittää suostumustaan ollakseen varmoja pojan todellisista tunteista. Rakkaus oikeuttaa seksisuhteen ja tekee siitä sosiaalisesti hyväksyttävän. Vastentahtoinen seksiin suostuminen on kuitenkin alistumista. Kirjoittaja vastustaa kulttuurisesti vahvaa miesääntä, joka Hollandin ym. (1998, 187–188) mukaan määrittelee tytön seksisuhteen portinvartijaksi, joka lopulta aina suostuu seksiin tai kärsii kieltäytymisen seuraukset. Vastarinta kiteytyy oman ruumiin kunnioittamiseen, jota tyttö edellyttää sekä itseltään että poikaystävältään.

Seuraavien katkelmien kirjoittajat eivät mielestään itse odottaneet seurustelun ja seksin suhteen ”oikeaa aikaa”. Tytöt pohtivat, että heidän vastuurationaaliset kannanottonsa

omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen ja seurustelun aloittamisen lykkäämiseen saataan tulkita moralisoivaksi ”lässyttämiseksi” (67) tai saarnaamiseksi ja ylisuojeluksi (69), minkä vuoksi he puolustautuvat vetoamalla omiin kokemuksiinsa. Huolehtimalla kanssasisaristaan, jotta nämä eivät tekisi samoja virheitä, tytöt tuottavat vastuurationaalista seksuaalisuutta.

[Vastuurationaalinen] Tahdon kuiteskin vaan suojella sua ja sun kanssakärsijöitä maailman toiseksi suurimmalta helvetiltä (vain perheväkivalta on pahempaa).

Jos sä oot vähänkään kiinnostunut ittestäs ja hyvinvoinnistas niin odota oikeeta aikaa. Lässyn lässyn, mutta se on ihan tosi juttu, ettei liian aikaisin aloitettu seurustelu tee sua onnelliseksi, pahimmassa tapauksessa se vaan tuho sun elämäs. (67.)

[Vastuurationaalinen] Ajattele tätä, Tammenterho, ja muista, että tehtyjä asioita et saa tekemättömiksi. Siksi olisikin parempi antaa ajan vähän kuluu, ennen kuin astut näille uusille elämänalueille. Ehdit kokea vielä paljon kauniita asioita, kunhan maltat vain odottaa.

Pysy omana itsenäsi ja jaksu edelleen haaveilla; se on tärkeintä elämässä. (69.)

7.3 Sukupuolimoraali seksuaalisuuspuheen ideologisena seurauksena

Seksi ja seksuaalisuus ovat hedelmällisiä moraalisen pohdinnan aiheita. Kirjoittaessaan seksiin liittyvistä ajatuksistaan ja kokemuksistaan tytöt rakentavat seksuaalisuuttaan. He myös tuottavat ja uusintavat seksuaalisuutta määrittelevää sukupuolimoraalia esimerkiksi eri repertuaarien vastakkainasetteluissa. Vastarintaa voidaan rakentaa tehokkaasti repertuaarien välisten viittausten avulla. Ronkainen (1994a, 15) toteaa, että seksistä puhutaan aina seksuaalimoraalisessa kehyksessä, jolloin seksiä tarkastellaan oikean ja väärän sekä hyvän ja pahan määreiden valossa. Sukupuolimoraali on kulttuurinen keino kontrolloida tyttöjen seksuaalisuutta.

Kun kielenkäyttöä tutkitaan diskurssianalyttisesti, kiinnitetään huomiota kulttuurisesti jaettuihin kielenkäyttötapoihin eikä yksilöiden välisiin kielenkäytön eroihin. Tulkinta-

repertuaarit, joita tytöt hyödyntävät merkityksellistäessään seksiä ja seksuaalisia suhteita, eivät kuitenkaan suoraan kerro, millaista sukupuolimoraalia he omassa elämässään noudattavat.

Oikein ja väärin

Konservatiivinen sukupuolimoraali rakentuu lähtökohtaisesti periaatteille, joita luonnehtii ehdottomuus. Kaiken ei tulisi olla ”tingittävässä”, koska moraalissa sisältää oletuksen absoluuttisesti oikeista ja vääristä teoista. Konservatiiviselta moraalilta putoaisi pohja pois, jos jokin vaihtoehtoinen moraalikäsitelmä tunnustettaisiin samanarvoiseksi. Tiukan linjan konservatiivisen moraalin vastakohta on siten moraalittomuus.

Kirjoittajat tuottavat konservatiivista moraalista kritikoimalla vallitsevaa moraalista rappiota. Moraalinen rappio on konservatiivisen moraalin näkökulmasta yksi individualistisen moraalin metafora. Aineistosta on tunnistettavissa kaksi erilaista tapaa konstruoida moraalinen rappio: ensinnäkin vetoaminen oikean ja väärän rajojen liudentumiseen ja toiseksi sukupolviajattelu. Moraalisen rappion konstruointiin kuuluu olennaisesti ”menneiden hyvien aikojen” ihannoiti.

[Konservatiivinen] Se [seksin odottaminen avioliittoon saakka] on vastakohtana nykyään vallitsevalle hötkyilylle ja halujentalutusnuorassa [sic] kulkemiselle. Harvassa ovat enää ne ihmiset joita tosiaan voisi sanoa Tosi Mieheksi tai Naisiksi, koska juuri kellään ei ole mitään periaatteita joiden takana seisoa vaan aivan kaikesta voidaan tinkiä.

(...)

Se, että aviorikoksesta tehdään hauska ja virkistävä juttu on oksettavaa, mutta tämäkin osoittaa vain sen missä mennään (141).

Konservatiivisen moraalin mukaan hedonistinen, nautintokeskeinen suhtautuminen seksiin on halujen talutusnuorassa kulkemista ja tunteiden johdateltavaksi alistumista, jolloin ihmisen oma toimijuus näyttää heikolta. Päätäväisyys ja lujuus, jotka ilmentävät vahvaa voimallistumista, liitetään periaatteista kiinni pitämiseen.

Konservatiiviseen moraaliin kuuluu myös sukupolviajattelu, jonka mukaan vanhempien tulisi siirtää ”oikeita arvoja” jälkipolvilleen. Seuraavassa katkelmassa kirjoittaja osoittaa, että nuoret eivät välttämättä opi enää kotona, mikä on oikein ja mikä väärin. Hän vetoaa perheeseen, jonka tulisi tukea moraalin kehittymistä.

[Konservatiivinen] En mä halua tuomita ketään, jotka harrastaa esiaviollista seksiä. Eihän ne välttämättä tiiä siinä olevan mitään väärää. Monella on myös rikkinäinen perhetausta ja turvaa ja hyväksyntää etitään sit jostain muualta. (138.)

Vakaumuksellinen seksuaalisuuden tulkinta haastaa sosiaalitieteellisessä tutkimuksessa usein itsestäänselvyytenä pidetyn näkemyksen kristillisyydestä seksuaalikielteisenä uskontona (ks. Kontula 1989, 123; 1993a, 54; Ronkainen 1994a, 13).

[Vakaumuksellinen] Jumala on luonut ihmisen seksuaaliseksi olennoiksi tarkoituksella ja haluten antaa puolisoille riemullisen tavan iloita toisistaan (142).

Vakaumuksellisen näkemyksen mukaan seksuaalisuus ei siis ole kielteinen asia sinänsä, oikeassa yhteydessä eli avioliitossa toteutettuna. Seksuaalisuuden kontrolloiminen on kuitenkin oikeutettua.

Vakaumuksellisuus on vaihtoehto, altavastaaaja, hallitseville moraalikäsityksille. Tämä ilmenee selkeästi Tosi Rakkaus Odottaa -liikkeen ideologiassa. Liike määrittelee itsensä radikaaliksi protestiliikkeeksi, ”joka tarjoaa yleisestä mielipiteestä täysin poikkeavan seksuaalisen käyttäytymisen vaihtoehdon” (Marjakangas & TRO-työryhmä 2000, 7). Vakaumuksellisen sukupuolimoraalin ehdottomuus ilmenee musta-valkoisuutena, hyvän ja pahan vastakkainasetteluna. Seuraavassa katkelmassa kirjoittaja kehystää avioliitossa harjoitetun seksin ainoaksi mahdollisesti myönteiseksi tavaksi toteuttaa seksuaalisuutta, kun hän asettaa sen vastakkain raiskauksen ja muun seksuaalisen hyväksikäytön kanssa.

[Vakaumuksellinen] Väärässä yhteydessä ja synnin seurauksena seksin tarkoitus kuitenkin vääristyy; kukapa meistä haluaisi tulla raiskatuksi tai muutenkaan seksuaalisesti hyväksikäytetyksi (142).

Kohtalousko vapauttaa vastuusta

Millainen moraalitietäminen rakentuu kohtalon varaan? Kohtaloon vetoamalla voi vapauttaa itsensä vastuusta, koska väärin tulkittuihin asioihin ei voi kuitenkaan vaikuttaa. Suoninen (1993b, 143) pohtii, että kulttuurissamme vallitseva tulkinta omia tekoja koskevasta vastuusta edellyttää valinnan mahdollisuutta, toisin sanoen valinnan mahdollisuuden puuttuminen vapauttaa vastuusta. Kohtalopertuaarissa on keskeistä kielellisesti tuotettu valinnan mahdollisuuden puuttuminen, toisin ilmaistuna olosuhteinen pakko, joka ei ole sidoksissa välttämättä olosuhteiden fyysiseen pakottavuuteen, esimerkiksi väkivallalla uhkaamiseen.

[Kohtalo] Minäkin tulin raskaaksi omaa (ja poikaystäväni) tyhmyyttäni, nyt saan kärsiä siitä lopun ikääni (120).

Rakkaus oikeuttaa

Romanttisen sukupuolimoraalin voi tiivistää ajatukseen rakkaus oikeuttaa.

[Romanttinen] Nyt on puhuttu kamalasti siitä, mikä olisi "hyvä aika" menettää neitsyys. Mun mielestä se ei katso aikaa, eikä sitä, onko naimisissa vai ei. Siihen riittää pelkkä rakkaus. (145.)

Seksuaalinen hyväksikäyttö on kulttuurisesti tuomittavaa, joten sen hyväksyminen omalle kohdalle vaatii perustelun. Suoninen (1993b, 125) nimeää puolustautumisen ”kulttuurisesti potentiaalista kritiikkiä vastaan” itsetodisteluksi. Hänen mukaansa itsetodistelu kohdistuu julkilausumattomiin mutta kulttuurisesti vahvoihin näkökulmiin. Seuraavan aineisto-otteen kirjoittaja oikeuttaa hyväksikäytön vetoamalla kahteen kertaan rakkauteensa seurustelukumppania kohtaan.

[Romanttinen] -95 heinäkuussa aloin seurusteleen yhen jätjän kans, jota rakastin tosi paljon. (...)

Se jätkä oli mua kaks vuotta vanhempi ja se alko käyttää mua seksuaalisesti hyväkseen. Mä vaan hyväksyin sen, koska mä rakastin sitä. (67.)

Hyväksikäyttö alkoi kirjoittajan ollessa seitsemännellä luokalla. Yhdeksännellä luokalla hänen ystävänsä onnistuivat raottamaan rakkauden sumuverhoa, minkä seurauksena kirjoittaja pohtii näin jälkepäin suhteen olleen hänen elämänsä ”pahin virhe” ja ”tuskallisimmin helvetti”. Vastuurationalisuuteen liittyvässä antiromanttisessa vastarinnassa rakkaus ei oikeuta loukkaamaan ihmisarvoa. Miehellä ei ole itsestään selvää oikeutta naisen ruumiiseen.

Romanttisessa sukupuolimoraalissa on tunnistettavissa konservatiivisia äänenpainoja, vaikka toisaalta tytöt tuottavat romantista sukupuolimoraalia juuri vastarintana konservatiiviselle käsitykselle seksin odottamisesta avioliittoon saakka. Sekä konservatiivinen että romanttinen tulkinta sukupuoliyhdyntämisestä korostaa, että vain oman rakastetun kanssa koettu seksi on myönteinen kokemus. Käyttäessään näitä repertuaareja tytöt tuottavat kuitenkin erilaista sukupuolimoraalia: konservatiivinen moraalitulkinta korostaa avioliittoa ”naimalupana”, romanttiseen moraalitulkintaan riittää pelkkä rakkaus.

[Romanttinen, viittaukset konservatiiviseen repertuaariin alleviivattu] Seksi on lahja. Ei sitä kannata antaa kenelle tahansa. Kun nainen ja mies harrastavat seksiä, heistä tulee yhtä. Mieti siis, kenen kanssa haluaisit olla sitä, yhden illan tuttavuuden kanssa vai ihmisen, jota rakastat ja joka rakastaa sinua. Itse valitsisin jälkimmäisen. Kun kaksi ihmistä rakastaa toisiaan, ei mielestäni seksissä ole mitään väärää, vaikka ei naimisissa oltaisikaan. (147.)

Tytöt hyödyntävät romantista tulkintarepertuaaria arvostellessaan yhteiskunnan eritöistymistä. Kriittikissä he asettavat seksin ja rakkauden vastakkain. Romanttisessa repertuaarissa moraalinen rappio viittaa seksin palvomiseen rakkauden kustannuksella. Pelkkä seksi ei riitä hyvän suhteen perustukseksi (77).

[Romanttinen] Mun mielestä seksi on nostettu sille jalustalle, jolle vielä joku vuosikymmen sitten kuului rakkaus. Ennen rakkaus oli se mitä tavoiteltiin,

ja seksi oli intiimi, pyhä asia, joka tuli rakkauden myötä mahdolliseksi. Silloin ”suhteetkin” olivat pidempiaikaisia ja kestävämpiä. (76.)

Arvostelu ja moralisointi kielletty

Itsenäisyys ja yksilön vapaus ovat individualistisessa moraalissa keskeisiä arvoja. Sek-suaalisuuden toteuttaminen on ”jokaisen oma asia” (143), joten toisten mielipiteiden arvostelu ja toisten ratkaisujen moralisointi ovat individualistisen tulkinnan mukaan sosiaalisesti kiellettyjä.

Jälkimodernissa kulttuurissa ehdottomat moraaliset totuudet ovat pitkälti murentuneet. Individualistista sukupuolimoraalia voi verrata arvojen valintamyymälään, jossa kaikki on kaupan. Individualistinen moraalitakin vastarinnaksi konservatiivisen mo-raalin ehdottomuudelle. Jälkimodernin ihmisen on tarkoitus itse koota moraalinsa val-mistusaineet tuosta valintamyymälästä, eikä toisen ostoskorin sisältöä ole ”poliitti-sesti korrektaa” arvostella: ”Kukin meistä on vapaa valitsemaan oman tapansa [toteut-taa seksuaalisuuttaan] ja omat partnerinsa” (139). Seksuaalisuuteen liittyvien moraalisten valintojen tuomitseminen on kulttuurisesti sanktioitua. Tuomitsemattomuuden normi on kulttuurisesti niin vahva, että se on vaikuttanut myös konservatiivisesta re-pertuaarista kumpuaviin tulkintoihin. Konservatiivisen moraalin ehdottomuus ei ole enää aukotonta.

[Konservatiivinen] Periaatteessa olen itsekin seksin avioliittoon säästämisen kannalla. En kuitenkaan ole täysin esiaviollista seksiä vastaan. Vaikka olenkin asettanut omaksi tavoitteekseni pitää itseni neitsyenä papin aameneen asti, en tyrkytä periaatteitani muille. (147.)

Seksuaalimoraalin muutos ilmenee myös siinä, miten konservatiivisesta repertuaarista nousevia seksuaalisuuden tulkintoja vastustetaan. Kun tytöt pitävät seksin odottamista avioliittoon saakka vanhanaikaisena, he osoittavat, että aika on ajanut tiettyjen ajattelu-tapojen ohitse eivätkä ne enää päde ainakaan kaikkien elämässä. Konservatiivisten tulkintojen vastarinta tekee näkyväksi konservatiiviseen moraliin kuuluvan sukopol-viajattelun, jonka kirjoittajat individualistisessa vastarinnassaan kyseenalaistavat.

[Konservatiivinen] Mutsin mielestä seksiä ei saa harrastaa kuin yhden ja saman kanssa, ja sitteki mieluiten vasta aviossa. [Individualistinen vastarinta] Toi ajatus alkaa olla jo pikkusen vanhanaikainen nykyään. (78.)

Kenenkään tekoja ei saa moralisoida, koska yhteistä moraalista mittapuuta, jonka mukaan tekoja voisi tuomita oikeiksi tai vääriksi, ei ole olemassa. Kollektiivisen moraalin eli yhteisössä tai laajemmin yhteiskunnassa jaettujen moraalikäsitteiden murtuminen ei kuitenkaan tarkoita, että ihmiset olisivat luopuneet yksilöllisistä tavoistaan nimeltä asioita oikeiksi tai vääriksi. Yksilöllisiä käsitteitä ei kuitenkaan saisi pitää parempana kuin omista näkemyksistä eriäviä jonkun toisen yksilöllisiä käsitteitä tai tarjota omia näkemyksiään muille ainoina oikeina ajattelutapoina. Yksilöllisyyttä rakennetaan sanoutumalla irti jaetuista arvoista. Kun ei arvostele kenenkään periaatteita tai elämäntyyliä (113), puhuu vain omasta puolestaan.

[Individualistinen, vastuurationaalinen sävy] Sit kun suhteet alko lyhenee viäkin ja muuttu pinnallisemmiksi, niin mä päätin tehdä siihen lopun. Älkää nyt käsittäkö väärin. En mä halua arvostella kenenkään periaatteita. Ei ollu vaan mulle sopiva elämäntyyli. No, jokainen tossa tilanteessa oleva tekee oman ratkaisunsa. (113.)

Periaate viittaa yleensä konservatiiviseen moraalisiin, mutta periaatteiden arvostelun kieltävässä kulttuurissa irtosuhteiden hyväksyminenkin voi olla periaate.

Oikein ja turvallisesti

Kulttuurisesti vahva tulkinta nuorten vakituisesta parisuhteesta olettaa, että suhteeseen kuuluu myös sukupuoliyhdyntöjä, joten vastuurationaalinen, järkevä nainen huolehtii aina ehkäisystä eli esimerkiksi ”syö pillereitä”. Jos näin ei kuitenkaan toimi, poikkeavaa käyttäytymistä joutuu perustelemaan esimerkiksi kirjoittajan tapaan sukupuolielämän epäsäännöllisyydellä.

[Vastuurationaalinen] Meillä ei oo mitään mahdollisuutta hankkia lasta, eikä me sellasta haluttaiskaan. Sen takia me käytetään joka kerta asianmukaista

ehkäisyä, sitä niin turvallisesti ja varmaksi kutsuttua mahtavaa kumimiestä, kondomia. (...)

Mun ei oo mitään järkeä syödä pillereitä, koska meidän sukupuolielämä ei oo todellakaan säännöllistä. Toisaalta, [konservatiivinen] mihinkään muuhun vaihtoehtoon ei voi enää luottaa, paitsi selibaattiin. [Hedonistinen] Mutta kuka nyt siinä eläisi, kun elämästä voi nauttiakin? Nauttia, [vastuurationaalinen] tietysti oikein ja turvallisesti. (78.)

Kirjoittaja keskeyttää vastuurationaalisen ehkäisypohdintansa esittämällä selibaattia ehkäisymenetelmäksi. ”Toisaalta” on Suonisen (1993b, 145) mukaan yksinkertaisin keino sovittaa kielen ristiriitaisuutta, jota repertuaarien vaihdokset aiheuttavat. Kirjoittaja haastaa konservatiivisen tulkinnan selibaatista ainoana täysin varmana ehkäisymenetelmänä hedonistiseen repertuaarin sijoittuvalla kysymyksellä ”Mutta kuka nyt siinä eläisi, kun elämästä voi nauttiakin?”. Hedonistisen tulkinnan mukaan seksuaalisuus on tarkoitettu nautittavaksi – myös naisille. Mutta nainen ei nauti vastuuttomasti vaan ”*tietysti* [kursiivi AN] oikein ja turvallisesti”. Vastuurationaalinen eetos säilyy loppuun saakka, kun nautintoa korostavalle seksuaalisuudelle asetetaan vastuurationaaliset rajat, jotka voidaan tulkita myös moraalisesti hyväksyttäväksi. Näin ollen nauttiminen seksistä, jossa ehkäisy laiminlyödään, ei ole moraalisesti hyväksyttävää.

8 Yhteenveto ja pohdinta

Tämän tutkimuksen tavoitteena on ollut tunnistaa kulttuurisia tulkintaresursseja, seksuaalisuuden tulkintarepertuaareja, joiden avulla tytöt tekevät nuorten palstalle kirjoittamissa kirjeissään ymmärrettäviksi seksiä ja seksuaalisia suhteita. Eri tulkintarepertuaareja käyttäessään tytöt konstruoivat seksuaalisuuttaan. Samalla he uusintavat ja toisaalta kyseenalaistavat ja muokkaavat kulttuurimme monimuotoista sukupuolimoraalia, joka voidaan tulkita kirjallisesti ilmaistun seksuaalisuuspuheen ideologiseksi seuraukseksi. Koska kiinnostukseni on ollut nimenomaan kulttuurisesti jaetuissa seksuaalisuuden tulkinnoissa ja niiden ideologisten seurausten tarkastelemisessa, tutkimuksen

perusteella ei tule vetää johtopäätöksiä yksittäisten toimijoiden (kirjoittajien) sukupuolimoraalista.

Taulukossa 4 on esitetty, millaisena tyttöjen seksuaalinen toimijuus näyttäytyy eri repertuaareissa. Konservatiivisessa repertuaarissa tytöt näyttäytyvät periaatteissaan lujiina toimijoina. Itsekontrollin perusteet ovat kuitenkin muiden määrittelemät. Romanttisessa repertuaarissa tyttöjen toimijuudesta muodostuu ambivalentti, koska toimijuus määrittyy miehen kautta. Rakkaus oikeuttaa seksin. Kohtalorepertuaarissa tytöt puolestaan näyttäytyvät olosuhteiden uhreina.

Taulukko 4. Tyttöjen seksuaalinen toimijuus eri tulkintarepertuaareissa.

Tulkintarepertuaari	Toimijuus (+/-) ja seksuaalisuuden kontrollointi Miten tyttö esittää itsensä naisena?
Konservatiivinen (Vakaumuksellinen)	+, päättäväinen, itsekontrolli, jonka perusteet on määriteltä esim. Raamatussa
Kohtalorepertuaari	–, olosuhteiden uhri, passiivinen
Romanttinen	+/-, nainen tarvitsee miehen kumppaniksi tullakseen ehjäksi ja ollakseen onnellinen, rakkauden oikeuttamaa seksiä ei tarvitse kontrolloida
Individualistinen (Hedonistinen)	+, itsenäinen, riippumaton, vastustaa muiden harjoittamaa kontrollointia
Vastuurationaalinen (Antiromanttinen)	+, aktiivinen, itsekontrolli, vastustaa miehistä määrittelyvaltaa, ilman seurustelusuhdettakin voi olla onnellinen

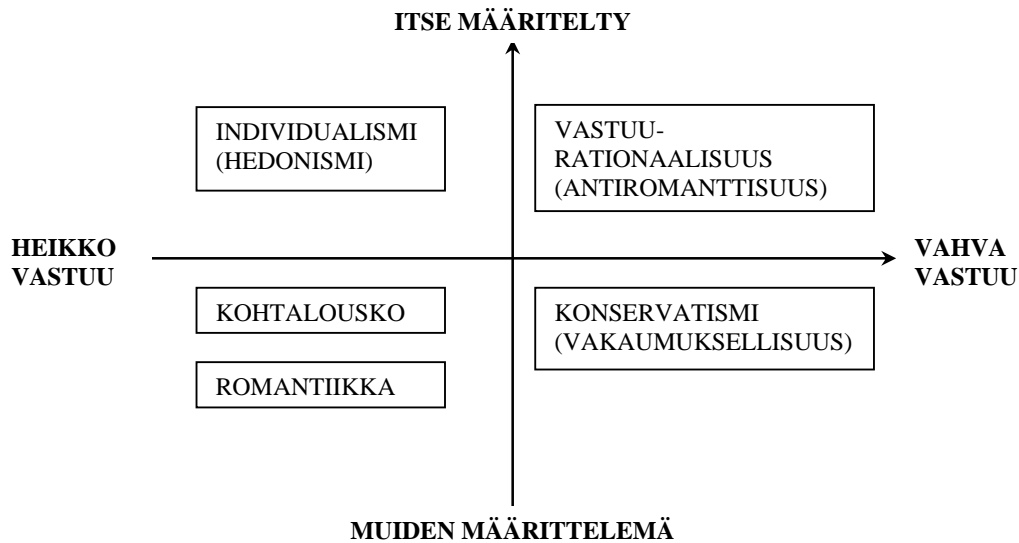
Eri repertuaareja voidaan käyttää myös saman asian ajamiseen. Esimerkiksi esiaviollista seksiä voidaan oikeuttaa sekä romanttisen että hedonistisen repertuaarin avulla. Oleellista tässä on kuitenkin se, että romanttinen ja hedonistinen repertuaari tuottavat erilaista seksuaalisuutta ja naiseutta. Odottamista tarkastelevassa luvussa 7.2 olen tuonut esille, miten samaa asiaa perustellaan eri repertuaarien avulla. Konservatiivinen, romanttinen ja vastuurationaalinen seksin odottamisen tulkinta tuottavat tytöt erilaisina seksuaalisina toimijoina.

Tässä tutkimuksessa olen erottanut vastuurationaalisen ja individualistisen tulkintarepertuaarin toisistaan (vrt. Näre & Lähteenmaa 1992), vaikka eronteko voi joissain kohdilla tuntua keinotekoiselta. Tämän tutkimuksen aineiston perusteella tytöt rakentavat seksuaalisuudesta itkeskeisempää kuvaa individualistisen ja hedonistisen tulkintare-

pertuaarin avulla kuin vastuurationaalisen repertuaarin kautta. Individualistiselle repertuaarille leimallinen riippumattomuus näyttäytyy välillä seurauksista piittaamattomuutena myös itseä kohtaan. Seksuaalikasvatuksessa tämä on nimetty riskikäyttäytymiseksi. Vastuurationaalisessa repertuaarissa ”itsekkyyks” puolestaan tarkoittaa omien rajojen kunnioittamista eli oman ja muiden toiminnan aiheuttamien seurausten arvioimista. Tämä käy selkeästi ilmi tyttöjen kertoessa vapaaehtoisesta selibaatista ja seksistä kieltäytymisestä (ks. luku 7.2).

Individualistisessa ja vastuurationaalisessa repertuaarissa tytöt esittävät itsensä voimallistuneina, oman seksuaalisuutensa suhteen vahvoina toimijoina. Repertuaareissa toimijuus on kuitenkin erilaista. Individualistinen toimija tekee, mitä itse tahtoo seurauksia punnitsematta. Vastuurationaalinen toimija puolestaan ottaa huomioon, mikä on omalle ja myös toisten hyvinvoinnille parasta. Jatkotutkimuksessa olisi kiinnostavaa syventää individualismin ja vastuurationaalisuuden rajapinnan tarkastelua ja pohtia niitä valintatilanteita, joissa oma ja toisten hyvinvointi ovat ristiriidassa keskenään. Valinnan tarkasteluun kuuluu myös individualismin ja kohtalouksen rajaviiva, joka saattaa olla hyvinkin häilyvä. Kiinnostavia kysymyksiä ovat esimerkiksi, milloin ja miksi epäsovinnaisesta valinnasta tulee ajautumista ja millaisessa kulttuurisessa ympäristössä tytöt tekevät seksuaalisia valintojaan. Toisin sanoen millaiset institutionaaliset esteet rajoittavat valintatilanteiden mahdollisuuksia?

Kuviossa 1 on esitetty tyttöjen eri tulkintarepertuaareissa uusintamat ja muokkaamat seksuaali-ideologiat suhteessa seksuaalisuuden kontrollin määrittelyyn (ks. taulukko 4) ja moraaliseen vastuuseen. Moraalisella vastuulla tarkoitan sitä, miten seksuaali-ideologiassa otetaan huomioon oman ja toisten toiminnan seuraukset. Ideologisessa romantiikassa, kohtalouksessa ja individualismissa moraalinen vastuu on konservatismiin ja vastuurationaalisuuteen verrattuna heikkoa. Ideologisessa romantiikassa merkityksellistä on oman toiminnan vaikutus parisuhteeseen mutta ei välttämättä aina tytölle itselleen tai muille. Kohtaloukselle on leimallista välinpitämättömyys, koska oman tai muiden toiminnan seurauksiin ei lopulta voi vaikuttaa. Myöskään individualismissa toiminnan seurausten pohtiminen ei ole keskeistä, koska seksuaalisuuteen liittyvät valinnat ovat lähtökohtaisesti ”jokaisen oma asia” (143). Konservatismissa vastuu ilmenee tekojen arvioimisena oikein–väärin-akselilla. Vastuurationaalisuudessa on keskeistä vastuu omien tekojen seurauksista sekä itselle että toisille.

Kuvio 1. Tyttöjen eri tulkintarepertuaareissa uusintamat seksuaali-ideologiat suhteessa seksuaalisuuden kontrollin määrittelyyn (pysty akseli) ja moraaliseen vastuuseen (vaaka-akseli).

Nelikentän tarkoitus ei ole esittää tulkintarepertuaarien tuottamia seksuaali-ideologioita staattisina eikä olettaa, että seksuaalisuuden saamat tulkinnat voi yksinkertaisesti redusoida nelikenttään. Esitystapa kuitenkin mahdollistaa repertuaarien erilaisien funktioiden tarkastelun. Erityisen hedelmällistä on pohtia repertuaarien lomittumista vastarinnan näkökulmasta. Diagonaaliset vastinparit, esimerkiksi konservatismi ja hedonismi, tukeutuvat toisiinsa tuottamalla omaa tulkintaa seksuaalisuudesta vastinparin tulkintaa vastustamalla. Vastarintaa tuotetaan tosin myös muiden kuin ristikkäisten vastinparien välillä. Esimerkiksi romanttinen tulkinta rakkaudesta, joka oikeuttaa seksin ennen avioliittoa, on vastarintaa konservatiivisen moraalin odottamisen ihanteelle. Kirjoittajat nostavat hedonistisessa repertuaarissa puolestaan esiin ”nauttimisen elämän iloista” (145), ja kritikoivat samalla konservatiivista tulkintaa esiaviollisten seksisuhteiden kielteisistä seurauksista.

Kohtalouksessa tytöt vetoavat omaan tyhmyyteen, joka on aiheuttanut jonkin vaikean elämäntilanteen. Vastuurationaalisissa tulkinnoissa tyttöjen seksuaalisista suhteista korostuvat järki ja harkinta. Omien valintojen järjestyttä voidaan rakentaa esimerkiksi

kritikoimalla tyhmyyttä ja ajattelemattomuutta. Individualistinen vastarinta vastuuraationaalille järkeilylle perustuu ajatukseen hetkeen tarttumisen tärkeydestä. Elämä jää elämättä, jos aina miettii toimiensa seurauksia.

Kirjoittaessani tämän tutkimuksen viimeisiä sivuja on paikallaan pohtia, mitä tekisin toisin, jos nyt aloittaisin kaiken alusta. Tutkimukseni suurin haaste on ollut rajaaminen: aineiston, teoreettisten näkökulmien sekä analyysin. Koska olin valinnut tutkimuskohteeksi nuorten – aineiston rajauksen jälkeen nuorten tyttöjen – seksuaalisuuden heidän itsensä tulkitsemana, aineistonkeruun tuli olla mahdollisimman vapaa ennakkorajauksista. Valitsin aineistolähtöisen tutkimusotteen, johon sopii hyvin luonnollinen, ensisijaisesti muuhun kuin tutkimustarkoitukseen tuotettu aineisto. Kun seksuaalisuus ymmärretään lähtökohtaisesti sosiaalisesti konstruoiduksi, se ei ilmiönä taivu yksinkertaiseen määritelmään, johon aineistonkeruun olisi voinut perustaa. Ainoaksi vaihtoehdoksi tuntui jäävän tutkimuskirjallisuuden valossa laadittu väljä nelitahoinen työmääritelmä, jonka mukaisesti tutkimuksen aineistoon kerättiin tyttöjen kirjoitukset seksistä ja seksuaalisista suhteista, seksuaalisesta suuntautuneisuudesta, sukupuolisuudesta sekä seurustelusta. Ajatuksenani oli, että erityisesti sukupuolisuuden ja seurustelun mukaan ottaminen tuottaisi aineistoa, jonka avulla pystyisin tavoittamaan teksteissä tuotetun seksuaalisuuden monitahoisuuden.

Rajaamalla aineistoon valittavat aihepiirit pelkästään yhdyntään (”seksiin”), (teini)raskauteen, aborttiin ja ehkäisyyn olisin jo lähtökohtaisesti rajannut mahdollisia seksuaalisuuden saamia merkityksiä. Nyt ajattelen tästä tutkimuksen suunnittelua ohjanneesta aineistonkeruun lähtökohdasta eri tavalla. Pro gradu -tutkimuksen kokoisessa työssä olisi ollut viisasta valita seksuaalisuuteen rajatumpi näkökulma kuin tätä tutkimusta johdatellut ”essentialistinen” ajatus siitä, millainen ilmiö nuorten tyttöjen seksuaalisuus kokonaisuudessaan on. Tällainen lähestymistapa voisi olla esimerkiksi seksuaalisuuden tarkastelu ruumiillisena kokemuksena: missä määrin ja miten seksuaalisten kokemusten biologiset reunaehdot ovat sosiaalisesti tuotettuja? Vaikka repertuaarianalyysissä tarkastelen vain osaa rajatusta aineistomateriaalista, tyttöjen seksuaalisuuspuheen moniäänisyys tulee selkeästi esille. Seksiä ja seksuaalisia suhteita käsittelevän aineiston analyysi on pohjatyö, jota voisi jatkotutkimuksessa hyödyntää siten, että samoista teemoista hankittaisiin lisää aineistoa, jolloin niitä tulkintoja, jotka pääsevät tässä aineistossa esille vasta diskursiivisina vivahteina, voisi varmentaa. Esimerkki

vivahteista on alarepertuaarien suhde päärepertuaareihin. Jos seksiä ja seksuaalisia suhteita käsittelevä aineisto olisi laajempi ja sisältäisi esimerkiksi sekä teksti- että haastattelumateriaalia, alarepertuaarit voisi mahdollisesti erottaa itsenäisiksi tulkintarepertuaareiksi. Näin myös tässä tutkimuksessa tunnistetut päärepertuaarit tarkentuisivat. Erityisen mielenkiintoinen on vakaumuksellisuuden ja konservatiivisuuden suhde sekä antiromanttisuuden ja vastuurationaalisuuden rajapinta.

Aineiston ulkopuolelle rajatut poikien kirjoitukset ovat harvinaista tutkimusaineistoa, jota tulisi laajentaa ja hyödyntää jatkotutkimuksessa. Esimerkiksi raskauden ehkäisyä tutkittaessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota poikiin (ks. myös Thomson & Holland 1994, 29). Koska pojat eivät kuitenkaan juuri kirjoita tällaisista aiheista nuortenpalstalle, aineisto pitäisi kerätä esimerkiksi haastatteleamalla. Suuri haaste olisi saada tutkimukseen mukaan myös niitä poikia, jotka ovat jättäneet tyttöystävänsä tämän tultua raskaaksi tai jotka eivät edes tiedä tulevansa isäksi, jos tyttö päättää synnyttää lapsen. Haastattelu- ja kirjoitusmateriaalin hyödyntäminen aineistona samassa tutkimuksessa mahdollistaisi myös aineiston kontekstin huomioon ottamisen (ks. Burr 1995, 181–182). Toisin sanoen se mahdollistaisi kysymyksen siitä, miten aineisto vaikuttaa nuorten käyttämiin tulkintarepertuaareihin ja mitkä repertuaarit ovat kulttuurisesti niin vahvoja, että ne ylittävät eri tavoin tuotettujen aineistojen rajat.

Tyttöjen oman äänen erottaminen aineistosta on ollut haasteellista. Äänten erottelukykyni on vaikuttanut aikaisempi tutkimuskirjallisuus sekä selventäen että mahdollisesti myös joissain analyysin kohdissa tyttöjen omaa ääntä hämärtäen. Seksuaalisuus ja sukupuoli-moraali tutkimusaiheina johdattelevat tutkijan pohtimaan myös omaa seksuaalisuutta ja oman moraalien lähtökohtia. Omien sitoumusten ei saisi antaa heijastua sivuääninä analyysiin. Niiden systemaattisessa tunnistamisessa on itselläni edelleen opittavaa.

Toinen itsereflektion paikka on suhtautuminen naistutkimuksesta lähtökohtaisesti kumpuavaan kriittisyyteen miehistä katsetta ja kulttuurista miesääntä kohtaan. Tässä tutkimuksessa vastuurationaalisuus, erityisesti antiromanttisuus, ja individualismi näytettyvät seksuaali-ideologioina, jotka kutsuvat tytöt vastarintaan. Helsinkiläisen nuorisovaateliikkeen ikkunassa tiukan tyttöjen t-paidan rintamukseen painettu teksti julistaa: ”Don’t hate me because I am beautiful.” Mitä toivoisin tulevaisuuden tytöille Suomes-

sa ja muualla? Toivoisin, että tytöt voisivat kantaa ylpeinä t-paitoja, joiden teksti julistaa rohkeasti ”Minä olen määritellyt peilikuvani kauniiksi”. Kulttuuri, jossa tytöt ovat olemassa ilman, että miehin katse ensisijaisesti määrittelee heidän olemassaoloaan, on tavoittelemisen arvoinen. Yksi avain tällaisen kulttuurin oveen on van Roosmalenin (2000, 224–225) mukaan tyttöjen tukeminen arvostamaan itseään persoonina. Merkityksellistä ei ole ensisijaisesti se, millaisia tytöt ulkoisesti ovat tai miten he sosiaalisissa tilanteissa itsensä esittävät. Kulttuuri ideologisine rakenteineen muuttuu hitaasti. Seksuaalikulttuurin muutos alkaa kuitenkin yksittäisten ihmisten valinnoista, esimerkiksi niistä aineistoa tuottaneista tytöistä, jotka tunnustavat itsensä kunnioittamisen tärkeyden: minun ruumiini, minun oikeuteni, minun vastuuni – minun valintani toimia toisin.

Lähteet

Aamulehden sisältötutkimus 2000. MDC RISC International Oy & Suomen Gallup Ad Oy. Aamulehti, Tampere. 8.3.2001. <<http://www.aamulehti.fi/mediatiedot/lehdet/uusi/Tutkimus4.shtml>>.

Aapola, S. 1993. ”Turha kiire aikui-seksi” – tytöille suunnattujen opaskirjojen kuva seksuaalisuudesta. Nuorisotutkimus 11 (4), 44–55.

Anttila, A. 2001. Elämän kovuus ja rakkauden rajallisuus. Varhaisnuorten kirjoituksia Koululainen-lehden ja Internetin keskustelupalstoilla. Nuorisotutkimus 19 (2), 21–35.

Burr, V. 1995. An Introduction to Social Constructionism. London: Routledge.

Durham, M. G. 1998. Dilemmas of Desire. Representations of Adolescent Sexuality in Two Teen Magazines. Youth and Society 29 (3), 369–389.

Filiberti Moglia, R. & Knowles, J. (toim.) 1997. All About Sex. A Family Resource on Sex and Sexuality. Planned Parenthood Federation of America, Inc. New York: Three Rivers Press.

Foucault, M. 1978. The History of Sexuality. Volume I: An Introduction. Kääntänyt ranskasta R. Hurley. Harmondsworth: Penguin Books Ltd.

Fox, G.L. 1977. “Nice Girl”: Social Control of Women through a Value Construct. Signs: Journal of Women in Culture and Society 2 (4), 805–817.

Freund, P. E. S. & McGuire M. B. 1999. Health, Illness and the Social Body. A Critical Sociology. 3. painos. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Gissler, M. & Kosunen, E. 2001. Nuorten raskaudenkeskeytysten määrä lisääntynyt nopeasti. Kätilölehti 4, 135–136.

Haavio-Mannila, E. 1993. Yhteiskunnan ja parisuhteen muutos. Teoksessa O. Kontula & E. Haavio-Mannila (toim.) Suomalainen seksi. Tietoa suomalaisten sukupuolielämän muutoksesta. Porvoo: WSOY, 35–49.

Hakala, J.T. 1999. Graduopas. Melkein maisterin niksikirja. Helsinki: Gaudeamus.

Hautamäki, T. 2002. Tuberkuloosin ja aidsin kulttuuriset merkitykset. Tampere University Press. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 157. <<http://acta.uta.fi/pdf/951-44-5284-4.pdf>>.

Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. 6.–7. painos. Helsinki: Tammi.

Hoikkala, T. 1989. Nuorisokulttuurista kulttuuriseen nuoruuteen. Helsinki: Gaudeamus.

Holland, J., Ramazanoglu, C., Sharpe S. & Thomson, R. 1998. The Male in the Head – young people, heterosexuality and power. London: The Tufnell Press.

Holter, H. 1984. Women's Research and Social Theory. Teoksessa H. Holter (toim.) Patriarchy in a Welfare Society. Oslo: Universitetsforlaget, 9–25.

Honkatukia, P. 1998. Sopeutuvat tytöt? Sukupuoli, sosiaalinen kontrolli ja rikokset. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 152. Helsinki.

Hukkila, K. 1992. Seksi ja Se Oikea. Tyttöjen ensimmäiset kokemukset ja käsitykset seksistä. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 56–68.

Hukkila, K. & Nisula, T. 1991. Seksuaalikäyttäytymisen kulttuuriset ehdot. Esimerkinä 15-vuotiaat tytöt. Nuorisotutkimus 9 (2), 3–9.

Jokinen, A. 1999a. Diskurssianalyysin suhde sukulaistraditioihin. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen. Diskurssianalyysi liikkeessä. Tampere: Vastapaino, 37–53.

Jokinen, A. 1999b. Vakuuttelevan ja suostuttelevan retoriikan analysoiminen. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen. Diskurssianalyysi liikkeessä. Tampere: Vastapaino, 126–159.

Jokinen, A. & Juhila, K. 1993. Valtasuhteiden analysoiminen. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen. Diskurssianalyysin aakkoset. 2. painos. Tampere: Vastapaino, 75–108.

Jokinen, A. & Juhila, K. 1999. Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen. Diskurssianalyysi liikkeessä. Tampere: Vastapaino, 54–97.

Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. 1993. Diskursiivinen maailma. Teoreettiset lähtökohdat ja analyttiset käsitteet. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen. Diskurssianalyysin aakkoset. 2. painos. Tampere: Vastapaino, 17–47.

Joukkoviestimet 2000. 2000. Kulttuuri ja viestintä 2000: 1. Helsinki: Tilastokeskus.

Juhila, K. & Suoninen, E. 1999. Kymmenen kysymystä diskurssianalyysistä. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen. Diskurssianalyysi liikkeessä. Tampere: Vastapaino, 233–252.

Kairesalo, J. 2000. Seksiopetuksessa alkavat puhaltaa uudet tuulet Lempäälän kouluissa. Kasvatusohjelma: Opetusta annetaan pieninä annoksina läpi peruskoulun esi-koulusta lähtien. Aamulehti 17.11.2000, Tampere & naapurit, A13.

Kontula, O. 1989. Nuorten sukupuoliasioita koskevan moraaliajattelun kulttuurinen ja sosiaalinen tausta. Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos. Kansanterveystieteen julkaisuja M 104: 1989.

- Kontula, O. 1991.** Sukupuolielämän aloittamisen yhteiskunnallisista ehdoista. Sosiaali- ja terveyshallitus. Tutkimuksia 14/1991. Helsinki.
- Kontula, O. 1993a.** Suomalaisten sukupuolimoraali. Teoksessa O. Kontula & E. Haavio-Mannila (toim.) Suomalainen seksi. Tietoa suomalaisten sukupuolielämän muutoksesta. Porvoo: WSOY, 50–85.
- Kontula, O. 1993b.** Sukupuolielämän aloittaminen. Teoksessa O. Kontula & E. Haavio-Mannila (toim.) Suomalainen seksi. Tietoa suomalaisten sukupuolielämän muutoksesta. Porvoo: WSOY, 86–115.
- Kontula, O. & Meriläinen, J. 1988.** Nuorten kypsyminen seurusteluun ja seksuaalisuuteen. Lääkintöhallituksen julkaisuja. Terveyskasvatus. Sarja Tutkimukset 9/1988. Helsinki.
- Kosunen, E. 2000.** Nuorten seksuaaliterveys. Teoksessa O. Kontula & I. Lottes (toim.) Seksuaaliterveys Suomessa. Tampere: Tammi, 270–281.
- Kosunen, E., Rimpelä, M., Liinamo, A. & Jokela, J. 2000.** Suomalaisten nuorten seksuaalikäyttäytymisen muutokset 1990-luvun lopulla. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 37, 273–282.
- Kuure, T., Vuori, M. & Gissler, M. (toim.) 2002.** Viattomuudesta vimmaan. Lap-suudesta nuoruuteen -siirtymävaiheen tarkastelua. Nuorten elinolot -vuosikirja. Nuori-sotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta, STAKES. Helsinki.
- Lappalainen, P. 1996.** Seksuaalisuus. Teoksessa A. Koivunen & M. Liljeström (toim.) Avainsanat. 10 askelta feministiseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 207–224.
- Lehtonen, J. 1997.** Seksuaalisuuden ja sukupuolen monimuotoisuus. Teoksessa J. Lehtonen, J. Nissinen & M. Socada (toim.) Hetero-olettamuksesta moninaisuuteen. Lesbot, homot, bi- ja transihmiset sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaina. Helsinki: Edita, 18–29.
- Lehtonen, J. 2000.** Ei-heteroseksuaaliset ja transsukupuoliset ihmiset Suomessa. Teoksessa O. Kontula & I. Lottes (toim.) Seksuaaliterveys Suomessa. Tampere: Tammi, 282–292.
- Lehtonen, J. 2002.** Kaapissa avoimesti ja piilossa julkisesti. Ei-heteroseksuaaliset nuoret naiset kertovat ja vaikenevat seksuaalisuudestaan. Teoksessa S. Aaltonen & P. Honkatukia (toim.) Tulkintoja tytöistä. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 148–165.
- Liinamo, A. 1993.** Nuorten koettuja elämyksiä ja elettyjä koettelemuksia seksuaalisuudesta. Teoksessa L. Kannas (toim.) Ihanan tukala seksuaalisuus. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 1993: 4, 69–116. Helsinki.

- Liinamo, A., Rimpelä, M., Kosunen, E. & Jokela, J. 2000.** Vaikuttavatko seksuaaliopetus ja seksuaalivalistuslehti nuorten seksuaaliterveystietoihin? *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti* 37, 293–303.
- Lipponen, U. 1992.** Ruusu ja rikkaruoho – rakkaus tyttöjen runovihkoperinteessä. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 114–134.
- Lottes, I. 2000a.** Uusia näkökulmia seksuaaliterveyteen. Teoksessa O. Kontula & I. Lottes (toim.) *Seksuaaliterveys Suomessa*. Tampere: Tammi, 13–35.
- Lottes, I. 2000b.** Seksuaaliterveyden yhteiskunnallinen malli. Teoksessa O. Kontula & I. Lottes (toim.) *Seksuaaliterveys Suomessa*. Tampere: Tammi, 36–55.
- Lähteenmaa, J. 1991.** Seksuaalisuus kietoutuu kulttuuriin ja valtaan. *Nuorisotutkimus* 9 (2), 1–2.
- Marjakangas, K. & Tosi Rakkaus Odottaa (TRO) -työryhmä 2000.** Tosi Rakkaus Odottaa. Tampere: Kustantaja puuttuu. (kampanjavihkonen)
- McRobbie, A. 1991.** *Feminism and Youth Culture. From 'Jackie' to 'Just Seventeen'*. Houndmills: Macmillan Education Ltd., 135–188.
- Näre, S. 1991.** Tyttöjen seksuaalisuuden kontrolli. *Nuorisotutkimus* 9 (2), 10–14.
- Näre, S. 1992.** Liisa Älä! Älä! -maassa. Tyttöjen autonomian säätely. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 25–36.
- Näre, S. & Lähteenmaa, J. 1992.** Yhteenvedo. Moderni suomalainen tyttöys: altruistista individualismia. Teoksessa S. Näre & J. Lähteenmaa (toim.) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 329–337.
- Oinas, E. 2001.** *Making Sense of the Teenage Body. Sociological Perspectives on Girls, Changing Bodies, and Knowledge*. Åbo: Åbo Akademi University Press.
- Parkkinen, M-L. 2003.** Ulos kaapista. Tositarinoita homoseksuaalisuuden kohtaamisesta. Helsinki: LIKE.
- Pohjola-Vilkuna, K. 1995.** Eros kylässä. Maaseudun luvaton seksuaalisuus vuosisadan vaihteessa. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Potter, J. & Wetherell, M. 1987.** *Discourse and Social Psychology. Beyond Attitudes and Behaviour*. London: Sage.
- Pötsönen, R. 1998.** Naiseksi, mieheksi, tietoiseksi. Koululaisten seksuaalinen kokeisuus, HIV/AIDS-tiedot, -asenteet ja tiedonlähteet. *Jyväskylän yliopisto. Studies in Sport, Physical Education and Health* 59.

- Pötsönen, R. & Välimaa, R. 1995.** Seurustelua ja pelkkää asiaa. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteen laitoksen julkaisusarja 1/1995.
- Rich, A. 1980.** Compulsory Heterosexuality and Lesbian Existence. *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 5 (4), 631–660.
- Ronkainen, S. 1994a.** Johdanto arvoihin, moraaliin ja seksuaalisuuden ymmärrykseen. Teoksessa S. Ronkainen, P. Pohjolainen & J-E. Ruth (toim.) *Erotiikka ja elämäntulkku*. Porvoo: WSOY, 13–18.
- Ronkainen, S. 1994b.** Yhteiskunta ja seksuaalisuus. Teoksessa S. Ronkainen, P. Pohjolainen & J-E. Ruth (toim.) *Erotiikka ja elämäntulkku*. Porvoo: WSOY, 19–30.
- Ronkainen, S. 1994c.** Seksuaalisuuden tyyli. Teoksessa S. Ronkainen, P. Pohjolainen & J-E. Ruth (toim.) *Erotiikka ja elämäntulkku*. Porvoo: WSOY, 230–253.
- Roosmalen van, E. 2000.** Forces of Patriarchy. Adolescent Experiences of Sexuality and Conceptions of Relationships. *Youth and Society* 32 (2), 202–227.
- Saarikoski, H. 2001.** Mistä on huonot tytöt tehty? Helsinki: Tammi.
- Salomäki, H. 2004.** Tosi rakkaus odottaa. Seksuaalieettinen nuortenliike Suomessa. Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 39. Helsinki.
- Sievers, K., Koskelainen, O. & Leppo, K. 1974.** Suomalaisten sukupuolielämä. Porvoo: WSOY.
- Simon, R.D., Eder, D. & Evans, C. 1992.** The Development of Feeling Norms Underlying Romantic Love among Adolescent Females. *Social Psychology Quarterly* 55 (1), 29–46.
- Sipilä, A. 2004.** Aviorikoksella on yhä merkitystä lännen oikeusjärjestelmissä. Avioliiton uskottomuus löytyi monien EU-maidenkin rikoslaeista vielä äskettäin. Helsingin Sanomat 28.9.2004, Ulkomaat, A 13.
- Suoninen, E. 1993a.** Kielen käytön vaihtelevuuden analysoiminen. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen. *Diskurssianalyysin aakkoset*. 2. painos. Tampere: Vastapaino, 48–74.
- Suoninen, E. 1993b.** Mistä on perheenäidit tehty? Haastattelupuheen analyysi. Teoksessa A. Jokinen, K. Juhila & E. Suoninen. *Diskurssianalyysin aakkoset*. 2. painos. Tampere: Vastapaino, 111–150.
- Thomson, R. & Holland, J. 1994.** Young Women and Safer (Hetero)Sex: Context, Constraints and Strategies. Teoksessa S. Wilkinson & C. Kitzinger (toim.) *Women and Health: Feminist Perspectives*. London: Taylor & Francis, 13–32.
- Tirkkonen, J., Hukkila, K. & Kontula, O. 1989.** Tyttöjen ja poikien seksuaalikulttuurit. Lääkintöhallituksen julkaisuja. Terveystieteen edistäminen. Sarja Tutkimukset 15/1989. Helsinki.

Topo, P., Kontula, O. & Meriläinen, J. 1987. Nuorten näkemyksiä toisesta sukupuolesta, seurustelusta ja seksuaalisuudesta. Helsingin yliopiston Kansanterveystieteen laitos. Kansanterveystieteen julkaisuja M 100: 1987.

Walton, M., Weatherall, A. & Jackson, S. 2002. Romance and friendship in pre-teen stories about conflicts: 'we decided that boys are not worth it'. *Discourse and Society* 13 (5), 673–689.

Weeks, J. 1985. *Sexuality and its discontents. Meanings, myths & modern sexualities.* London: Routledge & Kegan Paul.

Weeks, J. 1986. *Sexuality.* Sussex: Ellis Horwood Limited.

Wetherell, M. & Potter, J. 1992. *Mapping the Language of Racism. Discourse and the legitimation of exploitation.* New York: Harvester Wheatsheaf.

Vuori, J. 1988. Tyttöjen ”yhden illan jutut” ja kaksinaismoraali. *Nuorisotutkimus* 6 (4), 34–41.

LIITE 1. Aineiston numerointi

Liitetaulukossa 1 on listattu Aamulehden Allakka-viikkoliitteen nuorten Posti-palstalla vuosina 1999 ja 2000 ilmestyneet kirjoitukset, jotka kuuluvat tämän tutkimuksen aineistoon (n = 153), sekä lisäksi muut Posti-palstan kirjoitukset (n = 6), joihin tutkimusraportissa viitataan. Kirjoituksista on taulukkoon merkitty otsikko sekä julkaisupäivämäärä. Repertuaarianalyysiin valittujen kirjoitusten (n = 43) numerot on lihavoitu. Kirjoitukset jaettiin aineiston käsittelyn helpottamiseksi kahteen ryhmään, minkä seurauksena vuosien 1999 ja 2000 kirjoitukset ovat numeroinnissa osittain sekaisin eivätkä puhtaasti kronologisessa järjestyksessä.

Liitetaulukko 1. Aineiston numerointi.

Nro	Kirjoituksen otsikko	Julkaisu-päivämäärä
1	Annoin itselleni luvan rakastua	13.2.1999
2	Ei enää yksinäisyyttä...	20.2.1999
3	Haluan seurustella	13.3.1999
4	Jätä minut jo rauhaan!	13.3.1999
5	Ikuisesti yksinäinenkö?	27.3.1999
6	Seurustelua tositarkoituksella	2.4.1999
7	Kihlaus on lupaus	2.4.1999
8	Loppuelämä yhdessä?	17.4.1999
9	Pienen pieni tarina elämästä	17.4.1999
10	Hei, te Erilaiset!	17.4.1999
11	Avun tarpeessa	29.5.1999
12	Voit rakastaa kahta ihmistä yhtäaikaan	12.6.1999
13	Toimivatko kaukosuhteet?	25.6.1999
14	Ystävyys vai suhde?!	25.6.1999
15	Valitse toinen tai unohda molemmat	3.7.1999
16	Kun rakkaus ahdisti	3.7.1999
17	Juttu toimii ainoastaan tekstiviesteillä	3.7.1999
18	Älkää murehtiko yksin	3.7.1999
19	Kaukosuhde voi toimia	10.7.1999
20	Pitkä välimatka haasteeksi	10.7.1999
21	Kaukosuhde vie vaikka alttarille	10.7.1999
22	Tekstiviestit, tapahan sekin	17.7.1999
23	Ystävyys vai suhde?	17.7.1999
24	Textari-rakkautta	24.7.1999
25	Se ei ollut rakkautta, se oli erehdys	24.7.1999
26	Rakkaus toimii arjessakin	31.7.1999
27	Jokaisen ihmisen erilaisuus on rikkaus	29.4.2000
28	Elämää pettymyksen jälkeen	31.7.1999
29	Rakastuneet, älkää unohtako ystäviä!	21.8.1999

30	Kaukorakkaudesta	21.8.1999
31	Niin monet ihmiset on ”samaa sukua, eri maata”	28.8.1999
32	Toivo rakkaudesta	9.10.1999
33	Itsesi vuoksi vai muiden takia?	4.9.1999
34	Etsivä löytää aikanaan	11.9.1999
35	Netistä voi löytää rakkauden	11.9.1999
36	Kihlat ovat aikuistumisen merkki?	18.9.1999
37	Suuren Rakkauden odotusta	18.9.1999
38	Mun täytyy ymmärtää	25.9.1999
39	Poikakaverin varakaverina	25.9.1999
40	Bestikselle ei jää aikaa	2.10.1999
41	Ikä helpottaa	2.10.1999
42	Tunne kuin huume	9.10.1999
43	Rakkauden takia kannattaa tehdä uhrauksia!	23.10.1999
44	Kolmas pyöräkö?	30.10.1999
45	Unelmissa onnellinen	30.10.1999
46	Sulle, oma pikku Von Pattini...	30.10.1999
47	Voiko rakastaa liikaa?	13.11.1999
48	Missä on aurinko?	20.11.1999
49	Ainako sama ongelma?	27.11.1999
50	Tahtoisin omistaa	27.11.1999
51	Pettynyt	8.1.2000
52	Sinulle, Apua tarvitseva -80	18.3.2000
53	Sami – poika kuin unelma	25.3.2000
54	Maidosta se lähti	1.4.2000
55	Onko mitään enää tehtävissä?	6.5.2000
56	Ystävä unohti	27.5.2000
57	Kaiken ei tarvitse tapahtua nyt ja heti!	1.7.2000
58	Yksinäiset	8.7.2000
59	Voimakas rakkaus	5.8.2000
60	Voivatko kaukosuhteet todella toimia?	11.11.2000
61	Sulle ikuinen epäilijä	18.11.2000
62	Ihanan kamala internet	25.11.2000
63	Ihmetyttää, ettei kukaan ole kiinnostunut minusta	16.1.1999
64	Miksi mä en kelpaa?	30.1.1999
65	Älä luovu toivosta	30.1.1999
66	Mikä mussa oikein mättää?	30.1.1999
67	Elämän pahin virhe	6.2.1999
68	Pieni ongelma	13.2.1999
69	Sinulle Tammenterho!	20.2.1999
70	Sulle Broken	20.2.1999
71	Elämä on mystistä	27.2.1999
72	Tämäkö sitä kuuluisaa girlpowaa?! [sic]	6.3.1999
73	Elämä ei ole saippuaopperaa, vaan real life	6.3.1999
74	Pahat pojat viehättävät	6.3.1999
75	Seksiä näkyy jo liikaakin	6.3.1999
76	Unohtakaa välillä seksi!	13.3.1999
77	Rakkautta ja abi-elämää	27.3.1999

78	Meidän onni, meidän murhe	10.4.1999
79	Miten rakkautta saa, jos sitä ei anneta?	17.4.1999
80	Naistenlehdet luovat vääristyneitä esikuvia	1.5.1999
81	Raiskaus on aina painajainen	1.5.1999
82	Sulle, Yksinäinen	29.5.1999
83	Muijia maailma täynnä	29.5.1999
84	Muodoista viis!	5.6.1999
85	Ulkonäkö painaa liikaa	5.6.1999
86	Hei, Yksinäinen!	12.6.1999
87	Rakastin sua kuten tyttö poikaa	12.6.1999
88	Moi Yksinäinen!	19.6.1999
89	Samat ajatukset kiinnostavat	25.6.1999
90	Protesti rakkautta vastaan	10.7.1999
91	Minun tarinani	24.7.1999
92	Tyttöjen ja poikien välisestä ystävydestä	24.7.1999
93	Pala itseäni	31.7.1999
94	In real life	31.7.1999
95	Vielä pari sanaa rakkaudesta...	7.8.1999
96	Älä salaile totuutta	7.8.1999
97	Flirtti pakkomielleenä	28.8.1999
98	Heittäkää pois itsesääli!	4.9.1999
99	Sulle Mimosa!	11.9.1999
100	Yhden illan jutuista tuli pakkomielle	25.9.1999
101	Mikä vialla?	2.10.1999
102	Väärinkäsitys	16.10.1999
103	Maailman mahtuu meitä	6.11.1999
104	I'm Still Wondering	24.12.1999
105	Hulluna rakkaudesta	8.1.2000
106	Tahto ei riitä rakastumiseen	29.1.2000
107	Ujoille ihmisille!	19.2.2000
108	Anhedoniasta depression...?	19.2.2000
109	Elämää...	19.2.2000
110	Sinulle, lonely Eye	26.2.2000
111	Kaikki tahtoo rakastaa	4.3.2000
112	Mustasukkaisuus ahdistaa	11.3.2000
113	Sulle Tear-Bear	25.3.2000
114	Onko virtuaaliseksi pettämistä, vai ei	25.3.2000
115	Totuus sai rakkautemme katoamaan	25.3.2000
116	Eikö saa rakastaa edes ystävää	1.4.2000
117	Salattuja elämiä ei ole kenenkään pakko katsoa	1.4.2000
118	Ei tällaista voi tapahtua mulle	29.4.2000
119	Mikä on tasa-arvoa?	6.5.2000
120	Sinulle Broken -83?	6.5.2000
121	Älkää luovuttako!	20.5.2000
122	Epätasa-arvo ajaa feministiksi	27.5.2000
123	Kaunis, kauniimpi...	27.5.2000
124	Mietteissäni	3.6.2000
125	Kauneustakin saa nauttia	3.6.2000

126	Laihempi, kauniimpi, halutumpi...	17.6.2000
127	Ruma, rumempi... just joo!	23.6.2000
128	Soittaisinko vai en?	23.6.2000
129	Heips!	23.6.2000
130	Sinulle "Särkynyt Enkeli"!	1.7.2000
131	Vaatii rohkeutta tunnustaa seksuaalinen erilaisuus	1.7.2000
132	Teille Särkynyt Enkeli & Troubled	8.7.2000
133	Sinulle, Haluan olla langanlaiha	15.7.2000
134	Arjen sankaritkin haaveilevat	15.7.2000
135	Sinulle Geisha!	15.7.2000
136	Sydän löytää ystävän	22.7.2000
137	Sulle 4-ever lonely	29.7.2000
138	Seksiä ennen avioliittoa?	12.8.2000
139	Opintoretki omaan itseän	2.9.2000
140	POISTETTU AINEISTOSTA	
141	Vanhanaikainen Enkeli	2.9.2000
142	Minä olen hänen ja hän on minun	9.9.2000
143	Seksi on luonnollinen asia	9.9.2000
144	Entä jollei haaveilekaan avioliitosta?	16.9.2000
145	Pelkkä rakkaus riittää	23.9.2000
146	Jokaiselle joku jossakin?	7.10.2000
147	Ei seksiä ilman rakkautta	7.10.2000
148	Seksistä vielä...	21.10.2000
149	Yhteiskunta paimentaa samaan muottiin	21.10.2000
150	Ystäväni on homo	18.11.2000
151	Pitäisi olla avarakatseinen	2.12.2000
152	Ja vahvin on rakkaus	2.12.2000
153	Mä pelkään sitoutua	16.12.2000
154	Sinulle Tiina	23.12.2000
<i>Muut kirjoitukset</i>		
155	Hylkiöongelma ja luottamuksen puute rasittavat	10.4.1999
156	Miksi ainaisena aiheena rakkaus ja seurustelu?	7.8.1999
157	Parempi maailma	14.8.1999
158	Rakkaus kuuluu kaikille	28.8.1999
159	Tunteet voi jakaa toiselle	28.8.1999
160	Iso kiitos!	27.5.2000